

HRVATSKI OPERATOR PRIJENOSNOG SUSTAVA d.d.
ZAGREB

Godišnji izvještaj
na dan i za godinu koja je završila 31. prosinca 2024. godine

Sadržaj

	<i>Stranica</i>
Izvještaj posloводства Društva	1-52
Izjava o odgovornosti Uprave	53
Izvještaj neovisnog revizora	54-59
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	60
Izvještaj o financijskom položaju	61
Izvještaj o promjenama kapitala	62
Izvještaj o novčanim tokovima	63
Bilješke uz godišnje financijske izvještaje	64-129

RAZVOJ I ORGANIZACIJSKA STRUKTURA DRUŠTVA

Povijesni razvoj i upravljanje

U okviru restrukturiranja hrvatskog elektroenergetskog sektora osnovano je trgovačko društvo HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o., koje je započelo s radom 4. travnja 2005. na temelju Zakona o energiji, Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji i Zakona o tržištu električne energije.

Na temelju rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu od 2. srpnja 2013., o upisu u sudski registar, povećanju temeljnog kapitala, promjeni tvrtke, predmeta poslovanja i odredbi Izjave o osnivanju HEP-Operatora prijenosnog sustava d.o.o., društvo posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod novim imenom tvrtke koje glasi Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.

Na temelju rješenja Trgovačkog suda u Zagrebu broj Tt-22/17075-2 od 11. travnja 2022., u sudski registar upisano je preoblikovanje društva Hrvatski operator prijenosnog sustava s ograničenom odgovornošću u dioničko društvo. Društvo posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod tvrtkom/nazivom Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. (skraćeno: HOPS d.d.), na engleskom jeziku Croatian Transmission System Operator Plc. (dalje u tekstu: Društvo ili HOPS).

HOPS je jedini operator elektroenergetskog prijenosnog sustava u Republici Hrvatskoj i vlasnik cjelokupne hrvatske prijenosne mreže (naponskih razina 400 kV, 220 kV i 110 kV) te posjeduje dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti prijenosa električne energije kao regulirane javne usluge.

Kao neovisni operator u Republici Hrvatskoj organiziran je kao dioničko društvo sa sjedištem u Zagrebu, Kupska 4, upisan u sudskom registru Trgovačkog suda u Zagrebu pod matičnim brojem subjekta upisa (MBS) 080517105, OIB 13148821633 i temeljnim kapitalom u vrijednosti od 643.321.549 eura uplaćenim u cijelosti i podijeljenim na 49.486.273 redovne dionice, nominalne vrijednosti 13,00 eura svaka, koje obavlja reguliranu djelatnost prijenosa električne energije. Pred Državnim zavodom za statistiku Društvo je registrirano za obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije, pod matičnim brojem (MB) 1924427.

Zadaci, odgovornosti, dužnosti, ovlasti i način obavljanja djelatnosti Društva, propisani su Zakonom o tržištu električne energije (dalje u tekstu ZoTEE), osobito odredbama članaka od 86. do 89.

Poslovi i zadaće regulirani odredbama ZoTEE-a, utvrđene odgovornosti predviđene odredbom članka 86. stavka 1. ZoTEE-a, te dužnosti predviđene odredbom članka 86. stavka 2. ZoTEE-a, obavljaju se integralno na razini Društva.

U pogledu neovisnosti i stručnosti radnika, članova Uprave i Nadzornog odbora, Društvo ostvaruje neovisnost kroz poštivanje zakonskih odredbi o neovisnosti članova Uprave i ograničenja za članove Nadzornog odbora, u skladu sa zakonskim propisima.

Neovisnost se dodatno jamči propisanim sustavom praćenja usklađenosti s odredbama ZoTEE-a, donesenim Programom usklađenosti i imenovanjem osobe za praćenje usklađenosti. Program usklađenosti pobliže utvrđuje mjere kojima se isključuje mogućnost pristranog ponašanja, način praćenja usklađenosti te utvrđuje posebne obveze radnika vezane za ispunjenje tih ciljeva. Na Program usklađenosti prethodnu suglasnost daje Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje u tekstu: HERA). Usklađenost s Programom usklađenosti prati Službenik za usklađenost kojeg je imenovao Nadzorni odbor Društva, uz prethodnu suglasnost HERA-e.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Vlasnički udjeli HOPS-a u drugim društvima:

- Hrvatska burza električne energije d.o.o. (CROPEX), 50,00%
- HEP-Telekomunikacije d.o.o., 13,73%
- TSCNET Services GmbH (TSCNET), 6,25%
- Coordinated Auction Office in South East Europe d.o.o. (SEE CAO), 12,50%
- Joint Allocation Office S.A. (JAO), 4,00%

Društvo kontinuirano sudjeluje u radu navedenih društava, nadzire i prati njihovo poslovanje.

O Društvu, njegovoj misiji i viziji

HOPS kao nacionalni operator prijenosnog sustava osigurava visoku sigurnost i pouzdanost rada elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: EES) te ravnopravan pristup prijenosnom sustavu svim sudionicima tržišta električne energije uz opravdane troškove i brigu o zaštiti okoliša. Društvo predstavlja temeljnu infrastrukturu za sigurnost opskrbe i tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj i dugoročno jamstvo njegovog funkcioniranja u okviru jedinstvenog europskog tržišta električne energije.

Kao dio ključne elektroenergetske infrastrukture Republike Hrvatske države članice Europske unije (dalje u tekstu: EU), omogućuje sigurnu opskrbu kupaca električnom energijom, razvoj i izgradnju elektroenergetskih postrojenja, pouzdanost i kvalitetu usluga vodeći posebnu brigu o zaštiti prirode i okoliša.

Rad Društva, kao i svih njegovih radnika, na svim razinama odgovornosti temelji se na razvidnosti rada, integritetu, visokoj razini profesionalnosti, stručnosti te orijentiranosti prema korisnicima mreže i ostalim dionicima na nediskriminirajući način.

Glavni ciljevi Društva su:

- održavanje visokog stupnja pouzdanosti prijenosne mreže kao infrastrukture od najvećeg značaja za Republiku Hrvatsku i zadržavanje visoke razine sigurnosti opskrbe električnom energijom na razini hrvatskog prijenosnog sustava
- usklađivanje poslovanja Društva u odnosu na obveze iz nacionalnih i EU propisa uključujući i suradnju s drugim operatorima sustava u Europskoj mreži operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (engl. European Network of Transmission System Operators for Electricity, dalje u tekstu: ENTSO-E), pružanje potpore daljnjem razvoju jedinstvenog europskog tržišta električne energije.
- optimizacija ljudskih potencijala
- unapređenje i optimizacija poslovnih procesa
- optimizacija troškova poslovanja i povećanje učinkovitosti
- jačanje financijske stabilnosti
- prepoznatljivost aktivnosti i rezultata HOPS-a u javnosti
- održivost poslovanja i sustavno upravljanje okolišnim, društvenim i korporativnim (ESG) utjecajima.

Organizacijska struktura

Djelatnost Društva uspješno je organizirana i obavlja se na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju duljem od 60 godina, kroz više organizacijskih oblika.

Društvo je organizirano funkcionalno po sektorima u sjedištu i područno po prijenosnim područjima, kako bi učinkovito obavljalo svoju djelatnost na području cijele Republike Hrvatske. Uz sektore i prijenosna područja tri samostalne organizacijske cjeline pri Upravi Društva obavljaju poslove potpore radu Uprave (Ured Uprave), interne revizije te poslove vezane uz projekte i programe EU.

Na dan 31. prosinca 2024. u Društvu je bilo zaposleno 1.182 radnika, što je povećanje za 14 radnika u odnosu na prethodnu godinu.

Pravovremenim i planiranim zapošljavanjem novih radnika Društvo nastoji osigurati potreban broj radnika za ispunjavanje poslovnih i zakonskih obveza Društva, kao i zamjenu radnicima koji su otišli ili odlaze iz Društva.

Organi Društva su Skupština, Nadzorni odbor i Uprava Društva.

Skupština:

Vice Oršulić – predsjednik od 9. prosinca 2023. godine.

Nadzorni odbor:

- (1) Kažimir Vrankić – predsjednik do 3. travnja 2024. godine
- (2) Marko Dvorski – zamjenik predsjednika do 15. siječnja 2024. godine
- (3) Joško Grašo* – član od 12. veljače 2024. godine
- (4) Krešimir Ugarković – član
- (5) Nikola Jaman – član
- (6) Dinko Andabaka – član
- (7) Srđana Delaš* – članica od 4. travnja 2024. godine

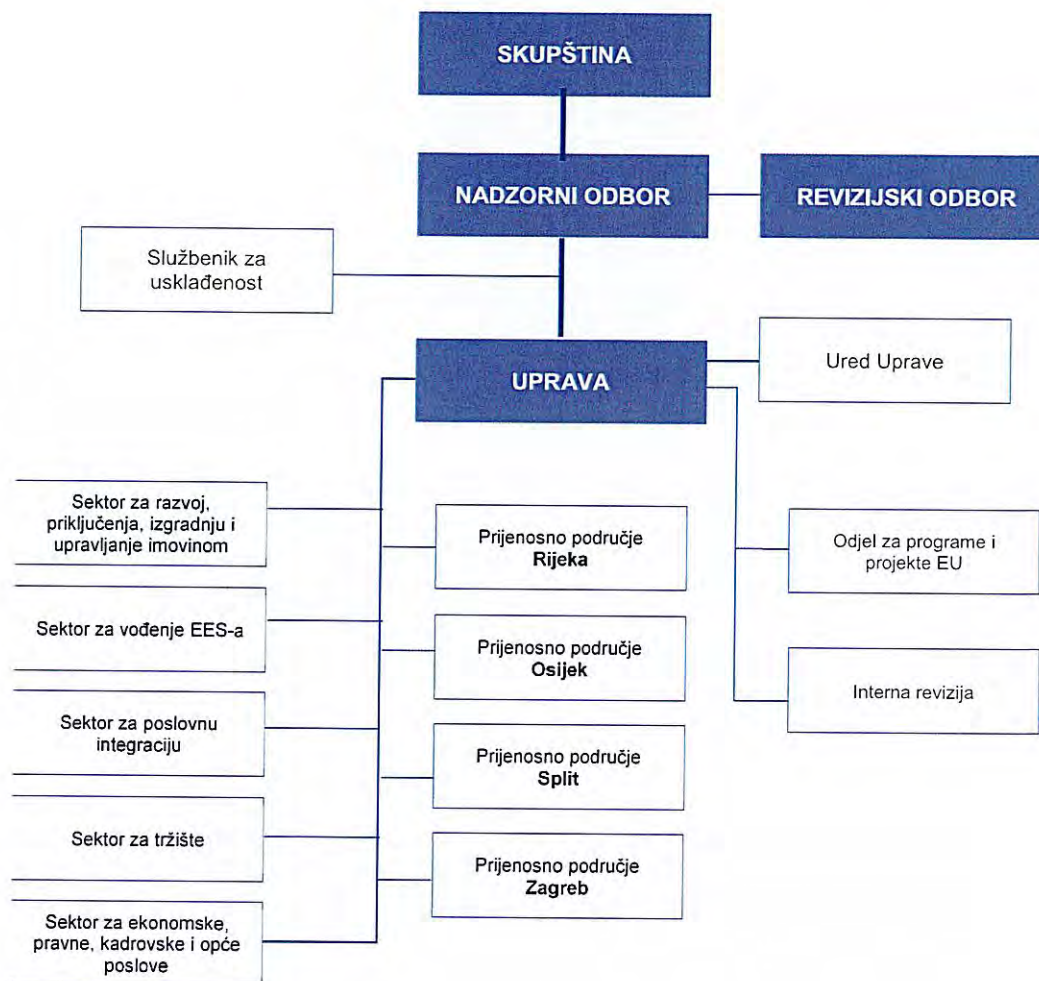
**Napomena: g. Joško Grašo je na sjednici Nadzornog odbora od 12. travnja 2024. godine imenovan predsjednikom Nadzornog odbora, a gđa. Srđana Delaš na istoj je sjednici imenovana zamjenicom predsjednika*

Revizijski odbor od 14. siječnja 2019. godine:

- (1) prof. dr. Drago Jakovčević, predsjednik (neovisan, vanjski član)
- (2) doc. dr. Mihovil Anđelinović (neovisan, vanjski član)
- (3) Marko Dvorski dipl. oec., (član, Nadzorni odbor) do 15. siječnja 2024. godine
- (4) Joško Grašo dipl. ing. (član, Nadzorni odbor) od 12. veljače 2024. godine do 8. svibnja 2024. godine
- (5) Srđana Delaš – 8. svibnja 2024. Odlukom Nadzornog odbora imenovana je članicom Revizijskog odbora na razdoblje do 11. veljače 2026.

Uprava Društva od 16. travnja 2022. godine:

- (1) Igor Ivanković – predsjednik Uprave
- (2) Dejan Liović - član Uprave
- (3) Darko Belić - član Uprave.

Slika 1. Organizacijska shema Društva (stanje na 31. prosinac 2024. godine)

Funkcije internog nadzora

Kako bi se osigurao sustavni pristup području upravljanja mogućim nepravilnostima u poslovanju, sukobu interesa i koruptivnim radnjama, HOPS je i u 2024. provodio redovite aktivnosti sustavnog nadzora internih kontrola u pojedinim poslovnim područjima, kroz redovne angažmane koje provode radnici Interne revizije.

Tijekom 2024. Interna revizija je, u skladu s Pravilnikom o internoj reviziji i odobrenim Godišnjim planom Interne revizije, provodila planirane aktivnosti, što obuhvaća provođenje angažmana u poslovnim područjima u više organizacijskih jedinica HOPS-a. Nadležnosti Interne revizije obuhvaćaju planiranje, provođenje i izvještavanje o provedenim internim revizijama, praćenje provođenja danih preporuka u organizacijskim jedinicama Društva, zatim poslove provjere usklađenosti internih akata sa zakonima, odlukama regulatornih tijela i drugim propisima te druge poslove u skladu s internim aktima.

Izmjenama Zakona o fiskalnoj odgovornosti (dalje u tekstu: „ZFO“) koje su stupile na snagu dana 29. srpnja 2023., HOPS je postao obveznik primjene tog zakona u skladu s odredbama u članku 4. stavku 5., a s obzirom na činjenicu da je matično društvo HEP d.d. obveznik primjene ZFO-a.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Tim je izmjenama pojačan državni nadzor nad funkcijama internog nadzora u HOPS-u. U skladu s navedenim, Uprava HOPS-a je, temeljem odredbi ZFO-a i podzakonskih akata, početkom godine po prvi put dostavila *Izjavu o fiskalnoj odgovornosti*, dok je Interna revizija, u skladu sa zakonskim odredbama, dostavila *Mišljenje o sustavu unutarnjih kontrola*, za područja koja su bila revidirana u prethodnoj godini.

U skladu sa Zakonom o reviziji, u smislu ispunjenja korporativnih obveza, važan dio aktivnosti internog nadzora izvršava Revizijski odbor HOPS-a, kao stručno tijelo Nadzornog odbora. Između ostalih odgovornosti, Revizijski odbor dužan je pratiti djelotvornost sustava unutarnjeg upravljanja kvalitetom i sustava upravljanja rizicima te aktivnosti iz područja unutarnje revizije, bez kršenja svoje neovisnosti. Interni nadzor koji provodi Revizijski odbor odnosi se jednako i na područje financijskog izvještavanja i na područje izvještavanja o održivosti.

Zakonodavni okvir poslovanja

Tijekom 2024. nije bilo značajnijih promjena u zakonodavnom okviru poslovanja HOPS-a budući da se temeljni zakoni nisu mijenjali (ZoTEE, Zakon o energiji, Zakon o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji i dr.). HOPS je redovito pratio propise koji su tijekom 2024. bili u zakonodavnoj proceduri (propise na e-Savjetovanju, upućene u saborsku proceduru i sl.), te je sudjelovao u e-Savjetovanju za Integrirani nacionalni energetske i klimatski plan Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030. i za Uredbu o posebnoj upotrebi pomorskog dobra. Od važnijih propisa čije donošenje nije u nadležnosti Društva, a koji nisu doneseni tijekom 2024., za poslovanje HOPS-a je najvažnije nedonošenje odluke HERA-e o iznosu jedinične naknade za priključenje na mrežu.

Krajem 2023. i tijekom 2024. došlo je do izmjena i dopuna za Društvo najrelevantnijih EU direktiva (Direktiva 2024/1711 o izmjeni direktiva 2018/2001 i 2019/944 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji i Direktive 2023/2413 /tzv. RED III/) i uredbi (Uredba 2024/1747 o izmjeni uredbi 2019/942 i 2019/943 u pogledu poboljšanja modela tržišta električne energije u Uniji, te Uredba 2024/1106 /tzv. REMIT II/), temeljem kojih su neke odredbe (ili slijedom njih doneseni delegirani akti Europske komisije ili drugi propisi nadležnih EU tijela) već u primjeni, a neke će biti u sljedećoj godini. S obzirom na to da Republika Hrvatska kao država članica EU ima obveze transponiranja EU direktiva u nacionalno zakonodavstvo, te omogućavanja primjene EU uredbi, u narednom razdoblju slijede i odgovarajuće promjene nacionalnog zakonodavnog okvira.

▪ **Prijedlog jedinične cijene za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži visokog i vrlo visokog napona kod priključenja na mrežu visokog, vrlo visokog i srednjeg napona**

Budući da je HERA na temelju članka 112. stavka 1. podstavka 1. točke 1. ZoTEE-a, donijela Metodologiju za utvrđivanje naknade za priključenje na elektroenergetsku mrežu (dalje u tekstu: Metodologija priključenja) kojom se utvrđuje naknada za priključenje na elektroenergetsku mrežu, odnosno propisuje način utvrđivanja naknade za priključenje na mrežu i naknade za povećanje priključne snage na postojećem priključku, HOPS je na temelju članka 4. stavka 3. Metodologije priključenja ovlašten dostaviti prijedlog jedinične cijene stvaranja tehničkih uvjeta u mreži visokog napona kod priključenja na mrežu srednjeg napona (CSNVN) i jedinične cijene stvaranja tehničkih uvjeta u mreži visokog napona (CVN) iz članka 4. stavka 1. Metodologije priključenja, najkasnije do 30. rujna tekuće kalendarske godine.

Društvo je u kolovozu 2022. HERA-i dostavilo prvi prijedlog jedinične cijene za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži visokog i vrlo visokog napona kod priključenja na mrežu visokog, vrlo visokog i srednjeg napona, a u rujnu 2023. drugi prijedlog za iduću kalendarsku godinu. Društvo je u protekom razdoblju uputilo HERA-i nekoliko poživnica za donošenje Odluke o iznosu jedinična naknada za priključenje na mrežu, ali do kraja 2024. navedena Odluka još nije donesena.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

HOPS je u rujnu 2024. dopisom HERA-i ukazao na nepotpun regulatorni okvir jer zbog nedonošenja jedinične cijene nije bilo moguće primijeniti Metodologiju utvrđivanja naknade za priključenje koja je stupila na snagu 2022. godine. analize priključenja 45 projekata i definiranja STUM-a i naknade za priključenje za sve projekte. Do kraja 2024. godine HOPS nije dobio odgovor HERA-a na dostavljeni prijedlog.

Uvažavajući cilj Metodologije priključenja temeljene na objektivnim, razvidnim i nepristranim načelima te načelu ekonomičnosti izvedbe priključka, gdje se naknada za priključenje sastoji od troška za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži i troška izvedbe priključka na mrežu te predstavlja udio energetskog subjekta i krajnjeg kupca u financiranju izgradnje priključka i udio za stvaranje tehničkih uvjeta u mreži, uz obvezu HOPS-a usmjerenu ka namjenskom trošenju sredstava od prikupljenih naknada, HOPS će sredstva moći trošiti isključivo na izgradnju priključka, stvaranje tehničkih uvjeta u mreži i razvoj mreže.

▪ **Pravila o priključenju na prijenosnu mrežu**

HOPS je tijekom 2024. nastavio provoditi procedure priključenja sukladno Pravilima o priključenju na prijenosnu mrežu prvenstveno što se tiče provođenje procedura izrade EMP-a i izdavanja preliminarne mišljenja te izrade Elaborata optimalnog tehničkog rješenja priključenja (dalje u tekst EOTRP) i sklapanja ugovora o priključenju. Bitno je napomenuti da zbog nedonošenja jedinične cijene HOPS dolazi u probleme održavanja rokova u postupcima priključenja proizvođača i skladišta energije koji su definirani Zakonom o tržištu električne energije i samim Pravilima o priključenju na prijenosnu mrežu

▪ **Mrežna pravila prijenosnog sustava**

Na temelju članka 93. stavaka 1. i 3. ZoTEE-a, Društvo je krajem listopada 2022. uputilo zahtjev za davanje prethodne suglasnosti HERA-i na prijedlog Mrežnih pravila prijenosnog sustava kojima se propisuju tehnički uvjeti priključenja, pogon i način vođenja prijenosne mreže, koju je HERA izdala 29. prosinca 2023. te su 9. siječnja 2024. donesena nova Mrežna pravila prijenosnog sustava (HOPS 1/2024).

▪ **Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav**

Izrada Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav (dalje u tekstu PoNFPU) propisana je člankom 52. ZoTEE-a. Prema ZoTEE-u, Društvo je odgovorno za organiziranje tržišta nefrekvencijskih pomoćnih usluga za prijenosni sustav na cijelom području Republike Hrvatske. Pravilima se utvrđuju proizvodi i usluge, prekvalifikacijski postupak, ugovorni odnosi, nabava nefrekvencijskih pomoćnih usluga i način određivanja cijena. Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav stupila su na snagu 1. siječnja 2024. godine.

▪ **Pravila o upravljanju zagušenjima u prijenosnom sustavu, uključujući spojne vodove**

U skladu s člankom 52. stavcima 27. do 30. ZoTEE-a, a na temelju članka 13. Uredbe (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije (dalje u tekstu: Uredba 2019/943) Društvo je u obvezi donijeti Pravila o upravljanju zagušenjima u prijenosnom sustavu koja će zamijeniti trenutno važeća Pravila za upravljanje zagušenjima unutar hrvatskog elektroenergetskog sustava, uključujući spojne vodove (HOPS, 4/2021). Društvo je početkom 2022. pokrenulo izradu novih Pravila o upravljanju zagušenjima u prijenosnom sustavu, ali složenost problematike i odsutnost donošenja vezanih podzakonskih akata utjecali su na odgodu njihova donošenja u 2024. uz informiranje o problematiki HERA-e.

- **Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava**

Na temelju članka 52. stavka 9. ZoTEE-a, uz prethodno ishoduenu suglasnost HERA-e od 7. prosinca 2023., Uprava Društva je 14. prosinca 2023. donijela Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (dalje u tekstu: PoUEES) sa primjenom u 2024. godini.

- **Zahtjevi Uredbe 2019/943**

Tijekom 2024. nastavljeno je provođenje akcijskog plana donesenog u skladu s člankom 15. Uredbe 2019/943. Dostavljanjem već tri godišnja izvješća o provedbi Akcijskog plana donesenih u skladu s člankom 15. Uredbe 2019/943 HOPS je pokazao da zadovoljava linearnu putanju predviđenu Akcijskim planom u skoro svim tržišnim jedinicama.

- **Zahtjevi Uredbe Komisije (EU) 2017/2195 o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja**

Članak 53. stavci 1. i 2. Uredbe Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenog 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja (dalje u tekstu: Uredba EB GL), propisuju obaveznu primjenu 15 - minutnog razdoblja obračuna odstupanja svim operatorima prijenosnih sustava, u svim područjima planiranja razmjene i osiguravanje da se sve granice tržišnih vremenskih jedinica poklapaju s granicama razdoblja obračuna odstupanja, u roku od 3 godine nakon stupanja na snagu Uredbe EB GL. Na temelju članka 62. Uredbe EB GL, HERA je na 13. sjednici Upravnog vijeća održanoj 9. lipnja 2020. donijela Odluku o davanju odobrenja HOPS-u za odstupanje od obveza propisanih člankom 53. Uredbe EB GL na razdoblje od 1. siječnja 2021. do 31. prosinca 2022. godine. Dana 24. svibnja 2022. HOPS je dostavio HERA-i novi zahtjev s potrebnom dokumentacijom za odstupanje od obveza propisanih člankom 53. stavcima 1. i 2. Uredbe EB GL. HERA je 20. srpnja 2022. donijela Odluku o davanju odobrenja HOPS-u za odstupanje od obveza propisanih člankom 53. Uredbe EB GL na razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024., uz obavezu primjene 15-minutnog razdoblja obračuna u najkraćem mogućem roku. Svi relevantni podzakonski akti i ugovori HOPS-a s drugim operatorima prijenosnih sustava prilagođeni su početku korištenja 15-minutnog razdoblja obračuna. Tijekom 2022. i 2023. godine u HOPS-u je provedena prilagodba svih postojećih i izrada novih informatičkih sustava, za poslove vezane uz tržište električne energije i vođenje EES-a, za operativni rad u 15-minutnoj rezoluciji od strane svih uključenih strana, što je osnova za primjenu razdoblja obračuna odstupanja u 15-minutnoj rezoluciji. Otprilike godinu dana prije krajnjeg roka, od 1. siječnja 2024. u primjeni je 15-minutno razdoblje obračuna u procesu obračuna odstupanja. Sukladno tome prilagođeni su svi operativni procesi vezani uz planiranje i vođenje EES-a u realnom vremenu te svi procesi na tržištu električne energije.

Agencija Europske unije za suradnju energetske regulatora (engl. European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators, dalje u tekstu: ACER), 24. siječnja 2020. donijela je implementacijske pravne (provedbene) okvire (engl. Implementation frameworks) za zajedničke europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz mFRR i aFRR rezerve snage (engl. mFRR Implementation Framework, mFRR IF i aFRR Implementation Framework, aFRR IF). Članak 20. stavak 6. i članak 21. stavak 6. Uredbe EB GL, propisuju da u roku od 30 mjeseci od odobrenja prijedloga provedbenog okvira za zajedničke europske platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz mFRR i aFRR rezerve snage, svi operatori prijenosnih sustava moraju uvesti i pustiti u rad platforme za razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom, odnosno automatskom aktivacijom te putem njih davati sve ponude energije uravnoteženja iz svih standardnih proizvoda za aFRR i mFRR rezerve. Na temelju članka 62. Uredbe EB GL, HERA je na 15. sjednici Upravnog vijeća održanoj 23. srpnja 2021. donijela Odluku o davanju odobrenja HOPS-u za odstupanje od obveza propisanih člancima 20. i 21. Uredbe EB GL na razdoblje od 24. srpnja 2022. do 24. srpnja 2024. godine. Do srpnja 2024. godine na platforme nisu priključeni ni HOPS-u susjedni operatori prijenosnih sustava. Također,

Izveštaj posloводства Društva

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

u tijeku je prilagodba postojećih informatičkih sustava HOPS-a, za vođenje EES-a i potporu tržištu električne energije te uspostava nove informatičke platforme za uravnoteženje EES-a i po stvaranju preduvjeta operativnog priključenja na zajedničke europske platforme očekuje se u prvoj polovici 2026. godine.

Nefinancijsko izvješće

Društvo će Nefinancijsko izvješće za 2024. (Izvješće o održivosti za 2024.), u skladu s Zakonom o računovodstvu objaviti kao zasebno izvješće na mrežnoj stranici Društva najkasnije do 30. lipnja 2025. godine. U izradi izvješća koristit će se smjernice Globalne inicijative za izvještavanje (Global Reporting Initiative - GRI standard). Prema važećim propisima, obveza za objavu Izjave o održivosti integrirane u Izvješće posloводства, u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Direktivom o korporativnom izvješćivanju o održivosti (EU) 2022/2464 te povezanim Europskim standardom za izvještavanje o održivosti, za HOPS d.d. nastupa u 2026. za razdoblje 2025. godine.

Izvješće će biti objavljeno na sljedećoj poveznici: <https://www.hops.hr/godisnji-izvjestaji>.

Podaci o otkupu vlastitih dionica

Društvo nema vlastitih otkupljenih dionica eura.

Najvažnija obilježja poslovne godine

Rebalans plana poslovanja i plana investicija

Izmjena i dopuna plana poslovanja za 2024. (rebalans) provedena je odlukom Nadzornog odbora broj 83.1.24 od 21.lipnja 2024. godine. Plan je izmijenjen na temelju ključnih događaja koji su se dogodili nakon usvajanja plana, a doveli su do značajnih promjena u troškovima i prihodima Društva i to:

- (1) pad i stabilizacija cijena na veleprodajnom tržištu električne energije početkom 2024.
- (2) donošenje novih Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023) i Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav (HOPS 12/2023)
- (3) nova Odluka o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije (Narodne novine 27/24)
- (4) produljenje Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (Narodne novine 32/24).

Rebalansom plana poslovanja ukupni prihodi smanjeni su za 70,84 milijuna eura, a ukupni rashodi za 78,29 milijuna eura.

Društvo je u prvom kvartalu 2024. na temelju procjene realizacije do kraja 2024. provelo rebalans (smanjenje) plana investicija za 40,93 milijuna eura (Odluka Nadzornog odbora broj 83.2.24 od 21.lipnja 2024. godine).

Fond solidarnosti Europske unije (saniranje posljedica potresa iz ožujka te serije potresa iz prosinca 2020. godine)

Razorni potresi iz 2020. za posljedicu su imali značajne materijalne štete na elektroenergetskim objektima Društva, te je tijekom 2023. Društvu dodijeljen financijski doprinos iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU). Društvo je ostvarilo pravo na bespovratna sredstva u ukupnom iznosu od 35,41 milijuna eura.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o nastavku financiranja projekata iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske, Društvu je u svibnju 2024. odobren iznos od 2,32 milijuna eura za provedene aktivnosti tijekom 2023. godine, na sanaciji objekata oštećenih potresima.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.- 2026.

Društvo je s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja kao tijela nadležnog za komponentu 1. Gospodarstvo i Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost kao provedbenim tijelom, dana 28. rujna 2022. potpisalo ugovor br. NPOO.C1.2.R1-I1.01.0001 „Revitalizacija, izgradnja, digitalizacija i modernizacija hrvatske prijenosne elektroenergetske mreže“ o dodjeli bespovratnih sredstava za projekte revitalizacije, izgradnje, digitalizacije i modernizacije hrvatske prijenosne elektroenergetske mreže, koje financira EU iz instrumenta „EU sljedeće generacije“, za razdoblje provedbe projekata od 1. veljače 2020. do 30. lipnja 2026. godine u iznosu od 218,16 milijuna eura.

Kroz program Nacionalnog plana oporavka i otpornosti 2021.- 2026. (dalje u tekstu: NPOO) osigurana su bespovratna sredstva, odnosno prihvatljivi su izdaci ukupnog iznosa 218,16 milijuna eura za potrebe realizacije 11 projektnih aktivnosti HOPS-a kojima bi se uz ostalo revitalizirala i povećala prijenosna moć 550 km nadzemnih vodova, kako bi se omogućilo priključenje dodatnih 1.500 MW kapaciteta iz obnovljivih izvora energije (dalje u tekstu: OIE) u razdoblju do 2026. godine.

Kroz NPOO, u 2024. Društvu je u okviru investicije C1.2. R1-11 Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora, dodijeljeno dodatnih 17,5 milijuna eura iz NPOO-a za već postojeće projekte koji su u fazi provedbe.

U okviru NPOO osigurana su sredstva za realizaciju Projekta zamjene 110 kV podmorskih kabela, koji je ujedno strateški projekt Vlade Republike Hrvatske. Projekt predviđa zamjenu 6 dionica 110 kV podmorskih kabela, uključujući rekonstrukcije pripadnih kabelskih stanica, kabelskih dijelova i priobalnih zahvata u dvije faze. Tijekom 2022. završena je prva faza projektne aktivnosti u kojoj su uspješno zamijenjeni kabeli kopno-Brač i kopno-Krk. Drugom fazom projektne aktivnosti koja je završena u 2024., zamijenjeni su postojeći podmorski kabeli Brač-Hvar i Hvar-Korčula te Krk-Cres i Cres-Lošinj.

Do kraja 2022. je Društvu isplaćen predujam u iznosu od 20% ugovora (43,63 milijuna eura), te je kroz dva zahtjeva za nadoknadu sredstava (ZNS-a) tijekom 2024. isplaćeno 26,95 milijuna eura. Realizacija teče uredno, uz velike izazove u poštivanju rokova i većim troškovima planiranih aktivnosti.

Nadalje, u studenom 2023. Europska komisija je pozitivno ocijenila izmijenjeni hrvatski plan za oporavak i otpornost, koji uključuje poglavlje o planu REPowerEU. Vrijednost plana sada iznosi 10 milijardi eura (5,8 milijardi eura u bespovratnim sredstvima iz Mehanizma za oporavak i otpornost i 4,2 milijarde eura u zajmovima u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost) te obuhvaća 78 reformi i 157 ulaganja.

Nove mjere uključene u poglavlje o planu REPowerEU znatno pridonose napretku RH u zelenoj tranziciji te su između ostalog, obuhvaćena nova ulaganja u prijenosne i distribucijske kapacitete EES-a kroz mjeru C7.1 RI-16 „Jačanje prijenosnih i distribucijskih kapaciteta EES-a“ koja se naslanja na investiciju C1.2. R1-I1 Revitalizacija, izgradnja i digitalizacija energetskog sustava i prateće infrastrukture za dekarbonizaciju energetskog sektora. Cilj reformi u okviru postojećeg NPOO-a je ukloniti uska grla koja usporavaju trajni i održivi rast, dok su ulaganja usmjerena na ubrzanje zelene transformacije i digitalne tranzicije gospodarstva.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Tako je u okviru investicije C7.1 RI-16 predviđeno 99,50 milijuna eura za provedbu novih projekata koji su dijelom u fazi implementacije, dok je dio namijenjen aktivnostima koje su u visokoj fazi pripremljenosti. Radi se o projektima revitalizacije postojećih HOPS - ovih postrojenja i dodatnoj digitalizaciji sustava tj. o projektima koji će dodatno unaprijediti EES RH. Projekt se provodi s ciljem povećanja pouzdanosti EES-a te smanjenja starosti komponenti postojećeg EES-a. Ključni ciljevi projekta su rekonstrukcija najmanje dva elektroenergetska postrojenja i zamjena najmanje osam energetskih transformatora. Projekt uključuje pet grupa aktivnosti odnosno program zamjene energetskih transformatora, izgradnju novih komponenti prijenosne mreže i korištenje naprednih softverskih rješenja, rekonstrukcije / dogradnje postrojenja, nadogradnju postojećeg sustava upravljanja hrvatskom prijenosnom mrežom i EES-om te revitalizaciju postojećih postrojenja, sve s ciljem povećanja sigurnosti opskrbe. Sve mjere moraju se provesti u tijesnom vremenskom okviru, budući da Uredba kojom se uspostavlja Instrument za oporavak i otpornost zahtijeva da se sve prekretnice i ciljevi unutar nacionalnih planova dovrše do kolovoza 2026. godine.

Nakon što je u prosincu 2024. godine objavljen javni Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava pod nazivom »Optimizacija, digitalizacija i revitalizacija elektroenergetske infrastrukture s ciljem jačanja hrvatske prijenosne elektroenergetske mreže« (Kod Poziva: NPOO.C7.1.R1-I6.01), čiji je jedini potencijalni prihvatljivi prijavitelj projekta HOPS, Društvo je 20. siječnja 2025. godine podnijelo na odobrenje projektni prijedlog "Optimizacija, digitalizacija i revitalizacija elektroenergetske infrastrukture s ciljem jačanja hrvatske prijenosne elektroenergetske mreže".

Povećanje materijalnih prava radnika

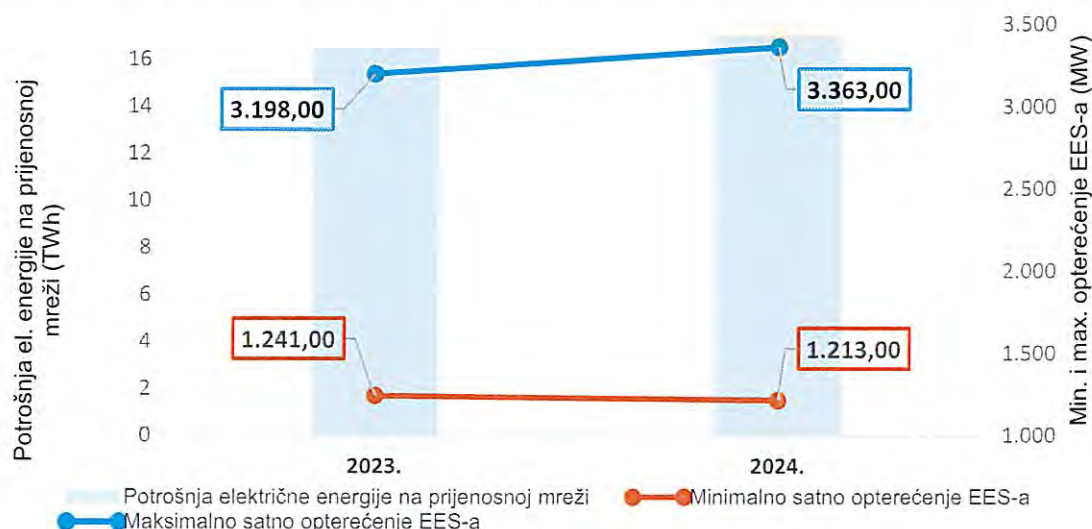
Materijalna prava radnika za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2025. utvrđena su Kolektivnim ugovorom za HOPS, sklopljenim dana 22. studenoga 2023. između HOPS-a i dva reprezentativna sindikata. Zbog rastuće inflacije između stranaka Kolektivnog ugovora u listopadu 2024. sklopljen je Sporazum kojim je izmijenjen datum početka primjene odredbi o povećanju vrijednosti boda te je dio materijalnih prava za 2025. usklađen s neoporezivim iznosima propisanim Pravilnikom o porezu na dohodak.

Elektroenergetski pokazatelji

U 2024. zabilježen je blagi porast ukupne potrošnje električne energije na prijenosnoj mreži Republike Hrvatske. Potrošnja električne energije na prijenosnoj mreži s gubicima iznosila je 17 TWh, što je povećanje od 2,9% u odnosu na 2023. godinu.

Maksimalno satno opterećenje hrvatskog EES-a u 2024., zabilježeno je 17. srpnja u 20. satu, a iznosilo je 3.363 MW, što je ujedno i povijesno maksimalno opterećenje. Minimalno satno opterećenje u 2024., zabilježeno je 31. ožujka u 5. satu, a iznosilo je 1.213 MW.

U 2024. preneseno je ukupno 25,2 TWh električne energije što predstavlja povećanje za 2,6% u odnosu na 2023.godinu. Gubici u prijenosnoj mreži iznosili su 468 GWh, što je 0,64% više u odnosu na 2023., odnosno 1,85% od iznosa ukupno prenesene električne energije u 2024., što je za 0,04 postotna poena manje u odnosu na 2023.godinu

Slika 2. Usporedba potrošnje na mreži prijenosa i maksimalnog i minimalnog opterećenja hrvatskog EES-a

Integracija obnovljivih izvora energije

Stupanjem na snagu novih Pravila o priključenju HOPS je obradio velik broj pristiglih zahtjeva za dostavom podataka o stanju prijenosne mreže za izradu elaborata mogućnosti priključenja (dalje u tekstu: EMP). HOPS je tijekom 2024. ovlaštenim izrađivačima za izradu EMP-a izdao podatke o stanju prijenosne mreže za 98 projekata, revidirao 92 EMP-a te izdao dokument Preliminarnog mišljenja o mogućnosti priključenja na prijenosnu mrežu.

Prema novim zahtjevima u 2024., podjela prema pojedinim tehnologijama je sljedeća:

- baterijski spremnik 2,8 MW
- geotermalna elektrana 98 MW
- hidroelektrane 342 MW
- sunčane elektrane 3313 MW
- vjetroelektrane 1078 MW

Tijekom 2024. sklopljeno je 4 Ugovora o priključenju. U 2024. su na prijenosnu mrežu priključene VE Mazin 2 (20 MW), SE Vidukin gaj (19,9 MW), SE Torine (9,9 MW), SE Dugobabe (19,9 MW), SE Drava 1 i SE Drava 2 (12,4 MW), SE Tijarica (19,8 MW), SE Tarabnik (19,8 MW).

Planovi razvoja

Na sjednici Uprave Društva održane 11. prosinca 2024. (Odluka br. 194.5.24), usvojen je prijedlog dokumenta „Desetogodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže 2025.-2034. s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje“ te je prijedlog plana razvoja dostavljen nadležnom Ministarstvu na suglasnost i HERA-i na odobrenje.

Trenutno je važeći „Desetogodišnji plan razvoja hrvatske prijenosne mreže 2022.-2031. s detaljnom razradom za početno trogodišnje i jednogodišnje razdoblje“. Prijedlozi desetogodišnjih planova za razdoblja 2023.- 2032. i 2024.- 2033. godine nisu odobreni od strane HERA-e, pri čemu za prijedlog plana za razdoblje 2024.-2033. nije provedeno javno savjetovanje.

FINANCIJSKO STANJE I REZULTAT POSLOVANJA

U 2024. ostvarena je dobit iz poslovanja (EBIT) u iznosu od 61,41 milijuna eura što je povećanje od 2,17 milijuna eura odnosno 3,7% u odnosu na 2023. godinu. U 2024. rasli su i poslovni prihodi koji su ostvareni u iznosu od 408,79 milijuna eura, što je za 41,99 milijuna eura (11,4%) više u odnosu na 2023. i poslovni rashodi koji su ostvareni u iznosu od 347,38 milijuna eura, što je za 39,82 milijuna eura (12,9%) više u odnosu na 2023. godinu.

Društvo je značajnu dobiti iz poslovanja ostvarilo zbog rekordne dobiti od dodjele prekozonskih kapaciteta (dalje u tekstu PK) koja je u 2024. ostvarena u visini od 53,67 milijuna eura što je za 8,79 milijuna eura (19,6%) više u odnosu na 2023.godinu. Preostala ostvarena dobit iz poslovanja (*ukupna dobit iz poslovanja umanjena za dobit od PK*) u iznosu 7,74 milijuna eura ostvarena je zahvaljujući prihodu od nadoknade dijela troškova za nabavu električne energije za pokrivanje gubitaka koji su, u ukupnom iznosu od 14,86 milijuna eura, ostvareni na temelju tri Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije. Bez spomenute nadoknade troškova od strane Vlade Republike Hrvatske, *Društvo bi u 2024. godini po umanjenju ukupne dobiti iz poslovanja s dobiti od dodjele prekozonskih kapaciteta ostvarilo negativan rezultat iz poslovanja* od 7,12 milijuna eura.

Društvo je u 2024., iz financijskih aktivnosti, ostvarilo gubitak u iznosu od 0,26 milijuna eura što je za 1,74 milijun eura (87,0%) manje u odnosu na 2023. godinu.

Slijedom navedenog Društvo je u 2024. ostvarilo dobit prije poreza u iznosu od 61,15 milijuna eura, odnosno dobit nakon poreza u iznosu od 50,05 milijuna eura, što je za 3,00 milijuna eura (6,4%) više u odnosu na 2023.

U tablici 1. prikazan je Izveštaj o sveobuhvatnoj dobiti (Račun dobiti i gubitka) s najvažnijim stavkama te usporedba s ostvarenjem u prethodnoj godini.

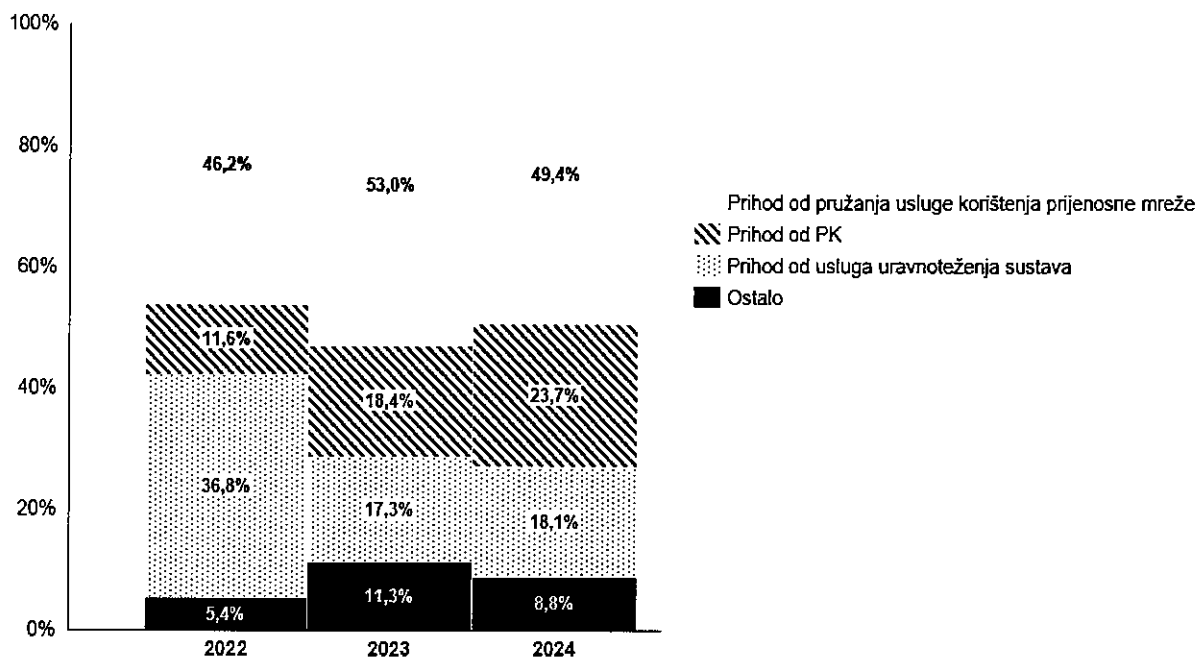
Tablica 1. Izvadak iz Izveštaja o sveobuhvatnoj dobiti (milijuni eura)

Opis	2024.	2023.	2024./2023.
1	2	3	4 (2-3)
Prihodi od prodaje i ostali poslovni prihodi	408,79	366,80	41,99
Poslovni rashodi	347,38	307,56	39,82
DOBIT IZ POSLOVANJA	61,41	59,24	2,17
Financijski prihod	1,66	0,69	0,97
Financijski rashod	1,92	2,69	(0,77)
Neto financijski rashodi	(0,26)	(2,00)	1,74
UKUPNI PRIHODI	410,45	367,49	42,96
UKUPNI RASHODI	(349,30)	(310,25)	39,05
Dobit prije poreza	61,15	57,24	3,91
Porez na dobit	11,10	10,19	0,90
DOBIT RAZDOBLJA	50,05	47,05	3,00

Ukupni prihodi su značajno porasli najvećim dijelom zbog većih prihoda od dodjele PK koji su u 2024. u odnosu na 2023. veći za 29,75 milijuna eura odnosno 44,1%. Do većih prihoda od PK došlo je uslijed veće potražnje tržišnih sudionika dražbi mjesečnih i dnevnih kapaciteta što je uzrokovalo više cijene. Ukupni prihodi od tržišnih funkcija u 2024. veći su za 24,2% u odnosu na 2023. godinu. Prihod od pružanja usluge prijenosa električne energije u 2024. ostvaren je u visini od 202,68 milijuna eura što je za 7,75 milijuna eura ili 4,0% više nego u 2023. dok njegov udio u ukupnim prihodima u 2024. iznosi 49,4% što je 3,7 postotna poena manje u odnosu na 2023. godinu.

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Strukturu ukupnih prihoda ostvarenih u 2024. (slika 3.) čine prihod od pružanja usluge prijenosa električne energije (49,4%), prihodi od dodjele PK (23,7%), prihodi od obračuna električne energije uravnoteženja (12,4%), prihodi od pružanja usluge uravnoteženja (5,7%), te preostali poslovni prihodi (8,8%) koji se odnose na prihode ostvarene temeljem Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije), prihode od ITC mehanizma (engl. Inter-TSO compensation mechanism), prihode od prodaje električne energije za pokriće gubitaka, prihode od imovine primljene bez naknade, prihode od imovine priključaka (MSFI 15), prihode nastale na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga, naplaćena isknjižena potraživanja i prihode od nestandardnih usluga te druge poslovne i financijske prihode.

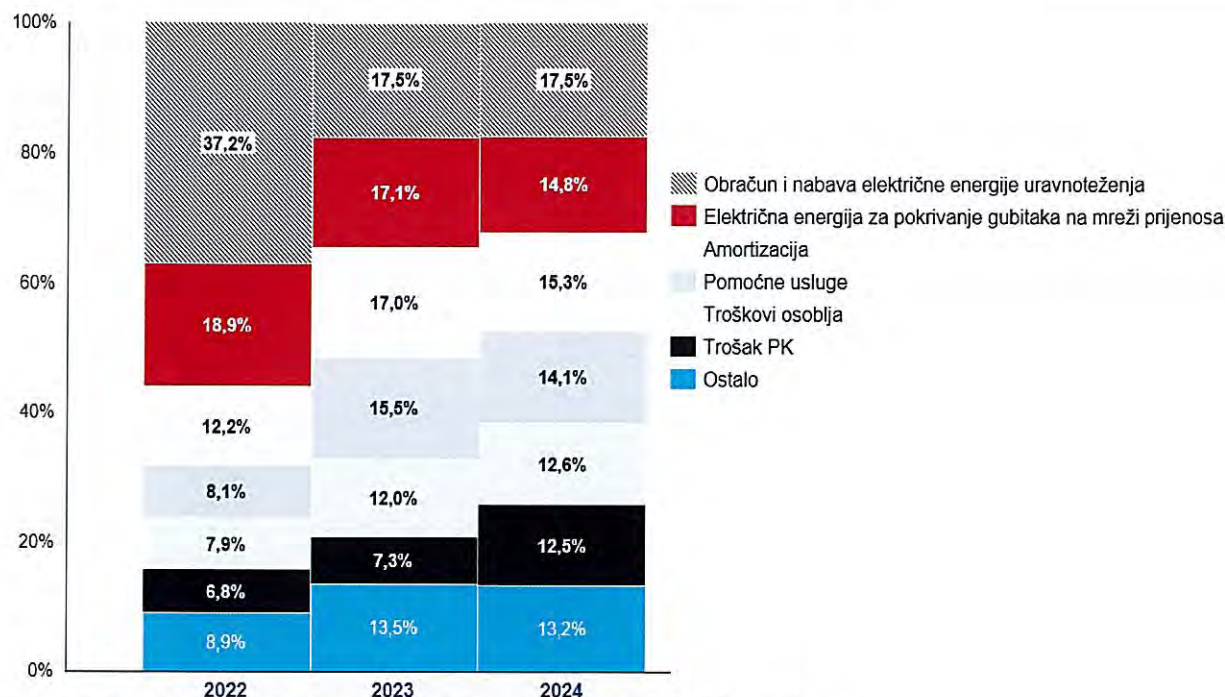
Slika 3. Struktura prihoda u razdoblju od 2022. do 2024. godine

Na povećanje rashoda su najvećim dijelom utjecali veći troškovi od PK (20,96 milijuna eura), obračuna električne energije uravnoteženja (3,56 milijuna eura) i troškovi nabave električne energije uravnoteženja (3,31 milijuna eura), dok troškovi električne energije za pokrivanje gubitaka na mreži prijenosa bilježe smanjenje (-1,29 milijuna eura). Volatilnost cijena na veleprodajnim tržištima električne energije i znatno više cijene na burzama električne energije rezultirale su povećanjem gore spomenutih troškova u odnosu na 2023. u ukupnom iznosu 26,54 milijuna eura, odnosno 20,4%.

Troškovi plaća i ostalih primanja radnika iznose 44,08 milijuna eura i veći su za 6,76 milijuna eura (18,1%) najvećim dijelom zbog potpisanog Sporazuma o povećanju materijalnih prava radnika koji je donesen u listopadu 2024. te zbog povećanja vrijednosti boda za obračun plaća od 15,0 % od 1. siječnja 2024. godine.

Strukturu rashoda ostvarenih u 2024. (slika 4.) čine trošak amortizacije (15,3%), troškovi nabave električne energije za pokrivanje gubitaka na mreži prijenosa (14,8%), troškovi nabave pomoćnih usluga (14,1%), troškovi nabave električne energije uravnoteženja (12,7%), troškovi obračuna električne energije uravnoteženja (4,8%), troškovi osoblja (12,6%), trošak PK (12,5%) te ostali poslovni rashodi (13,2%) koji se odnose na troškove ITC mehanizma, troškovi telekomunikacijskih usluga, troškovi vrijednosnog usklađenja imovine i rezerviranja, općih troškovi poslovanja, troškovi naknada i koncesija, troškovi održavanja te ostali poslovni i financijski rashodi.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Slika 4. Struktura rashoda u razdoblju od 2022. do 2024. godine

Porez na dobit za 2024. iznosi 11,1 milijuna eura i veći je u odnosu na prethodnu godinu za 0,90 milijuna eura, odnosno 8,9%.

Financijski položaj Društva prikazan je Izvještajem o financijskom položaju na dan 31. prosinca 2024. godine. Skraćeni prikaz dan je u tablici 2.

Tablica 2. Izvadak iz Izvještaja o financijskom položaju Društva na dan (u milijunima eura)

Opis	31. prosinca 2024.	% udjel	31. prosinca 2023.	% udjel	2024./2023.
1	2	3	4	5	6 (2/4)
Dugotrajna imovina	1.047,5	83,6%	980,0	84,1%	6,9%
Kratkotrajna imovina	205,0	16,4%	185,2	15,9%	10,7%
Ukupna imovina	1.252,5	100,0%	1.165,2	100,0%	7,5%
Kapital i rezerve	785,9	62,8%	735,9	63,2%	6,8%
Dugoročne obveze	302,7	24,2%	261,6	22,5%	15,7%
Kratkoročne obveze	163,8	13,1%	167,7	14,4%	-2,3%
Ukupno obveze i kapital	1.252,5	100,0%	1.165,2	100,0%	7,5%

Vrijednost ukupne imovine na dan 31. prosinca 2024. iznosila je 1.252,5 milijuna eura i veća je za 87,3 milijuna eura u odnosu na vrijednosti imovine na dan 31. prosinca 2023.

Dugotrajna imovina se, kao posljedica investicijskih ulaganja u 2024., povećala za 67,5 milijuna eura i sada iznosi 1.047,5 milijuna eura. Udjel dugotrajne imovine u ukupnoj imovini u odnosu na 2023. manji je za 0,5 postotna poena i iznosi 83,6%.

Kratkotrajna imovina iznosi 205,0 milijuna eura i veća je u odnosu na prethodnu godinu za 19,8 milijuna eura ili 10,7%, ponajprije zbog potraživanja od povezanih društava koji u odnosu na prethodnu godinu bilježe povećanje u iznosu od 15,6 milijuna eura, a nešto niže povećanje od 12,1 milijuna eura bilježi ostala kratkotrajna imovina te novac i novčani ekvivalenti za 1,5 milijuna eura. Potraživanja od kupaca u odnosu na prethodnu godinu, manja su za 9,6 milijuna eura. Udjel kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 16,4%, a u odnosu na 2023. povećao se za 0,5 postotna poena.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Kapital i rezerve, koji pokrivaju 62,8% ukupne imovine Društva, u odnosu na 2023. veći su za 50,1 milijuna eura, dok je udjel istih u ukupnoj pasivi za 0,4 postotna poena manji nego u 2023. godini. Temeljni kapital Društva na dan 31. prosinca 2024. iznosi 643,3 milijuna eura.

Ukupne obveze iznose 466,5 milijuna eura i povećane su za 37,2 milijuna eura u odnosu na 2023., pri čemu je njihov udjel u pasivi 37,2%, što je za 0,4 postotna poena više u odnosu na 2023. godinu. Dugoročne obveze čine 64,9%, a kratkoročne 35,1% ukupnih obveza na dan 31. prosinca 2024. godine.

Značajni porast dugoročnih obveza u odnosu na prethodnu godinu prvenstveno je posljedica knjigovodstvene evidencije odgođenih prihoda na stavci ostale dugoročne obveze koje se odnose na prihod za novčana sredstva primljena od fondova EU.

Tijekom 2024. stanje s likvidnošću HOPS-a bilo je stabilno, između ostalog i zahvaljujući primljenim uplatama sredstava iz EU fondova na temelju odobrenih zahtjeva za nadoknadom financijskih sredstava koje je Društvo prethodno utrošilo za plaćanje obveza dobavljačima po predmetnim ugovorima. HOPS je raspolagao novcem dostatnim za podmirivanje svih ugovornih obveza prema dobavljačima u ugovorenim rokovima i nije imao potrebe za ugovaranjem novih zajmova/kredita.

Prosječna ponderirana kamatna stopa na kredite iznosi 2,53% na godišnjoj razini (u 2023. iznosila je 2,39% na godišnjoj razini).

Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena iz fondova EU odnosi se na novčana sredstva primljena za sudjelovanje Društva u projektu SINCRO.GRID u iznosu 10.238 tisuća eura, projektu GREENSWITCH u iznosu 2.844 tisuće eura, projektu EPASIS u iznosu 35 tisuće eura, projektu E-CYBIS u iznosu 65 tisuća eura, projektu ECLIPSE u iznosu 78 tisuća eura, projektu CYBERSEAS u iznosu 4 tisuća eura, projektu LIFE DANUBE FREE SKY u iznosu 87 tisuće eura i projektu HEDGE-IoT u iznosu 19 tisuća eura.

Za sudjelovanje u projektu financiranom iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (dalje NPOO) odgođeni prihod iznosi ukupno 116.964 tisuća eura od čega je kao kratkoročna obveza reklasificirano 16.128 tisuća eura. Troškovi koji su nastali provedbom ovog projekta do 31.12.2024. iznosili su 1.653 tisuće eura.

Za potrebu provedbe projekata prijavljenih na financiranje iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU) u sklopu obnove infrastrukture i opreme oštećenih potresom odgođeni prihod iznosi 35.131 tisuća eura dok su troškovi koji su nastali provedbom ovog projekta do 31.12.2024. iznosili 712 tisuća eura. Primljeni poticaji će se u budućim periodima priznavati u prihode ovisno o troškovima nastalim provođenjem ovih projekata.

Pozitivan radni kapital rezultat je manjih kratkoročnih obveza u odnosu na kratkoročnu imovinu. Na dan 31. prosinca 2024. kratkoročne obveze iznose 163,8 milijuna eura, a kratkotrajna imovina iznosi 205,0 milijuna eura (na dan 31. prosinca 2023. kratkoročne obveze iznosile su 167,7 milijuna eura, a kratkotrajna imovina 185,2 milijuna eura). Najznačajniji iznos kratkoročnih obveza odnosi se na obveze prema dobavljačima u iznosu 63,7 milijuna eura te obveze prema povezanim društvima u iznosu 35,8 milijuna eura.

Na temelju pokazatelja izvedenih iz bilančnih pozicija vidljiva je relativno niska razina zaduženosti u skladu s djelatnosti koju Društvo obavlja. Društvo tekuće investicije financira prilagođavajući se okolnostima koje vrijede na energetskom i financijskom tržištu, prvenstveno iz vlastitih sredstava, bespovratnim sredstvima iz EU fondova, pri čemu vodi računa da uredno otplaćuje dugoročne obveze te da uredno financira redovno poslovanje. Faktor zaduženosti (postojeće obveze/dobit nakon poreza i amortizacija) Društva za 2024. iznosi 2,60 godine i niži je u odnosu na 2023. za 0,67 godine.

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

EBITDA (EBIT bez utjecaja amortizacije), ostvarena je u visini 114,9 milijuna eura, što je u odnosu na 2023. veće za 2,7 milijuna eura ili 2,4%. EBIT marža manja je za 1,1 postotna poena, dok je EBITDA marža manja za 2,5 postotna poena u odnosu na prethodnu godinu. Za izračun povrata na kapital i imovinu korištena je neto dobit nakon oporezivanja. ROE se u odnosu na prethodnu godinu smanjio za 0,02 postotna poena dok se ROA u odnosu na prethodnu godinu smanjila za 0,04 postotna poena. Pregled izdvojenih pokazatelja poslovanja dan je u tablici 3.

Tablica 3. Poslovni pokazatelji

Pokazatelj	2021.	2022.	2023.	2024.
EBIT (milijun eura)	8,13	2,35	59,24	61,41
EBITDA (milijun eura)	57,93	53,35	112,12	114,85
EBIT marža	3,02%	0,56%	16,15%	15,02%
EBITDA marža	21,52%	12,77%	30,57%	28,10%
Rentabilnost vlastitog kapitala (ROE)	0,53%	-0,18%	6,39%	6,37%
Rentabilnost ukupne imovine - neto (ROA)	0,37%	-0,12%	4,04%	4,00%
Faktor zaduženosti (broj godina)	3,79	4,74	3,28	2,60
Koeficijent zaduženosti	0,31	0,36	0,37	0,37
Koeficijent vlastitog financiranja	0,69	0,64	0,63	0,63
Koeficijent tekuće likvidnosti	0,45	0,75	1,10	1,25

DJELATNOST DRUŠTVA U PODRUČJU ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

Razvojno inovacijski projekti

Tijekom 2024. Društvo je sudjelovalo u provedbi više razvojno-inovacijskih projekata sufinanciranih iz centraliziranih programa Europske unije. Tako su iz raspoloživih programa za razdoblje 2014.-2020. sufinancirana tri projekta u kojima je Društvo sudjelovalo u ulozi partnera na projektu, od čega projekt CyberSeas sufinanciran iz programa Obzor 2020 (engl. Horizon 2020), programa za istraživanje i inovacije, zatim projekt Danube Free Sky, sufinanciran iz programa LIFE, financijskog instrumenta za područje zaštite okoliša i klime, te projekt GreenSwitch, sufinanciran iz Instrumenta za povezivanje Europe (eng. Connecting Europe Facility, CEF), namijenjenog ulaganjima u izgradnju nove te unaprjeđenje postojeće prometne, energetske i telekomunikacijske infrastrukture.

Provedba projekta CyberSeas (engl. Cyber Securing Energy Data Services), ukupne vrijednosti 8 milijuna eura dok vrijednost darovnice za Društvo iznosi 108,452 eura, nastavljena je u predviđenoj dinamici u suradnji sa 26 partnera iz 10 zemalja, s ciljem postizanja više razine informacijske sigurnosti među dionicima, uključujući regulatore i zakonodavce.

Projekt zaštite ptica od stradavanja na visokonaponskim dalekovodima u području podunavskih zemalja, Danube Free Sky, Društvo provodi od 2020. godine sa 15 partnera iz 7 zemalja, uključujući i JUPP Kopački rit i HEP-ODS. Ukupna vrijednost projekta je 6,6 milijuna eura dok vrijednost darovnice za Društvo iznosi 108.549 eura, a cilj projekta je sprječavanje stradavanja ornitofaune od kolizije s visokonaponskim dalekovodima, elektrokucije na srednjenaponskim vodovima i trafostanicama, te unaprjeđenje statusa populacija prioritetnih vrsta u području ekološke mreže Natura 2000 – Podunavlje i donje Podravlje.

Iz centraliziranih programa Europske unije za proračunsko razdoblje 2021-2027, sufinancirana su dva projekta, projekt ECLIPSE, sufinanciran iz Programa Digitalna Europa te projekt HEDGE – IoT, sufinanciran iz programa Obzor Europa. Cilj programa za digitalnu Europu (DEP) je ubrzati oporavak i potaknuti digitalnu transformaciju Europe podupiranjem dvaju ciljeva Europske unije, odnosno zelene tranzicije i digitalne transformacije, te jačanjem otpornosti i strateške autonomije Europske unije dok je Obzor Europa, jedan od ključnih instrumenata Unije za jačanje Europskog istraživačkog prostora, osnaživanje europske konkurentnosti, usmjeravanje i ubrzavanje digitalne i zelene tranzicije, europskog oporavka, pripravnosti i otpornosti.

Projekt ECLIPSE čija vrijednost darovnice za Društvo iznosi 125.458 eura, započeo je u rujnu 2024. te će trajati dvije godine. Cilj projekta je implementacija i demonstracija Zajedničkog europskog referentnog okvira (CERF) za aplikacije potrošača energije diljem EU, omogućavajući dobrovoljno smanjenje potrošnje energije i prebacivanje opterećenja, na temelju preporuka, strategija i poticaja, promicanje ponašanja održive potrošnje energije i osnaživanje krajnjih potrošača. Projekt će definirati skup pravila i uvjeta za razvoj novih aplikacija potrošača energije i poboljšanje postojećih. Ove će aplikacije krajnjim potrošačima pružiti jednostavne, korisne i korisniku jednostavne informacije o uštedama energije i širim prednostima (kao što su smanjenje CO2 i drugi financijski i društveni poticaji) te će u isto vrijeme ojačati stabilnost i otpornost električnih mreža pomoću fleksibilnosti potrošača (npr. putem pametnog punjenja EV-a, prebacivanja opterećenja grijanja, vlastite potrošnje itd.). Projektna rješenja bit će implementirana i demonstrirana u 16 zemalja EU-a, potencijalno će se replicirati u cijeloj Europskoj uniji, osiguravajući interoperabilnost sa sustavima trećih strana, uz poštivanje trenutnog regulatornog okvira i svih postojećih konkurentskih ponuda aplikacija.

Projekt HEDGE-IoT čija vrijednost darovnice za Društvo iznosi 67.375 eura, započeo je u 2024. te će trajati tri godine. U okviru projekta predložen je novi digitalni okvir s ciljem implementacije IoT sredstava na različitim razinama energetskog sustava čime će nadograditi kapacitete

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

energetskih sustava za hosting obnovljivih izvora energije i osloboditi neiskorišteni potencijal fleksibilnosti. Povećat će otpornost mreže, stvoriti nove tržišne prilike i promicati napredak u standardizaciji IoT-a, uvođenjem i upravljanjem mnoštvom raznovrsnih, interoperabilnih energetskih usluga preko skalabilnih i visoko distribuiranih podatkovnih platformi i infrastrukture. Uspostavit će se veze s inicijativama EU-a za IoT i digitalizaciju (npr. AIOTI), a angažman dionika osigurat će se bavljenjem etikom IoT-a i njegovanjem povjerenja među krajnjim korisnicima, čime se promiče inkluzivnost. Provest će se studije skalabilnosti i replikacije te uspostaviti veze s inovatorima i malim i srednjim poduzećima kroz Open Call mehanizam projekta.

Na temelju dobrih prethodnih iskustava na SINCRO.GRID projektu, KNG-Kärnten Netz, ELES, Elektro Celje, Elektro Gorenjska, Elektro Ljubljana, HOPS d.d. i HEP-ODS d.o.o. sudjeluju u novom projektu naprednih mreža GreenSwitch koji je 50% sufinanciran iz Instrumenta za povezivanje Europe (engl. CEF, Connecting Europe Facility) u iznosu od 73,0 milijuna eura, dok je ukupna vrijednost projekta 146,2 milijuna eura. Projekt je započeo 1. ožujka 2023. te će ukupno trajati 70 mjeseci.

Osnovni cilj GreenSwitch projekta je optimizacija korištenja postojeće energetske infrastrukture te ugradnja nove tehnologije na učinkovit način, uz napredne funkcionalnosti koje omogućuju veći kapacitet skladištenja, učinkovitu integraciju novih korisnika sustava, optimizaciju budućih ulaganja te poboljšanje sigurnosti i kvalitete pogona sustava. Osim ulaganja u primarnu infrastrukturu, za postizanje maksimalnog učinka predviđen je i paket alata za uvođenje i korištenje naprednih mreža različitih tehnologija, platformi i funkcionalnosti. Aktivnosti Društva u projektu obuhvaćaju zamjenu postojećih vodiča sa visokotemperaturnim niskoprovjesnim vodičima (engl. High Temperature Low Sag, HTLS) na DV 220 kV Senj-Brinje, ugradnju uređaja za kontrolu tokova (transformator sa zakretom kuta – engl. Phase Shift Transformer, PST) u TS 110/35 kV Gračac te nadogradnju postojeće ICT infrastrukture (sustavi WAMS, SCADA, EMS). Ukupna vrijednost investicija Društva procijenjena je na približno 11,5 milijuna eura, od čega iznos darovnice za Društvo iznosi 5.726.450 eura.

Investicije

U studenom 2023. Uprava i Nadzorni odbor Društva usvojili su plan investicijskih ulaganja za 2024. u iznosu 199,47 milijuna eura. Kroz 2024. plan je, na temelju izrađenih procjena realizacije, rebalansom smanjen na iznos od 158,55 milijuna eura.

U 2024. Društvo je realiziralo 125,53 milijuna eura investicija odnosno 79,17% plana investicija. Kada se ostvarenom iznosu pridoda 0,26 milijuna eura investicija u vlastitoj režiji i 0,08 milijuna eura kapitalizacije kamata, ukupna investicijska ulaganja u 2024. iznose 125,87 milijuna eura odnosno 79,39% plana. Najvećim dijelom u planu investicija zastupljene su investicije revitalizacije postojeće prijenosne infrastrukture, zamjene i rekonstrukcije, novi objekti, te elektroenergetski uvjeti priključenja.

Tablica 4. Investicijska ulaganja u 2024. u eurima

Vrsta investicije	31. prosinca 2024.	% udjel	31. prosinca 2023.	% udjel	2024. / 2023.
1	2	3	4	5	6 (2/4)
priprema investicija	3.681.551	2,92%	1.371.325	1,42%	168,47%
zamjene i rekonstrukcije	31.548.568	25,06%	32.305.800	33,43%	-2,34%
revitalizacije	62.582.160	49,72%	36.026.462	37,28%	73,71%
novi objekti	21.098.784	16,76%	14.407.772	14,91%	46,44%
ostale investicije	5.133.232	4,08%	1.036.887	1,07%	395,06%
priključenja na prijen. mrežu	1.824.315	1,45%	11.480.156	11,88%	-84,11%
Ukupno	125.868.610	100,0%	96.628.401	100,0%	30,26%

Tijekom 2024. najznačajniji završeni objekti su:

- TS 110/20 kV Stenjevec (GIS) - tijekom 2024. izvedeno je postupno uklanjanje vanjskog 110 kV rasklopnog postrojenja, izvedba kabelaških priključaka GIS postrojenja na DV polje Rakitje 1 te transformatorska polja TR 1, TR 2 i TR 3 kao i priključak KB 2x110 kV ELTO – Stenjevec. Izveden je kanalizacijski i vodoopskrbni priključak, uređen je plato starog RP 110 kV te dovršena ograda. Radovi na TS Stenjevec dovršeni su uređenjem okoliša krajem svibnja 2024.godine. Po završetku pokusnog rada organiziran je tehnički pregled te je ugovor zaključen končanim obračunom u studenom 2024.godine.
- Priključak ELTO Zagreb - STUM-KB 110 kV - po završetku svih radova, kabel je priključen u krajnje trafostanice i pušten pod napon. Proveden je tehnički pregled i ishođena uporabna dozvola u studenom 2024., te je obavljena primopredaja i konačni obračun.
- DV 2x110 kV Bilice-Trogir (NPOO) - tijekom 2024. završeni su svi radovi na izgradnji dalekovoda, isti je pušten u pogon kroz period listopad/studen 2024., provedena su sva potrebna ispitivanja i mjerenja kao i tehnički pregled zasebnih građevina po dionicama DV 2x110 kV Bilice – Boraja i DV 2x110 kV Boraja – Trogir. U prosincu 2024. ishođene su uporabne dozvole za iste.
- Zamjena 110 kV kabela - južna petlja, dionica Hvar - Brač s rekonstrukcijom pripadnih KS (NPOO) – u 2024. završeni su svi radovi na zamjeni 110 kV podmorskog kabela, isti je pušten u pogon u svibnju 2024., provedena su sva potrebna ispitivanja i mjerenja kao i tehnički pregled, te je 26. srpnja 2024. ishođena uporabna dozvola.
- DV KB 110 kV Krk - Lošinj (7,6 km) Zamjena kabela dio Krk (Mali Bok) - Cres (Merag) (NPOO) - krajem 2023. proveden je FAT za podmorske kabele. Priprema kopnenih lokacija i polaganje završeni su u prvom kvartalu 2024.godine. Ugovoreni su radovi na uklanjanju postojećih uljnih 110 kabela (koji su uklonjeni u prvoj polovici 2024.). U 2024. završeni su svi radovi na zamjeni 110 kV podmorskog kabela, isti je pušten u pogon u svibnju 2024., provedena su sva potrebna ispitivanja, mjerenja, tehnički pregled, te je 26. srpnja 2024. ishođena uporabna dozvola.
- Zamjena 110 kV kabela - južna petlja, dionica Hvar - Korčula (17 km) s rekonstrukcijom pripadajućih KS (NPOO) - tijekom 2024. završeni su svi radovi na zamjeni 110 kV podmorskog kabela, isti je pušten u pogon u lipnju 2024., provedena sva potrebna ispitivanja i mjerenja, tehnički pregled, te je 17. rujna 2024. ishođena uporabna dozvola.
- DV KB 110 kV Krk - Lošinj (1 km) Zamjena kabela dio Cres (Osor 1) - Lošinj (Osor2) (NPOO) - krajem 2023. proveden je FAT za podmorske kabele tijekom 2024. završeni su svi radovi na zamjeni 110 kV podmorskog kabela, isti je pušten u pogon u svibnju 2024., provedena su sva potrebna ispitivanja, mjerenja i tehnički pregled, te je 26. srpnja 2024. ishođena uporabna dozvola.
- DV 110 kV Obrovac - Bruška 1,2 - revitalizacija i povećanje prijenosne moći (dio HOPS) – u studenom 2023., ugovoreni su radovi na sveobuhvatnoj revitalizaciji i povećanju prijenosne moći predmetnog dalekovoda, s rokom izvedbe od 12 mjeseci. Tijekom 2024. započeli su i završili svi radovi te je dalekovod pušten u trajni pogon.
- DV 110 KV Bruška - Benkovac 1,2 - revitalizacija i povećanje prijenosne moći - u studenom 2023. ugovoreni su radovi na sveobuhvatnoj revitalizaciji i povećanju prijenosne moći predmetnog dalekovoda, s rokom izvedbe od 12 mjeseci. Tijekom 2024. započeli su i završili svi radovi te je dalekovod pušten u trajni pogon.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

- DV 110 kV Otočac - Senj - povećanje prijenosne moći (NPOO) - u 2024. završeni su radovi na revitalizaciji te u 2025. preostaje aktivacija objekata.
 - DV 110 kV Otočac - Lički Osik - povećanje prijenosne moći (NPOO) - u 2024. završeni su radovi na revitalizaciji te u 2025. preostaje aktivacija objekata.
 - DV 220 kV Senj-Melina - revitalizacija i povećanje prijenosne moći (NPOO) - u 2024. okončani su elektromontažni i građevinski radovi te je obavljena primopredaja i aktivacija objekta.
 - Priključak TS 110/10(20) kV Kapela - u 2023. i tijekom 2024. završeni su građevinski, a ugovoreni su i započeti elektromontažni radovi. Dinamički plan izgradnje priključka pratio je dinamiku izgradnje TS Kapela. U 2024. obavljen je tehnički pregled te je ishođena uporabna dozvola.
 - TS 110/30/20/10 kV Kapela - predstavlja zajednički susretni objekt s HEP-ODS-om. U svrhu rješenja opskrbe električnom energijom zapadnog dijela šireg šibenskog područja (Vodice, Tisno, Murter) planirana je izgradnja nove transformatorske stanice 110/30/10(20). Izvođači su krajem 2021. uvedeni u posao i započeti su građevinski radovi. Tijekom 2023. nastavljeni su građevinski i elektromontažni radovi te je u 2024. obavljen tehnički pregled i ishođena uporabna dozvola.
 - PRIKLJUČAK BLOKA 150 MW ELTO Zagreb - sukladno ugovoru o priključenju u 2024. završen je STUM za blok L. Za TS 110/20 kV Stenjevec (GIS) i kabel 2x110 kV EL-TO – TS Stenjevec je ishođena uporabna dozvola 12.studenog 2024.godine.
 - PRIKLJUČAK SE Radosavci i SE Slatina Desol 1 - sukladno Ugovoru o priključenju postrojenja SE Radosavci i SE Slatina Desol 1 na distribucijsku mrežu, obveza je HOPS-a, kao jedne od ugovornih strana, ostvariti tehničke uvjete u prijenosnoj mreži za potrebe priključka predmetnih postrojenja na distribucijsku mrežu, a koji se sastoje u zamjeni energetskog transformatora 110/35 kV u TS 110/35/10 kV Slatina. Tijekom 2024. nabavljen je i isporučen energetski transformator te su izvedeni građevinski i elektromontažni radovi na ugradnji transformatora i isti je pušten u pokusni rad uz prijavu tehničkog pregleda.
 - SANACIJA ŠTETA NA NADZEMNIM VODOVIMA - u okviru projekta sanacije šteta na nadzemnim vodovima u 2024. sanirane su štete nastale prilikom snažnog nevremena 23. srpnja 2023. i to na:
 - DV 110 kV Mraclin - TE-TO Zagreb: zamijenjena su 4 oštećena stupa (SM 31, 32, 33 i 34) i elektromontažna oprema u polju SM 30 - SM 35
 - DV 110 kV Međurić - HŽ Novska 2: zamijenjeno je 5 oštećenih stupova (SM 4, 5, 6, 7 i 8) i elektromontažna oprema u polju SM 3 - SM 12
 - DV 110 kV Međurić - Daruvar: zamijenjeno je 6 oštećenih stupova (SM 2, 3, 4, 5, 13 i 14) i elektromontažna oprema u poljima SM 1A - SM 10 i SM 10 - SM 20.
 - DV 220 kV Međurić - TE-TO Sisak: zamijenjena su 3 oštećena stupa (SM 97, 98 i 99) i elektromontažna oprema u polju SM 91 - SM 101.
- i štete nastale prilikom snažnog nevremena 1.srpnja 2024. na:
- DV 110 kV Zabok - Podsused: zamijenjeno je i rekonstruirano 6 oštećenih stupova (SM 57, 58, 59, 61 62 i 63) i elektromontažna oprema u polju SM 51 - SM 70.

- TS 110/20 kV ZAPREŠIĆ - opremanje transformatorskog polja - zbog povećanja konzuma na području grada Zaprešića i okolice, na zahtjev HEP-ODS-a, HOPS je opremio transformatorsko polje 110 kV kodne oznake =E3 HEP-ODS-ovog do tada rezervnog transformatora -T2 110/20 kV, 40 MVA.
- TS 110/30/20 kV JARUN - zamjena energetskog transformatora - umjesto postojećeg dotrajalog transformatora nabavljen je i ugrađen novi energetski transformator -T3, 110/35 kV, 63 MVA. Za potrebe ugradnje novog transformatora izvršena je građevinska i elektromontažna prilagodba priključka.
- TS 400/110/30 kV TUMBRI - sustav tehničke zaštite - projektiran je, nabavljen i ugrađen novi sustav tehničke zaštite umjesto starog, dotrajalog sustava.

Najznačajniji objekti u 2024. (izvršenje u tijeku):

- Pogonsko poslovni centar HOPS-a i TS Jarun s priključcima - u 2024. ishoda je lokacijska dozvola za 4 faze građenja. Izrađen je parcelacijski elaborat. U 2025. se nastavljaju aktivnosti na pripremi.
- Povećanje prijenosne moći DV 220 kV Konjsko - Krš Pađene – Brinje (NPOO) - potrebno je postojeći vodič zamijeniti visokotemperaturnim vodičem HTLS. Ugovoreno je izvođenje radova na zamjeni vodiča, zaštitnog užeta, spojne i ovjesne opreme te ostalih zahvata na revitalizaciji dalekovoda. U svibnju 2024. potpisan je Dodatak I Ugovoru - produženje roka izvođenja radova te su započeli građevinski radovi krajem 2024.godine. U listopadu 2024. potpisan je Ugovor s Isporučiteljem opreme: HTLS vodiča i elektroopreme, za Grupu 1 i 2.
- TS Konjsko - nabava i ugradnja tri energetska transformatora 400 MVA (NPOO) - tijekom 2023. ugovorena je nabava autotransformatora 400 MVA, pokrenut je postupak nabave opreme i izvođenje radova na zamjeni postojeća dva transformatora 150 MVA (220/110 kV) i postojeća dva transformatora 400 MVA (400/220 kV) kao i na ugradnji dodatnog transformatora 400 MVA (400/220 kV) s pripadajućim transformatorskim poljima. Tijekom 2024. godine započeli su građevinski radovi na izgradnji temelja za novi transformator – AT3. U studenom i prosincu 2024. isporučena su dva energetska transformatora 400 MVA (-AT1 i -AT2), ali ista još nisu zamijenjena i ugrađena jer se ne može dobiti isključenje postojećih transformatora za zamjenu istih. Očekuje se da će ova dva transformatora biti ugrađeni i pušteni u pogon do kraja 2025. godine. Za treći transformator (-AT3) isporuka se očekuje u prvom kvartalu 2025., a tijekom cijele 2025. izvodit će se građevinski i elektromontažni radovi na izgradnji novih 400 kV i 220 kV transformatorskih polja. U prvom kvartalu 2026. godine očekuje se završetak svih radova na ugradnji trećeg transformatora –AT3 i izgradnji pripadnih transformatorskih polja, puštanje u pogon, primopredaja, okončanje ugovora i ishoda uporabne dozvole.
- TS Velebit izgradnja 110 kV GIS postrojenja i opremanje TP 400 kV (NPOO) - u 2023. završena je izrada idejnog i glavnog projekta te je ishoda građevinska dozvola. Pokrenut je postupak javne nabave za opremu i radove za izgradnju GIS 110 kV postrojenja i opremanje transformatorskog polja 400 MVA. U 2024. ugovorena je nabava opreme i radova za izgradnju GIS 110 kV postrojenja i opremanje transformatorskog polja 400 MVA te su započeli radovi. U prosincu 2024. je realiziran privremeni kabelski priključak 110 kV te potrebe izvođenja građevinskih radova na novoj zgradi. U 2025. planira se ugraditi novi transformator 400 MVA (svibanj 2025.) te ugraditi GIS postrojenje 110 kV u novoj zgradi (listopad 2025.).

- Priključak TS 110/10(20) kV Terminal TTTS - planirana TS 110/20(10) kV Terminal nalazi se u neposrednoj blizini postojećeg DV 110 kV Zakućac – Meterize III. Priključak TS 110/20(10) kV Terminal u izgradnji na prijenosnu mrežu izvodi se direktnim 110 kV kablskim vezama na postojeći dalekovod. Priključni KB 110 kV je presjeka 1600/95 mm². Tijekom 2024. zbog nemogućnosti rješavanja imovinsko – pravnih poslova i žalbi na rješenja o nepotpunom izvlaštenju nije bilo moguće izvesti sve planirane radove na završetku izgradnje predmetnog priključka. Tijekom 2024. odrađen je dio građevinskih i elektromontažnih radova prilikom dva prisilna ulaska u posjed na dvije katastarske čestice. Rok za završetak svih radova produljen je do 31.srpnja 2025., a isti će moći biti gotovi tek po novom rješenju o ulasku u prisilni posjed Splitsko-dalmatinske županije. Tijekom 2024. ugovorena je nabava i dobavljen energetski kabel 110 kV za preostale dionice od stupa 54A do TS Meterize. Ugovorena je izrada Glavnih i Izvedbenih projekata KB 110 kV od stupa 54A do TS Meterize. Završetak radova, provedba tehničkog pregleda i konačni obračun na priključku očekuju se do kraja drugog kvartala 2025. i to nakon donošenja rješenja Splitsko-dalmatinske županije.
- TS 110/10(20) kV Terminal TTTS - predstavlja zajednički susretni objekt s HEP-ODS-om. U 2022. i 2023. obavljani su građevinski i započeli su elektromontažni radovi. Tijekom 2024. zbog nemogućnosti rješavanja imovinsko – pravnih poslova i žalbi na rješenja o nepotpunom izvlaštenju nije bilo moguće izvesti sve planirane radove na završetku izgradnje predmetnog priključka, a samim tim nije bilo moguće dovršiti predviđene aktivnosti na puštanju pod 110 kV napon.
- DV 2x100 kV Vukovar - Ilok sa priključkom na TS110/35/10 kV Nijemci - tijekom 2024. dovršavano je rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na trasi buduće građevine - 1. faze izgradnje (elektroenergetske veze između TS Vukovar i TS Nijemci) te su izrađeni glavni projekti VP 110 kV u TS Vukovar i TS Nijemci za priključak građevine 1. faze izgradnje (DV 110 kV Vukovar – Nijemci).
- DV (2x)400 kV TS Lika - TS Melina - nakon provedenog postupka javne nabave, 28. prosinca 2023. potpisan je Okvirni sporazum za Grupu 3. Krajem veljače 2024. aktivirana je narudžbenica iz Okvirnog sporazuma za izradu Idejnog rješenja dalekovoda DV (2x)400 kV na dionici od planirane TS 400/220 kV Lika do postojeće TS 400/220/110 kV Melina. Idejno rješenje se očekuje početkom 2025.godine.
- Priključak TS 110/10(20) kV Kaštel Stari - zajednički je susretni objekt s HEP ODS. U svrhu rješenja opskrbe električnom energijom zapadnog dijela šireg kaštelanskog područja planirana je izgradnja nove transformatorske stanice 110/20(10) kV Kaštel Stari s postrojenjem 110 kV GIS izvedbe. Tijekom 2024. izrađen je glavni projekt za ishođenje građevinske dozvole koji je na reviziji.
- TS 400/220 kV Lika - nakon provedenog postupka javne nabave krajem 2023., potpisan je Okvirni sporazum za Grupu 1. Krajem travnja 2024. aktivirana je narudžbenica iz Okvirnog sporazuma za izradu Idejnog rješenja planirane TS 400/220 kV Lika. Idejno rješenje je izrađeno, revidirano i prihvaćeno u studenom 2024. godine.
- DV 2x400 kV TS Konjsko - TS Lika - investicija koja je značajna za sigurnost pogona prijenosne mreže na području Republike Hrvatske radi povećanja prijenosa električne energije iz smjera TS Konjsko prema TS Melina odnosno zbog povećane integracije vjetroelektrana na ličkom i dalmatinskom području. Tijekom 2024. ugovorena i započela izrada idejnih rješenja te se tijekom prvog kvartala 2025. očekuje revizija istih na nivou HOPS-a.
- DV 2x400 kV TS Lika - TS Tumbri/Veleševac - nakon provedenog postupka javne nabave, 28. prosinca 2023. potpisan je Okvirni sporazum za Grupu 7. Krajem veljače 2024.

aktivirana je narudžbenica iz Okvirnog sporazuma za izradu Idejnog rješenja dalekovoda DV 2x400 kV na dionici od planirane TS 400/220 kV Lika do postojeće TS 400/220/110 kV Tumbri. Idejno rješenje isporučeno je u prosincu 2024. godine.

- DV 2x110 kV Bilice - Ražine - revitalizacija - tijekom 2024. ugovorena i završena izrada izvedbene projektne dokumentacije. Ugovoreni sveobuhvatni radovi na Revitalizaciji predmetnog dalekovoda i isti započeli krajem trećeg kvartala 2024. godine. Predviđeni rok trajanja radova iznosi 5 mjeseci u ovisnosti o mogućnosti isključenja tvrtke IMPOL i okolne 110 kV mreže.
- DV 110 kV Matulji - Ilirska Bistrica - prijenosna moć – priprema - tijekom 2024. naručen je glavni projekt, koji je poslan na reviziju. U 2025. pokrenut će se postupak javne nabave za opremu i radove za revitalizaciju dalekovoda.
- DV 110 kV Buje - Kopar (NPOO) - tijekom 2024. provedena je javna nabave za robu i radove. U kolovozu 2024. ugovorena je isporuka HTLS vodiča i elektroopreme te je dio materijala ispušten u 2024., a u 2025. se očekuje isporuka kompletno ugovorene opreme. Odabran je Izvođač za radove, te se očekuje potpisivanje Ugovora i početak i završetak radova.
- DV 110 kV Otočac - Senj - povećanje prijenosne moći (NPOO) - tijekom 2024. završeni su radovi na revitalizaciji te u 2025. preostaje aktivacija objekata.
- DV 110 kV Otočac - Lički Osik - povećanje prijenosne moći (NPOO) - tijekom 2024. završeni su radovi na revitalizaciji te u 2025. preostaje aktivacija objekata.
- Revitalizacija i povećanje prijenosne moći DV 110 kV Ston – Rudine - Komolac (NPOO) - u studenom 2023. su ugovoreni radovi na sveobuhvatnoj revitalizaciji i povećanju prijenosne moći predmetnog dalekovoda, s rokom izvedbe od 12 mjeseci. Tijekom druge polovice 2024. započeli su radovi, no zbog nemogućnosti osiguranja isključenja (kvar podmorskih kabela, sigurnost napajanja juga Republike Hrvatske i remonta HE Dubrovnik) isti će biti nastavljeni u 2025., temeljem produljenja vremenskog roka za izvedbu istog do kraja ožujka 2025. godine.
- TS 110/35 kV Čakovec - proširenje i revitalizacija postrojenja 110 kV + provizorij - u 2024. su završeni svi radovi na objektu i provedeni je okončani obračun. Preostaje rješavanje IPO.
- TS 110/35 kV Virovitica, revitalizacija - krajem 2024. isporučeni su svi mjerni transformatori za potrebe revitalizacije postrojenja 110 kV. Nastavak aktivnosti na TS se predviđa u 2025. godini.
- TS Konjsko - nabava i ugradnja dva transformatora 150 MVA (NPOO) - tijekom 2023. pokrenut je postupak nabave opreme i izvođenje radova na zamjeni postojeća dva transformatora 150 MVA (220/110 kV). U prvoj polovici 2024. ugovoreni su radovi na zamjeni postojeća dva transformatora 150 MVA (220/110 kV). Prvi transformator je uspješno zamijenjen i pušten u pogon u rujnu 2024. godine. Drugi transformator je također uspješno zamijenjen i pušten u prazni hod u prosincu 2024. i služi kao hladna rezerva jer nisu završena sva ispitivanja protupožarne zaštite istog. Tijekom siječnja 2025. očekuje se završetak svih ispitivanja na drugom transformatoru i puštanje transformatora u rad.
- Ugradnja kondenzatorskih baterija 2x30 MVar u TS 110/35/10 kV Šijana i u TS 110/20 kV Poreč - tijekom 2024. potpisan je Ugovor Nabava i Ugradnja kondenzatorskih baterija 2x30 MVar u TS 110/35/10 kV Šijana te u TS 110/20 kV Poreč. Izrađeni su izvedbeni projekti te je odobrena narudžba i početak proizvodnje kondenzatorskih baterija i primarne opreme. Početak građevinskih radova predviđen je u 2025. godini.

- TS 110/10(20) kV Podi (II etapa) - dio HOPS - nabavljeni su mjerni transformatori kroz okvirni sporazum za nabavu primarne opreme. Nastavak aktivnosti na TS se predviđa nakon 2025. godine.
- Priključak TS 110/10(20) kV Poličnik - predviđen je po principu uвод/izvod s postojećeg DV 110 kV Obrovac – Nin. Tijekom 2023. ugovoreni su radovi na izradi priključka, kada su isti i započeti. Dinamika izgradnje priključka TS Poličnik prati dinamiku izgradnje TS Poličnik. Tijekom 2024. se nastavljaju građevinski i elektromontažni radovi i isti su gotovo potpuno završeni, osim u dijelu završnog spajanja na prijenosnu mrežu uslijed produljenja roka za izgradnju TS Poličnik. Predviđeni rok za završetak radova i konačno spajanje je travanj 2025. godine.
- TS 110/10(20) kV Poličnik - dio HOPS- predstavlja zajednički objekt s HEP-ODS-om. Problemi neizgrađenosti prijenosnog sustava na zadarskom području, povišeni trend godišnjeg porasta potrošnje električne energije, što je rezultat snažnog gospodarskog i turističkog razvitka ove regije, razlozi su za izgradnju novih čvrstih pojnih točaka prijenosne mreže na zadarskom području. TS 110/10(20) kV Poličnik planirana je s postrojenjem 110 kV AIS izvedbe. Izvođači su početkom 2022. uvedeni u posao i započeti su građevinski radovi. U 2023. se nastavljaju građevinski i elektromontažni radovi te su tijekom 2024. završeni građevinski radovi. Elektromontažni radovi nisu završeni te je ugovor produžen i u 2025. godinu.
- Opremanje TP 400 kV i 220 kV u TS Konjsko (NPOO) - tijekom 2024. ugovorena je nabava opreme i izvođenje radova na izgradnji novih 400 kV i 220 kV transformatorskih poljima, zajedno sa nabavom opreme i izvođenjem radova na zamjeni postojeća dva transformatora 150 MVA (220/110 kV) i postojeća dva transformatora 400 MVA (400/220 kV) te ugradnji dodatnog transformatora 400 MVA (400/220 kV). Također, tijekom 2024. započeli su građevinski radovi na izgradnji transformatorskog polja 400 kV. Radovi se odvijaju u skladu s planiranom dinamikom. U prvom kvartalu 2026. očekuje se završetak svih radova na izgradnji 400 kV i 220 kV transformatorskih polja, puštanje u pogon, primopredaja, okončanje ugovora i ishođenje uporabne dozvole.
- TS Velebit - nabava energetskog transformatora 400 MVA - u 2023. završena je izrada idejnog i glavnog projekta te ishođena građevinska dozvola. Također, ugovorena je nabava autotransformatora 400 MVA (AT2) čija se isporuka očekuje do lipnja 2025. godine. U 2024. ugovorena je nabava opreme i radova za izgradnju GIS 110 kV postrojenja i opremanje transformatorskog polja 400 MVA te su započeli radovi. U 2025. se također planira ugraditi novi transformator 400 MVA (svibanj 2025.) te ga pustiti u redovan rad u prvom kvartalu 2026. godine.
- PRIKLJUČAK HE Senj - HOPS je pokrenuo izradu tehničke dokumentacije za potrebe STUM-a (revitalizacija DV korištenjem HTLS tehnologije).
- PRIKLJUČAK Rimac Automobili - izgrađen je u 2024. godini. Ishođena je uporabna dozvola za priključak i postrojenje krajem 2024. godine. Planirana primopredaja priključka predviđena je tijekom 2025. godine.
- PRIKLJUČAK VE Bruvno - tijekom 2023. dovršeni su radovi na izgradnji Priključka koji se sastoji od: priključnog nadzemnog DV 2x110 kV od TS 20(35)/110 kV Mazin do DV 110 kV Gračac-Kulen Vakuf i rasklopnog postrojenja RP 110 kV u TS 20(35)/110 kV Mazin. Priključak je pušten pod napon i održan je tehnički pregled u studenom 2023. godine. Tijekom 2024. ishođena je uporabna dozvola, dok u 2025. preostaje izvršiti primopredaju i aktivaciju objekta.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

- PRIKLJUČAK VE ST 3-1/2 VISOKA - ZELOVO - izgradnja priključka je završena u 2024., dok se primopredaja očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK SE Tarabnik i SE Tijarica izgrađen je u 2024. godini. Dana 27. prosinca 2024. Ugovor o korištenju mreže sklopljen s oba postrojenja. Primopredaja priključka se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK SE Drava 1 i SE Drava 2 – u listopadu 2024. je sklopljen Aneks Ugovora o korištenju mreže s društvom Drava International d.o.o. za priključenje postrojenja SE Drava 2. Primopredaja priključka se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK Posebne zone Pometeno brdo - izgrađen u 2024. godini. Dana 24. srpnja 2024. sklopljen je Ugovor o korištenju mreže s društvom TORINE d.o.o. i za još 2 posredna korisnika mreže. Primopredaja priključka se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK VE Mazin 2 - u lipnju 2024. sklopljen je Ugovor o korištenju mreže s društvom Liburana d.o.o. Primopredaja priključka se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK Istrabenz Plini - u travnju 2024. sklopljen je Ugovor o korištenju mreže s društvom OXY TECHNICAL GASES d.o.o. Ishođenje uporabne dozvole se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK Knauf - u lipnju 2024. ishođena je lokacijska dozvola za priključak (TS 110/x Knauf i priključni kabel). Dana 12. kolovoza 2024. ishođena je građevinska dozvola za TS 110/x Knauf. Završetak izgradnje i puštanje u pogon se očekuje u 2025. godini.
- PRIKLJUČAK VE Opor - izgradnja priključka završena je 2024. godine. Sklapanje ugovora o korištenju mreže se očekuje u I. kvartalu 2025., a primopredaja priključka do kraja 2025. godine.
- PRIKLJUČAK VE Boraja II - je u visokom stupnju gotovosti. Sklapanje ugovora o korištenju mreže se očekuje u drugom kvartalu 2025., a primopredaja priključka do kraja 2025. godine.
- MJERNI TRANSFORMATORI

U periodu 2023-2024. nabavljeni su strujni i naponski te kombinirani mjerni transformatori kojima su u 2024. sukladno prioritetima zamijenjeni postojeći dotrajali mjerni transformatori u: TS 110/30/10 kV Dugo Selo - 9 strujnih i 3 naponska transformatora, u TS 110/35/10 kV Križevci - 9 strujnih i 6 naponskih transformatora te u TS 110/20 kV Zdenčina - 3 strujna i 3 naponska transformatora.

U 2025. nastaviti će se sa zamjenom strujnih, naponskih i kombiniranih mjernih transformatora u TS 110/20 kV Zdenčina, TS 110/35 kV Bjelovar, TS 110/35 kV Daruvar, TS 110/20 kV Botinec, TS 110/35 kV Virje, TS 110/35/10 kV Križevci, TS 110/30/10 kV Dugo Selo, u TS 110/35 kV KTE Jertovec (dodatna potreba nakon rekonstrukcije), RP 110 kV Podsused, EVP 110/25 kV Ludina, TS 110/35/10(20) kV Prelog i RP 110 kVHE Gojak.

- Rekonstrukcija podsustava pomoćnih napajanja u TS - u okviru ovog projekta nabavljen je i ugrađen sustav podrazvoda 0,4 kV, 50 Hz u zgradi komande u TS 400/110/30 kV Tumbri, rekonstruiran je istosmjerni razvod i napajanje 220 V u TS 110/30/10 kV Dugo Selo, zamijenjena je oprema pomoćnog napajanja 110 V DC u EVP 110/25 kV Ludina te je nabavljena oprema za rekonstrukciju podsustava istosmjernog razvoda i napajanja -48 V u TS 110/35 kV Koprivnica, a ugradnja te opreme planirana je u 2025. godini.
- TS 110/35/20 kV NEDELJANEC - zamjena energetskog transformatora - u sklopu projekta je umjesto postojećeg dotrajalog transformatora, nabavljen novi energetski

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

- transformator -T2, 110/35 kV, 40 MVA čija je ugradnja planirana u posljednjem kvartalu 2025. godine.
- TS 220/110/35 kV MEĐURIĆ - zamjena energetskog transformatora - u sklopu projekta je umjesto postojećeg dotrajalog transformatora, nabavljen novi energetski transformator -T2, 110/35 kV, 40 MVA čija je ugradnja planirana u posljednjem kvartalu 2025. godine.
 - TS 220/110/10 kV MRACLIN - revitalizacija postrojenja 220 kV - primarna i sekundarna oprema te oprema pomoćnih napajanja je ugrađena i stavljena u funkciju. Puštanje zadnjeg polja u pogon bio je u prvom kvartalu 2025. godine. U 2025. preostalo je još uređenje platoa. Završetak radova planiran je za drugi kvartal 2025. godine.
 - TS 110/35 kV KTE JERTOVEC - revitalizacija postrojenja 110 kV i sekundarne opreme - u sklopu ovog projekta zamijenjena je sva primarna i sekundarna oprema u postrojenju 110 kV po principu „polje po polje“, dograđeno je transformatorsko polje i dodan energetski transformator te je postrojenje pušteno u trajni pogon. Aktivirana je i nova zaštita sabirnica te je prijavljen pokusni rad. Za 2025. planirana su završna ispitivanja te ishođenje uporabne dozvole.
 - TS 110/20 kV RAKITJE - revitalizacija postrojenja 110 kV - po završetku revitalizacije postrojenja 110 kV u 2023., postrojenje je pušteno u rad u prvom kvartalu 2024. godine. Preostalo je uređenje padine iznad postrojenja te opremanje i stavljanje u funkciju pomoćne zgrade. Završetak tih radova očekuje se u 2025. godini. Po završetku radova na sanaciji padine i dobivenoj izmjeni i dopuni građevinske dozvole, treba obaviti tehnički pregled i ishoditi uporabnu dozvolu (Q4/2025).
 - Zamjena brojila na obračunskim mjernim mjestima - obuhvaća sva 4 prijenosna područja. Za potrebe Prijenosnog područja Zagreb nabavlja se 54 brojila za obračunska mjerna mjesta. Njima će se zamijeniti brojila koja su starijih generacija te su neprikladna za potrebe današnjih mjerenja. U 2024. nabavljeno je 20 brojila, a u 2025. će ih se nabaviti još 34. Završetak ugradnje tih brojila očekuje se do kraja svibnja 2026. godine.
 - TS 110/20 kV GLINA - revitalizacija postrojenja 110 kV - Projekt revitalizacije postrojenja 110 kV nakon potresa u prosincu 2020. uključuje sanaciju nastalih šteta te izgradnju pogonske zgrade za potrebe HOPS-a. Do kraja 2024. izrađena je sva potrebna projektna dokumentacija te je nabavljena primarna oprema i oprema pomoćnih napajanja. Do kraja projekta (Q2/ 2026.) potrebno je nabaviti sekundarnu opremu te izvesti sve potrebne radove.
 - TS 110/35 kV VIRJE - zamjena energetskog transformatora - u sklopu projekta se umjesto postojećeg dotrajalog transformatora, nabavlja novi energetski transformator -T2, 110/35 kV, 40 MVA, a njegova ugradnja planirana je u 2026. godini.
 - TS 400/220/110 kV ŽERJAVINEC - zamjena prekidača i potpornih izolatora - u sklopu ovog projekta ugovorena je nabava prekidača 110 i 400 kV te je njihova isporuka u tijeku. U planu je i zamjena potpornih izolatora 110 kV, a proces nabave je u tijeku. Završetak ovog projekta očekuje se u drugom kvartalu 2026. godine.
 - TS 220/110/10 kV MRACLIN - sanacija postrojenja 110 kV – u sklopu projekta sanacije postrojenja 110 kV nakon potresa 2020. godine dovršena je nabava primarne opreme. Glavni projekt je dovršen, a izrada izvedbenog projekta, izrada dokumentacije za nadmetanje te ishođenje građevinske dozvole su u tijeku. Završetak projekta planiran je u 2028. godini.
 - TS 400/110/30 kV TUMBRI - sanacija postrojenja 400 kV - u sklopu projekta sanacije postrojenja 400 kV nakon potresa 2020., dovršena je nabava primarne opreme. Dvršeni

su glavni i izvedbeni projekti te je pribavljena građevinska dozvola. Radovi trebaju početi u 2025., a trajat će 3 godine.

- TS 220/110 kV TE-TO SISAK - sanacija postrojenja 110 kV – u sklopu projekta sanacije postrojenja 110 kV nakon potresa 2020., dovršena je nabava primarne opreme (prekidači, rastavljači, odvodnici prenapona, mjerni transformatori). Glavni projekt je dovršen, a u tijeku je izrada izvedbenog projekta te prikupljanje dokumentacije za upravni postupak ishoda građevinske dozvole.

ELEKTROENERGETSKI SUSTAV I TRŽIŠTE ELEKTRIČNE ENERGIJE U EUROPSKOM OKRUŽENJU

Sigurnost opskrbe

Društvo kroz mehanizme ENTSO-E-a sudjeluje u analizama vezanim za dostatnost na kratkoročnom, srednjoročnom i dugoročnom planu. Planovi razvoja kontinuirano se prilagođavaju s ciljem osiguravanja sigurnosti opskrbe. U hrvatskom EES-u električna energija osigurava se proizvodnim kapacitetima, kao i uvozom električne energije iz susjednih zemalja.

Sagledavajući dostatnost isključivo proizvodnih kapaciteta, uz sagledavanje stohastičke prirode proizvodnje električne energije u vjetroelektranama i ostalim OIE, dio električne energije potrebne za opskrbu potrošača namirivao se uvozom električne energije. Pri tom treba uzeti u obzir i činjenicu da iznosi uvoza nisu vezani samo za raspoloživost proizvodnih jedinica u Republici Hrvatskoj, nego i za cijene električne energije na hrvatskom i okolnim tržištima električne energije.

Za 2024., uspoređujući raspoložive prijenosne kapacitete i raspoložive proizvodne kapacitete sa srednjim satnim opterećenjima prijenosnog sustava, vidljiva je dostatnost proizvodnih i uvoznih kapaciteta za osiguravanje potrebnih količina električne energije krajnjim kupcima. Iako su razmjerno povoljne hidrološke prilike i sve značajnija integracija sunčanih elektrana u kućanstvima značajno umanjile potrebe za uvozom tijekom 2024., još uvijek se ne može govoriti o samodostatnosti hrvatskog EES-a na dulja vremenska razdoblja.

I u 2024. blaga zima i velike vrućine tijekom srpnja i kolovoza glavni su razlog da je maksimalno ljetno vršno opterećenje premašilo zimsko. Dana 17. srpnja 2024. u 20. satu ostvareno je povijesno najveće opterećenje hrvatskog EES-a u iznosu od 3363 MW, za 5 % više u odnosu na 2023. (3198 MW) i 8 % više u odnosu na 2022. godinu (3126 MW). Zimsko je vršno opterećenje u 2024. iznosilo 2905 MW, 2,82 % niže u odnosu na 2023. (2990 MW) i 0,37% niže u odnosu na 2022. godinu (2916 MW). Ukupna godišnja potrošnja elektroenergetskog sustava prema podacima dostupnim Društvu (18.289.503 MWh) povećala se u odnosu na 2023. (17.839.391 MWh), a potrebe za uvozom električne energije bile su veće. Izvoz je 2024. premašio uvoz tijekom 1053 sati, od čega u prvoj polovici godine tijekom 621 sata. Dostatnost sustava nije bila ugrožena. Provodile su se aktivnosti redovitih razmjena informacija s europskim tijelima o načinu održavanja poslovanja prijenosnih mreža s namjerom očuvanja sigurne opskrbe.

ENTSO-E je 15. studenog 2024. objavio dokument „ENTSO-E Winter Outlook 2024-2025” koji predstavlja procjenu stanja u pogledu dostatnosti raspoloživih izvora električne energije, ukazuje na eventualne rizike te mogućnosti za njihovo ublažavanje. U predviđanjima za zimu 2024./2025. ne očekuje se povećanje rizika u odnosu na zimu 2023./2024., no naglašava se obveza operatora prijenosnih sustava da prate stanje dostatnosti tijekom cijelog razdoblja. Analize navedene u dokumentu pokazuju da su povećani rizici dostatnosti i dalje prisutni kod otočnih područja (kao što su Irska, Malta, Kreta, Cipar) te na rubnim dijelovima sustava ENTSO-E-a (kao što su Finska, Estonija, Poljska), ali i da se smanjuju u slučaju primjene netržišnih izvora.

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

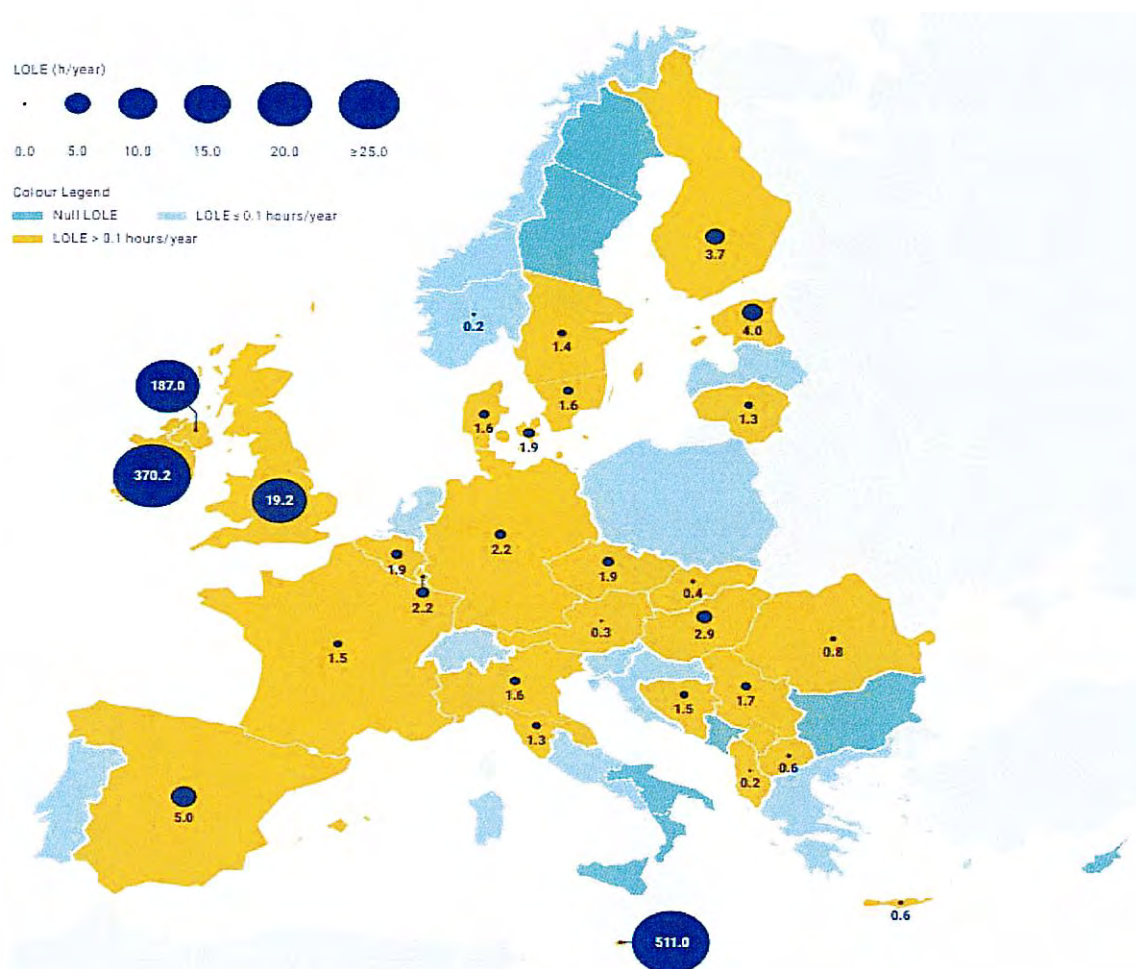
Plinska skladišta su zadovoljavajuće popunjena u svim članicama EU.

U osvrtu na ljetu 2024. („*Summer Review 2024*“) ENTSO-E izvještava o rekordnim prosječnim vrijednostima površinske temperature zraka u Europi. Prosječna temperatura zraka za period lipanj-kolovoz bila je najviša zabilježena u Europi. Jugoistočna Europa zabilježila je do 60% više 'toplih dana' od prosjeka. Dnevna maksimalna temperatura u Jugoistočnoj Europi dosegla je najmanje 32 °C tijekom otprilike dvije trećine ljetnog razdoblja. Sa 66 dana, ovo je uvjerljivo najveći broj zabilježenih dana jakog toplinskog stresa.

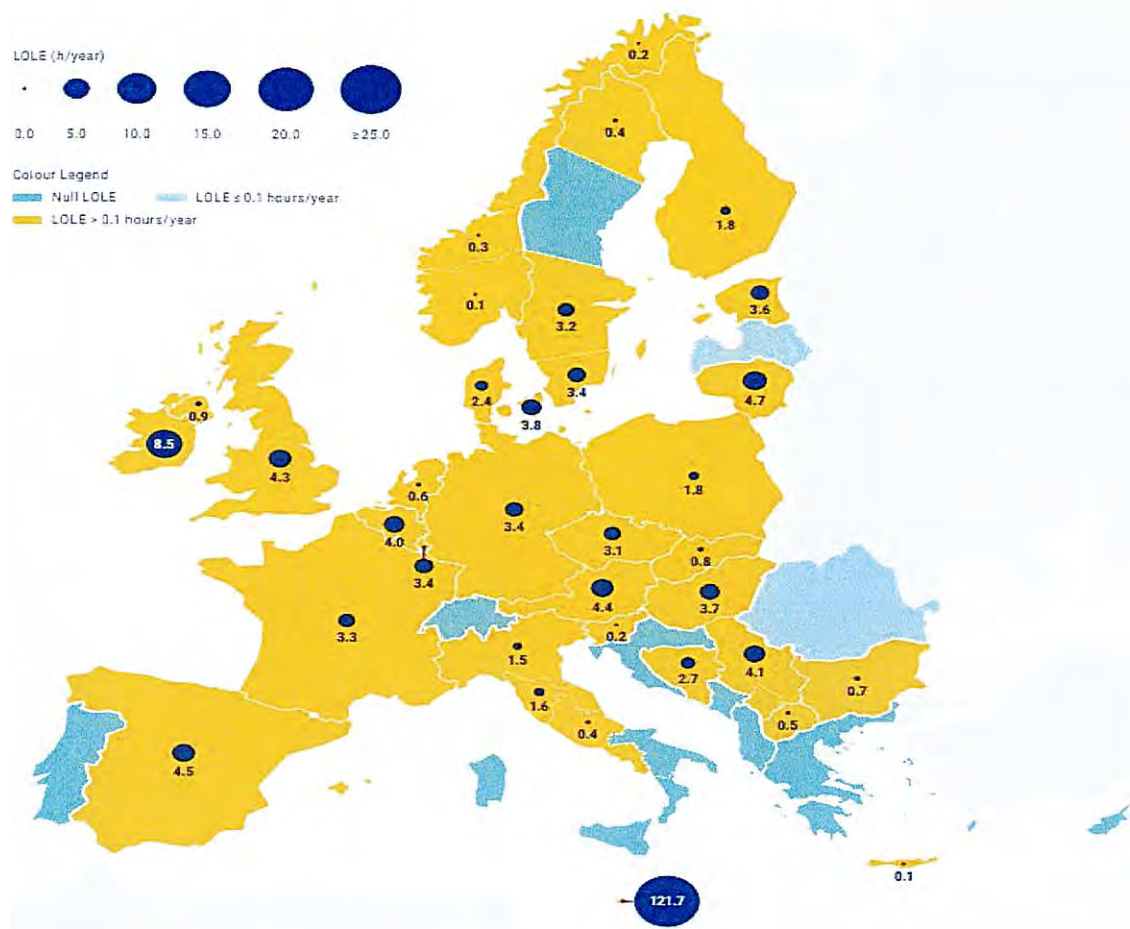
Bez obzira na navedene okolnosti, tijekom ljeta 2024. nisu uočeni problemi s dostatnošću, no potrebno je istaknuti značajan incident u jugoistočnoj Europi koji je doveo do velikog poremećaja u elektroenergetskom sustavu kontinentalne Europe. Incident je rezultirao znatnim gubitkom opterećenja i proizvodnje, utječući na više zemalja uključujući Albaniju (OST), Bosnu i Hercegovinu (NOSBiH), Hrvatsku (HOPS) i Crnu Goru (CGES). Događaj je obilježen nizom nepredviđenih događaja u prijenosnoj mreži, koji su u konačnici doveli do (djelomičnog) prekida opskrbe u ove četiri zemlje. Incident je klasificiran kao događaj na ljestvici tri prema metodologiji ljestvice klasifikacije incidenata (ICS), što zahtijeva detaljno izvješće stručnog povjerenstva. Sami događaj nije bio povezan s dostatnosti proizvodnje, već s nepredviđenim događajima u mreži u stvarnom vremenu.

Dugoročna razina sigurnosti opskrbe povezana je s dostatnošću EES-a u tipičnom razdoblju planiranja rada EES-a do deset godina unaprijed. Dostatnost EES-a odnosi se na stacionarno stanje i podrazumijeva njegovu dovoljnu izgrađenost da, u okvirima nazivnih vrijednosti opterećenja elemenata sustava i naponskih ograničenja, zadovolji potrošnju električne energije uzimajući u obzir planirana održavanja i neplanirane ispade, a promatra se posebno kroz dostatnost proizvodnje i dostatnost prijenosne mreže. Dostatnost proizvodnje električne energije promatra se kao sposobnost zadovoljavanja potrebe potrošnje u EES-u. Dostatnost prijenosne mreže promatra se kao sposobnost prijenosa tokova snaga kroz prijenosnu mrežu. Indikatori srednjoročne razine sigurnosti opskrbe obrađeni su u dokumentu ENTSO-E-a „European Resource Adequacy Assessment“ koji donosi i metodologiju po kojoj se razmatra dostatnost EES-a. U trenutku pisanja ovog dokumenta „*European Resource Adequacy Assessment (ERAA)*“ za 2024. godinu još nije objavljen te se njegova objava očekuje u svibnju 2025. godine. Dokument iz 2023. nastoji dati smjernice u procesu investiranja za 2025., 2028., 2030. i 2033. godinu. Poseban je naglasak stavljen na planirani izlazak iz pogona izvora koji koriste fosilna goriva te naglo povećanje instalirane snage OIE. Uviđajući da takav razvoj donosi rizik u opskrbi električnom energijom, ukazuje se na nužnu suradnju uključenih strana u traženju rješenja.

ERAA Izvješće za 2023. je izradio ENTSO-E, a ACER ga je 2. svibnja 2024. odobrio. Za Republiku Hrvatsku pokazatelj LOLE (*engl. Loss of Load Expectation*) iznosi u prikazanim scenarijima manje do 0,1 sati godišnje, pritom je Republika Hrvatska među državama s najboljom vrijednošću ovoga pokazatelja (Slika 5, Slika 6). Bitno je ukazati na uočen trend porasta ovog pokazatelja za zemlje u okruženju.

Slika 5. Očekivani gubitak opterećenja (LOLE) za 2025. godinu

Slika 6. Očekivani gubitak opterećenja (LOLE) za 2028. godinu

Za Republiku Hrvatsku se od 2025. do 2033. predviđa izlazak iz pogona elektrana na prirodni plin (680 MW), ugljen (290 MW) i na naftu (300 MW), kao i ulazak upravljanja potrošnje (DSR) kapaciteta 120 MW.

Na temelju Uredbe (EU) 2019/941 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o pripravnosti na rizike u sektoru električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2005/89/EZ, nadležno tijelo svake države članice utvrđuje plan pripravnosti na rizike. Planovi pripravnosti na rizike sastoje se od nacionalnih, regionalnih i bilateralnih mjera, koje se planiraju ili poduzimaju radi sprečavanja elektroenergetskih kriza, pripremanja za njih ili njihova ublažavanja. Vlada Republike Hrvatske je donošenjem Odluke o određivanju nadležnog tijela za sigurnost opskrbe električnom energijom, imenovala ministarstvo nadležno za energetiku nadležnim tijelom za sigurnost opskrbe električnom energijom, dok su na Društvo, HEP ODS i Hrvatski operator tržišta energije d.o.o. delegirane pojedine zadaće propisane istom uredbom, među njima i izrada hrvatskog plana pripravnosti na rizike. Nacrt dokumenta je krajem 2021. poslan na mišljenje Europskoj komisiji te su, uz savjetovanje sa ostalim zainteresiranim dionicima uvažene primjedbe pristigle iz Europske komisije 7. prosinca 2022. godine. Završni nacrt dokumenta poslan je na usvajanje Ministarstvu gospodarstva 4. srpnja 2024., ali Društvo nema daljnjih informacija u kojoj je fazi usvajanje dokumenta.

Može se zaključiti da je sigurnost opskrbe na zadovoljavajućoj razini, ali da je prisutno nezadovoljenje kriterija (n-1) kroz cijelu godinu te da je u usporedbi s podacima iz 2023. na

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

godišnjoj razini trajanje nezadovoljenja kriterija (n-1) poraslo za elemente svih naponskih razina. Najveći broj sati javio se u siječnju kad problem predstavljaju istovremena visoka proizvodnja hidroelektrana i vjetroelektrana te visoki tranziti iz smjera istoka prema zapadu i tijekom ljetnog razdoblja (lipanj, srpanj i kolovoz) što se može povezati s postignutim povijesnim maksimalnim opterećenjima. Za sada se takve ugroze uspješno rješavaju dostupnim preventivnim i kurativnim mjerama, ali zbog daljnje integracije OIE na uskom geografskom području prijenosna mreža će se morati razvijati kako bi lokalna sigurnost opskrbe bila održana uz istovremeni prihvrat sve raspoložive proizvodnje iz volatilnih OIE. Zaključno se može reći da električne energije uglavnom ima dovoljno na tržištu, ali njezina nabava može biti neizvjesna s obzirom na situaciju u Europi, prvenstveno uzimajući u obzir oružani sukob u Ukrajini. Unatoč izloženosti navedenom riziku, sigurnost opskrbe nije bila narušena.

Prekozonski kapaciteti

Hrvatsko organizirano dan unaprijed tržište električne energije tijekom 2024. nastavilo je uredno funkcioniranje kao dio jedinstvenog povezanog tržišta električne energije za dan unaprijed (engl. Single Day Ahead Coupling - SDAC) koje obuhvaća tržišta koja predstavljaju 95% europske potrošnje električne energije. Tijekom 2024. najviše aktivnosti projekta je imalo veze s uvođenjem petnaestominutnih produkata na SDAC razini.

Nakon što je Društvo prijašnjih godina aktivno sudjelovalo u implementaciji projekta razvoja metode proračuna prekozonskih kapaciteta korištenjem tokova snaga (engl. Flow based capacity calculation) te u projektu povezivanja dan unaprijed tržišta temeljeno na proračunima tokova snaga u Core regiji za proračun kapaciteta (engl. Core Flow Based market coupling), tijekom 2024., Društvo je sudjelovalo i u razvoju dugoročne dodjele prekozonskih prava korištenja temeljene na proračunu tokova snaga čije se pokretanje u punom opsegu očekuje u studenom 2026. godine (prve dražbe za godišnja prava za 2027.godinu).

Hrvatsko organizirano unutardnevno tržište operativno je povezano na jedinstveno tržište unutar dana u sklopu projekta SIDC (engl. Single Intraday Coupling) preko hrvatsko-slovenske i hrvatsko-mađarske granice, ranije poznatog kao XBID (engl. Cross-Border Intraday). Društvo je aktivno i na tom tržištu za potrebe kupoprodaje električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži, te za potrebe trgovanja tijekom čitave 2024. koristi napredne alate za automatizaciju stavljanja naloga na organizirano tržište unutar dana.

Nabava električne energije za pokrivanje gubitaka

S ciljem minimiziranja ukupnog troška HOPS nabavlja električnu energiju za pokrivanje gubitaka na transparentnim, nepristranim i tržišnim načelima. Za nabavu električne energije za pokrivanje gubitaka u 2024., HOPS je proveo javna nadmetanja te na transparentan i nepristran način proveo proces nabave i upravljanja portfeljem električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži. Nabava u 2024. temeljila se na tri mehanizma, dugoročnom i kratkoročnom na tržištu za dan unaprijed i unutardnevnom tržištu Hrvatske burze električne energije (CROPEX-u) te na temelju mehanizma odstupanja.

HOPS je za 2024. osigurao 193,91 GWh električne energije po jediničnoj težinskoj cijeni od 119,07 €/MWh na temelju dugoročnih (godišnjih) ugovora, što čini 39% planiranih količina.

Kratkoročna nabava podrazumijeva kupoprodaju električne energije za pokrivanje gubitaka na tržištu dan unaprijed i unutardnevnom tržištu CROPEX-a. Količina električne energije koja se svakodnevno kupovala/prodavala na CROPEX-u temelji se na razlici dnevne prognoze potrebnih količina električne energije za pokrivanje gubitaka i dugoročno nabavljene energije. Odstupanje nabave električne energije potrebne za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži u odnosu na ostvarenje pokriva se kroz mehanizme uravnoteženja.

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Uvažavajući gore navedeno, za 2024. provedena su četiri (4) javna nadmetanja za isporuku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži, nakon kojih je sklopljeno ukupno šesnaest (16) ugovora od čega šest (6) za isporuku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži s razdobljem za cijelu godinu, četiri (4) za isporuku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži s razdobljem za prvi kvartal, dva (2) za isporuku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži s razdobljem za treći kvartal i dva (2) s razdobljem za četvrti kvartal 2024. te dva (2) ugovora za isporuku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži s razdobljem za mjesec svibanj i lipanj 2024. godine.

Ukupni trošak povezan s kupovinom električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnoj mreži iznosi 51,77 milijuna eura za ukupno 496,47 GWh električne energije. Navedeni trošak sastoji se od troška dugoročne i kratkoročne kupovine. Trošak dugoročnih ugovora iznosi 23,09 milijuna eura za ukupno nabavljenih 193,91 GWh, a trošak kratkoročne nabave s uključenim troškovima naknade za trgovanje i kliring na CROPEX-u iznosi 28,65 milijuna eura za nabavljenih 302,56 GWh kroz trgovanje na dan unaprijed i unutardnevnom tržištu.

HOPS je tijekom 2024. ostvario i prihod od kratkoročne prodaje električne energije u iznosu od 3,03 milijuna eura zbog ostvarene negativne cijene za kupnju na dan unaprijed tržištu te prodaje 29,85 GWh na unutardnevnom tržištu.

Prosječna cijena ukupne tržišne nabave električne energije za pokrivanje gubitaka iznosi 104,45 €/MWh. Navedena cijena viša je od prosječne tržišne cijene kratkoročne nabave dok je niža od cijene dugoročne nabave.

Temeljem Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/2023) i Uredbi o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 74/2023., 107/2023., 122/2023., 32/2024. i 104/2024.) donesenih od strane Vlade Republike Hrvatske kojima se HOPS-u priznaje razlika cijena nabave električne energije za pokrivanje gubitaka ostvarenih dugoročnim ugovorima i trgovanjem na burzi od 70,276 €/MWh do 150,00 €/MWh za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna 2024. godine te od 79,412 €/MWh do 120,00 €/MWh za razdoblje od 1. listopada do 31. prosinca 2024. godine. HOPS je temeljem gore navedenih Uredbi ostvario prihod u ukupnom iznosu od 14,86 milijuna eura, od čega je u 2024. isplaćeno 13,58 milijuna eura, a preostalih 1,28 milijun eura (iznos za prosinac 2024.) je isplaćeno u 2025. godini.

Tržište uravnoteženja

U skladu sa ZoTEE-om, Operator prijenosnog sustava, odgovoran je za osiguravanje sigurnog, pouzdanog i učinkovitog pogona EES-a, odnosno za osiguravanje dostupnosti svih pomoćnih usluga te organiziranje tržišta uravnoteženja i nefrekvencijskih pomoćnih usluga za prijenosni sustav na cijelom području Republike Hrvatske.

Usluge uravnoteženja i nefrekvencijske pomoćne usluge nabavljaju se na transparentan i nediskriminirajući način provođenjem postupka nabave javnim nadmetanjima u skladu s PoUEES-om i PoNFPU.

U skladu s člankom 14. PoUEES-a, HOPS uravnotežuje elektroenergetski sustav Republike Hrvatske radi osiguravanja pogonske sigurnosti. U slučaju manjka, odnosno viška električne energije u EES-u, HOPS osigurava energiju za uravnoteženje sustava u obračunskom intervalu na sljedeće načine:

- aktivacijom odnosno kupoprodajom energije od pružatelja usluge uravnoteženja kroz ugovorenu rezervu snage
- aktivacijom odnosno kupoprodajom energije od pružatelja usluge uravnoteženja na temelju dobrovoljnih ponuda za energiju uravnoteženja

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

- kupoprodajom od drugih operatora prijenosnog sustava
- kupoprodajom električne energije na tržišnim načelima od tržišnih sudionika na tržištu električne energije.

U skladu s člankom 52. stavkom 35. ZoTEE-a operator prijenosnog sustava dužan je do 30. rujna svake godine dostaviti na suglasnost HERA-i obrazloženi zahtjev za nabavu proizvoda i usluga koje se ne mogu nabaviti na tržištu s procjenom mogućnosti nabave svakog pojedinačnog proizvoda i usluge.

HERA je, odlukom od 7. prosinca 2023., dala suglasnost HOPS-u za nabavu proizvoda i usluga za 2024. koje se ne mogu nabaviti na tržištu.

Po ishođenju suglasnosti HERA-e, provedeno je ugovaranje pomoćnih usluga za 2024. na način da se obveza isporuke usluga nabavljenih na regulirani način umanjuje za tržišno osigurani dio što se pokazalo kao dobra praksa prethodnih godina te je preduvjet za opći razvoj tržišta pomoćnih usluga.

HOPS kontinuirano razvija tržište pomoćnih usluga – tržište uravnoteženja, povećavajući udio tržišno nabavljenih usluga uravnoteženja što povećava fleksibilnost sustava i donosi dodatne uštede.

U slučaju nemogućnosti nabave usluga uravnoteženja i nefrekvencijskih pomoćnih usluga u postupcima javnih nadmetanja (pojava samo jednog pretkvalificiranog - dominantnog pružatelja) za pojedinu uslugu, nabava se provodi ugovaranjem usluge s dominantnim pružateljem u skladu s:

- Člankom 11. PoUEES-a i Pravilima za određivanje graničnih cijena osiguravanja rezerve snage za pružanje usluga uravnoteženja (Prilog 2. PoUEES-a)
- Pravilima za određivanje graničnih cijena energije uravnoteženja (Prilog 1. PoUEES-a)
- Člankom 9. stavkom 4. PoNFPU – po reguliranim uvjetima u iznosima potreba, reguliranim cijenama i prema vrijednostima parametara u skladu s Prilozima I. do IV. PoNFPU.

Odlukom HERA-e, od prosinca 2023. ishođena je suglasnost na prijedloge ugovora o pružanju pomoćnih usluga za 2024. godinu s dominantnim pružateljem, društvom HEP-Proizvodnja d.o.o.

S obzirom na gore navedene okolnosti, po dobivenoj suglasnosti HERA-e od 29. prosinca 2023. i Nadzornog odbora društva sklopljeni su ugovori o pružanju pomoćnih usluga s HEP-Proizvodnjom d.o.o. za razdoblje siječanj - prosinac 2024.:

- Ugovor o pružanju usluge kompenzacijskog rada za potrebe regulacije napona i jalove snage
- Ugovor o pružanju usluge otočnog pogona
- Ugovor o pružanju usluge crnog starta
- Ugovor o osiguravanju rezerve snage za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom za sigurnost sustava
- Ugovor o osiguravanju rezerve snage za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom za uravnoteženje
- Ugovor o osiguravanju rezerve snage za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom i energije uravnoteženja

Usluga uravnoteženja mFRR rezerva snage osiguravana je u najvećem dijelu od strane pružatelja usluge uravnoteženja, društva HEP-Proizvodnja d.o.o., zatim od strane nekoliko manjih pružatelja usluge uravnoteženja upravljivom potrošnjom te dva neovisna agregatora, koji su sudjelovali u

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

postupku nabave mFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja za sigurnost sustava javnim nadmetanjima. Osiguravanje mFRR rezerve snage otvoreno je za sve korisnike prijenosne i distribucijske mreže i grupe korisnika mreže (agregatore i nezavisne agregatore).

HOPS je provodio nabavu usluge uravnoteženja mFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja javnim nadmetanjima za:

- 130 MW/h mFRR rezerve snage u pozitivnom smjeru (mFRR+ P1) što čini cijeli dimenzionirani opseg mFRR rezerve snage za sigurnost sustava, isti iznos ugovoren je dugoročno s dominantnim pružateljem uz uvjet da se rezerva snage i/ili energija uravnoteženja ugovorena dugoročno s dominantnim pružateljem umanjuje za tržišno osigurani iznos. Tijekom 2024. nije zabilježeno korištenje reguliranog ugovora s dominantnim pružateljem, cijeli dimenzionirani iznos mFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja za sigurnost sustava uspješno je osiguran na tržištu.
- 40 MW/h mFRR rezerve snage u negativnom smjeru (mFRR- P2), dok se preostala potrebna mFRR rezerva snage za uravnoteženje sustava (-80 MW/h/ +100 MW/h) osiguravala od dominantnog pružatelja na temelju dugoročnih (godišnjih) reguliranih ugovora, uz uvjet da se rezerva snage i/ili energija uravnoteženja ugovorena dugoročno s dominantnim pružateljem umanjuje za tržišno osigurani iznos. Tijekom 2024. cijeli mFRR- proizvod P2 uspješno je osiguran na tržištu.

Od 2019. do 2024., udio u mFRR rezerve snage osigurane na javnim nadmetanjima od strane pružatelja usluga uravnoteženja upravljivom potrošnjom i neovisnih agregatora (mFRR+ - proizvod P1), narastao je s 19% na kraju 2019. na 32% tijekom 2024. godine. Dominantni pružatelj usluge uravnoteženja (društvo HEP-Proizvodnja d.o.o) u 2024. osigurao je 68% udjela u ukupnom opsegu rezerve snage mFRR+ - proizvoda P1.

Tijekom 2024., mFRR- - proizvod P2, uz dominantnog pružatelja usluge (društvo HEP-Proizvodnja d.o.o.), osiguravala su još dva pružatelja usluge uravnoteženja u ulozi neovisnih agregatora (KOER d.o.o. i Nano Energies Hrvatska d.o.o.).

Na kraju 2023., kroz postupak javnih nadmetanja, 71% zahtijevanog opsega mFRR- proizvoda P2 osiguravao je dominantni pružatelj HEP-Proizvodnja d.o.o., dok su preostalih 29% osiguravali ostali pružatelji usluga uravnoteženja. Tijekom 2024. došlo je do značajnog skoka u pretkvalificiranom iznosu mFRR- proizvoda P2 pružatelja u ulozi neovisnih agregatora tako da se postotni udio u osiguranom opsegu tijekom 2024. gotovo okrenuo (74 % traženog iznosa osiguravaju neovisni agregatori, a 26% dominantni pružatelj).

HOPS je potpisao osam tržišnih Ugovora o pružanju usluga uravnoteženja - mFRR, važećih tijekom 2024., sa sljedećim pružateljima usluga uravnoteženja:

- DS Smith Belišće Croatia d.o.o., za razdoblje 1.1.2024. do 31.12.2024.
- Messer Croatia Plin d.o.o., za razdoblje 1.1.2024. do 31.12.2024.
- Nexe d.d., za razdoblje 1. 1.2024. do 31.12.2024.
- PSP – Podzemno skladište plina d.o.o., za razdoblje od 26.6.2024. do 31.12.2024.
- KOER d.o.o. (agregator), za razdoblje od 1.1.2024. do 31.12.2024.
- HEP - Proizvodnja d.o.o., za razdoblje od 1.1.2024. do 31.12.2024.
- Nano Energies Hrvatska d.o.o., za razdoblje od 1.1.2024. do 31.12.2024.
- GEN-I Hrvatska d.o.o., za razdoblje od 19.9.2024. do 31.12.2024

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

S ciljem uspostave nabave usluge uravnoteženja aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja javnim nadmetanjima izrađeni su:

- obrazac Ugovora o pružanju usluge uravnoteženja – aFRR (dalje: tržišni Ugovor)
- Pravila nadmetanja za osiguravanje aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja (dalje: Pravila nadmetanja)

Pravila nadmetanja definiraju proizvode za uravnoteženje aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja u pozitivnom (dalje: aFRR+ proizvod) i negativnom (dalje: aFRR- proizvod) smjeru. Parametri aFRR+ proizvoda i aFRR- proizvoda (P3) jednaki su onima ugovorenim na regulirani način s dominantnim pružateljem usluga uravnoteženja.

Nadmetanja za aFRR rezervu snage i/ili energiju uravnoteženja provode se na dnevnoj razini, u danu koji prethodi danu isporuke (dan D-1) za dan isporuke (dan D).

Uvedeno je ograničenje cijena aFRR rezerve snage koja odgovara reguliranim cijenama ugovorenim dugoročno s dominantnim pružateljem usluga uravnoteženja. Rezerva snage i/ili energija uravnoteženja ugovorena dugoročno s dominantnim pružateljem umanjuje se za tržišno osigurani iznos. Tržišni Ugovor je unificiran za sve pretkvalificirane pružatelje usluga uravnoteženja. Pravila nadmetanja i obrazac tržišnog Ugovora su javno dostupni na internetskim stranicama HOPS-a.

Dana 15. srpnja 2024. objavljen je javni poziv za iskazivanje interesa za pružanje usluge aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja te javno savjetovanje za prijedlog obrasca tržišnog Ugovora i Pravila nadmetanja u trajanju od 16. srpnja 2024. do 16. kolovoza 2024.godine. U procesu javnog savjetovanja nisu zaprimljeni prigovori i komentari na sam tekst i sadržaj prijedlog obrasca tržišnog Ugovora i prijedlog Pravila nadmetanja. Dodatno, u sklopu javnoga savjetovanja zaprimljeni su:

- iskaz interesa za pružanje usluga uravnoteženja aFRR rezerve snage od tvrtke Ngen smart energy systems d.o.o
- iskaz interesa za pružanje usluga uravnoteženja aFRR rezerve snage te prijedlog za unaprjeđenje procesa od strane tvrtke IE Energy d.o.o. - planirano postrojenje za skladištenje energije vezano uz korištenja uređaja za napredna mjerenja

Nakon sveobuhvatnih pripremni radnji vezanih uz prilagodbu poslovnih procesa i informatičkih sustava HOPS-a, uz prethodnu suglasnost operatora distribucijskog sustava, 29. kolovoza 2024. neovisni agregator Nano Energies Hrvatska d.o.o. pretkvalificiran je za pružanje aFRR rezerve snage i/ili energije uravnoteženja u negativnom smjeru.

U listopadu 2024. sklopljen je prvi ugovor o pružanju usluge uravnoteženja - aFRR na tržišnoj osnovi s društvom Nano Energies Hrvatska d.o.o., 17. listopada 2024. počela je provedba postupaka nabave javnim nadmetanjima.

U skladu s čl. 60. Uredbe Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica Uredbe EB GL, HOPS je dužan objavljivati izvješća o uravnoteženju najmanje jednom svake dvije godine, za prethodne dvije kalendarske godine. Izvješće za 2022/23. godinu objavljeno je na mrežnim stranicama HOPS-a te sadrži podatke o uvjetima i odredbama za uravnoteženje u hrvatskom EES-u za izvještajno razdoblje. HOPS također redovito publicira mjesečna izvješća o uravnoteženju sustava na svojim mrežnim stranicama.

FSKAR proces

Na temelju Uredbe EB GL i Okvirnog sporazuma o sinkronom području (engl. Synchronous Area Framework Agreement - SAFA), svi uključeni operatori prijenosnih sustava izradili su „Zajednička pravila obračuna primjenjivih na sve planirane razmjene energije iz procesa održavanja

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

frekvencije i iz razdoblja promjene snage u skladu s člankom 50. stavkom 3. Uredbe komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja“ i „Zajednička pravila obračuna primjenjivih na sve neplanirane razmjene energije u skladu s člankom 51. stavkom 1. iste uredbe o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja“ (engl. Financial Settlement of KΔf, ACE and ramping period - sve zajedno: FSKAR proces), koja se primjenjuju od 1. lipnja 2021. godine.

Od početka primjene FSKAR procesa nije zabilježena značajnija promjena u količinama energije odstupanja EES-a jer ista ovisi o meteorološkim uvjetima i socioekonomskim prilikama u društvu. S druge strane, ostvareni prihod/trošak od FSKAR procesa unutar cijelog ENTSO-E RGCE područja je pravedniji jer se kao cijena odstupanja koristi težinska cijena električne energije ostvarene na tržištima za dan unaprijed relevantnih burzi električne energije.

Uspostava zajedničkih europskih platformi za razmjenu električne energije uravnoteženja (IGCC, PICASSO, MARI)

U skladu s odredbama članaka 20., 21. i 22. Uredbe EB GL, Društvo aktivno sudjeluje kao punopravni član projekata za uspostavu zajedničkih europskih platformi za razmjenu energije uravnoteženja:

- razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s ručnom aktivacijom – MARI projekt,
- razmjenu energije uravnoteženja iz rezervi za ponovnu uspostavu frekvencije s automatskom aktivacijom – PICASSO projekt,
- proces razmjene odstupanja – IGCC projekt.

U narednom periodu, po uspješnoj implementaciji odgovarajuće informatičke podrške HOPS-a i uspješno povedenog procesa testiranja, očekuje se operativno priključenje HOPS-a na MARI i PICASSO platforme.

Transparentnost podataka

HOPS kao ovlašteni dostavljač podataka za hrvatsko regulacijsko područje na Središnju informacijsku platformu za transparentnu objavu temeljnih energetske i tržišnih podataka (engl. ENTSO-E Transparency Platform, dalje u tekstu: ENTSO-E TP) kontinuirano radi na proširivanju opsega automatski i ručno pripremljenih podataka u skladu sa zahtjevima EU Uredbi (TP, GL EB, SO GL, CACM, CEP) te unapređivanju kvalitete dostavljenih podataka.

Za 2024. HOPS je ostvario izvanredan rezultat s visokim postotkom od 99,93% za opseg i 70,56% za pravovremenost dostavljenih ugovorenih podataka, što ga svrstava među vodeće pružatelje podataka prema ENTSOE statistici.

Kroz projekt DataHub pokrenuta je implementacija novog sustava za automatsko slanje podataka na ENTSO-E TP. Održan je niz sastanaka s izvoditeljem na kojima su detaljno specificirane korisničke potrebe i definirane smjernice za implementaciju sustava s ciljem povećanja kvalitete u procesu slanja podataka. Novi sustav za slanje podataka na ENTSO-E TP donosi nekoliko benefita. To uključuje automatizirano praćenje statusa dostave i vrijednosti podataka u realnom vremenu, implementaciju ECP (Energy Communication Platform) kanala za dostavu i preuzimanje podataka, korisničko sučelje za kvalitetniju interakciju korisnika i sustava te napredne mogućnosti za administriranje, analizu i nadzor slanja podataka.

U 2024. ostvareno je povećanje kvalitete dostave podataka. Odrađena je automatizacija dostave podataka za Total Imbalance Volumes [17.1.H] s 15-minutnim vrijednostima i dostavom u realnom vremenu, Week-ahead Total Load Forecast [6.1.C] s prognozom dnevnih MIN/MAX vrijednosti opterećenja za sljedeći tjedan te Month-ahead Total Load Forecast [6.1.D] s prognozom tjednih MIN/MAX vrijednosti opterećenja za sljedeći mjesec. Uz navedeno, odrađene su brojne analize

Izveštaj posloводства Društva

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

dostavljenih podataka na ENTSO-E TP nakon uvođenja slanja podataka u 15-minutnoj rezoluciji, kako bi HOPS bio siguran da je navedena migracija prošla u najboljem redu.

Uz implementaciju novog sustava za dostavu podataka nastavlja se suradnja s primarnim vlasnicima podataka u prvom redu s proizvođačima, voditeljima bilančnih grupa i operatorom distribucijskog područja, radi proširenja objava za proizvodne jedinice te unapređenja kvalitete objava podataka po vrstama proizvodnje, tako da se umjesto planskih vrijednosti za proizvodne jedinice s distribucijske mreže u prvom redu solara, uključi slanje ili naknadno ažuriranje s izmjerenim vrijednostima čime bi se automatski povećala kvaliteta podataka za dijagram opterećenja. Planira se proširivanje opsega dostave podataka za neraspoloživost (planirana/neplanirana) proizvodnih postrojenja i dalekovoda te proširivanje opsega i unapređivanje kvalitete podataka za uravnoteženje.

Ovim aktivnostima HOPS nastavlja unapređivati kvalitetu i opseg podataka dostavljenih na ENTSO-E TP, osiguravajući visoku razinu transparentnosti i usklađenosti sa sve većim brojem EU regulativa odnosno zahtjevima nove verzije ENTSO-E tehničkog priručnika (engl. Manual of Procedures).

ENTSO-E u skladu s dodatnim zahtjevima, kontinuirano proširuje i unapređuje centralnu TP platformu, tako da se do kraja godine očekuje prelazak na novu verziju TP Vision s nizom drugačijih sadržaja koji optimiziraju zahtjeve inicijalne Transparency Uredbe s naknadnim zahtjevima iz ostalih EU Uredbi i značajnim razvojem tržišta posebice u dijelu zajedničkih platformi za uravnoteženje sustava. HOPS poduzima dodatne radnje kako bi osigurao pravovremenu prilagodbu dostave dijela „starih“ TP podataka na novi odnosno drugačiji način.

ENTSO-E TP predstavlja jedinstveni, a za većinu podataka koji se odnose na područje Republike Hrvatske i jedini izvor informacija koje različiti korisnici mogu preuzimati na jednostavan način, što su sudionici hrvatskog tržišta prepoznali i pozitivno ocijenili.

Hrvatski ured za izdavanje EIC oznaka

ENTSO-E održava definirani jedinstveni sustav EIC (engl. Energy Identification Codes) označavanja, koji se provodi putem centralnog ureda pri ENTSO-E-u (engl. Central Issuing Office - CIO) i Ureda za dodjelu i administraciju oznaka po pojedinim europskim zemljama („lokalni uredi“).

Hrvatski ured za izdavanje EIC oznaka (dalje u tekstu: CLIO) organiziran je u operatoru prijenosnog sustava te provodi sve aktivnosti vezane za izdavanje i ažuriranje jedinstvenih energetske oznake koje hrvatski energetske subjekti (trgovci, opskrbljivači, proizvođači, pružatelji usluga uravnoteženja, agregatori i dr.) trebaju za ostvarivanje prava sudjelovanja u tržišnim procesima na lokalnom i zajedničkim tržištima električnom energijom i plinom.

CLIO dodjeljuje dvije vrste oznaka, međunarodne koje su javno objavljene na stranicama CIO-a i CLIO-a te lokalne koje se objavljuju isključivo na stranici CLIO-a.

Tijekom 2024. izdano je 234 oznake (46X, 112W i 76 Z oznaka), što je za 63 više nego prethodne godine. Primijećen je daljnji trend povećanja broja registracija novih proizvođača i OIE postrojenja koji se kroz pripadnost u različitim bilančnim grupama pridružuju tržištu kao novi sudionici.

Ostale aktivnosti u europskom okruženju

Društvo, u skladu sa svojim zakonskim obvezama na europskoj i regionalnim razinama, surađuje s operatorima sustava i tržišnim sudionicima izvan Republike Hrvatske te s nizom europskih institucija čije se nadležnosti tiču i prijenosa električne energije (Europska komisija - dalje u tekstu: EK, Tajništvo Energetske zajednice, ACER i drugi) kao i udrugama kojima je član (ENTSO-E,

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Inicijative za obnovljive izvore energije; engl. Renewables Grid Initiative – RGI/, Udruženja mediteranskih operatora prijenosnog sustava /engl. Mediterranean Transmission System Operators - dalje u tekstu: Med-TSO/ i drugi) te sudjeluje u više projekata koji imaju za cilj pripremu provedbe obveza iz novih EU propisa ili realizaciju investicija u infrastrukturu. Pri tome, u pitanjima i temama od zajedničkog interesa HOPS koordinira svoje aktivnosti s Ministarstvom gospodarstva te HERA-om.

Paneuropska razina

Sudjelovanjem u aktivnostima ENTSO-E-a na europskoj razini, u radu Skupštine i svih odbora (engl. Committees), HOPS je uključen u sve aktualne procese koje zajednički pripremaju i provode ENTSO-E i operatori prijenosnih sustava na paneuropskoj razini.

Kontinentalna Europa

Dio aktivnosti u ENTSO-E-u organiziran je u skladu s pripadnosti pojedinim sinkronim područjima od kojih je sinkrono područje kontinentalne Europe najveće. HOPS u skladu s raspoloživim ljudskim resursima sudjeluje u radu svih najvažnijih radnih grupa i na ovoj razini.

Regija pogona sustava Central SOR

Uredbom 2019/943 određeno je da, na prijedlog ENTSO-E-a, ACER određuje koji su operatori prijenosnih sustava obuhvaćeni svakom od regija pogona sustava. Tako je HOPS odlukom ACER-a svrstan u Centralnu regiju pogona sustava (engl. Central SOR). OPS-ovi iz Central SOR-a podnijeli su nadležnim regulatornim tijelima prijedlog za osnivanje regionalnih koordinacijskih centara (dalje u tekstu: RKC) te je prijedlog kojim se predviđa da RKC-ovi za Central SOR budu TSCNET i Coreso usvojen početkom 2021. godine. Oba RKC-a provela su potrebne pripreme te je do zadanog roka 1. srpnja 2022. uspješno provedena transformacija iz regionalnih koordinatora sigurnosti u RKC-ove. Kao jedan od suvlasnika, HOPS je aktivno sudjelovao u procesu transformacije TSCNET-a, a aktivan je sudionik i u upravljačkim i radnim tijelima u okviru Central SOR. S obzirom na odluku ACER-a da svaka regija pogona sustava koja graniči s OPS-ovima trećih zemalja mora sklopiti sporazum o suradnji u vezi sa sigurnim radom sustava i utvrđivanjem aranžmana za usklađenost OPS-ova trećih zemalja s obvezama utvrđenim Uredbom 2019/943, HOPS je bio posebno aktivan u pripremi sporazuma Central SOR-a s EMS-om (Srbija) i NOSBiH-om (BiH). Međutim, do potpisivanja navedenog sporazuma do sada nije došlo jer se kao preduvjet očekuje implementacija regije pogona sustava koja bi uključivala OPS-ove država zapadnog Balkana te odluka o konfiguracijama i načinima suradnje između regija pogona sustava.

HOPS je tijekom 2024. nastavio koristiti usluge TSCNET-a, a u 2024. ponovno je potpisnik MRA ugovora (engl. Multilateral Remedial Action) – koordiniranog multilateralnog otklanjanja zagušenja između tri ili više operatora unutar TSC inicijative. Ovim ugovorom dana je mogućnost operatorima prijenosnih sustava da zajednički rade na otklanjanju zagušenja uz izvjesne povoljne utjecaje na sigurnost opskrbe u svakom od pojedinih operatora prijenosnog sustava.

Regija za proračun kapaciteta Core/ Central Europe CCR

Društvo aktivno sudjeluje u radnim tijelima na razini središnje regije za proračun (prijenosnih) kapaciteta (engl. Core CCR) koja je uspostavljena spajanjem CEE (*Central Eastern Europe*) i CWE regije (*Central Western Europe*) u jedinstvenu regiju na temelju Odluke ACER-a 06/2016. od 17. studenog 2016. o određivanju regija za proračun prijenosnih kapaciteta.

Izveštaj posloводства Društva

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Tijekom 2024. godine nastavljene su intenzivne aktivnosti unutar radnih tijela Core CCR u procesima donošenja metodologija te razvoja i implementacije poslovnih procesa koji proizlaze iz važeće europske regulative.

Počevši operativno od 8. lipnja 2022., Core CCR izvodi proračune prijenosnih kapaciteta za razdoblje tržišta dan unaprijed flow-based metodom (FB DA CC), a operativni rezultati su svakodnevno dostupni na web stranici JAO-a od 9. lipnja 2022.godine.

Nakon pokretanja FB DA CC podneseni su amandmani u cilju daljnjih poboljšanja metodologija prema očekivanjima CACM-a. Dana 28. studenog 2023. prihvaćen je drugi amandman FB DA CCM u korist uvođenja Advanced Hybrid Coupling (AHC) kojim se poboljšava dodjela kapaciteta na granicama prema drugim CCR. Cilj AHC-a je stvoriti jednake uvjete pri SDAC obzirom na tokove koji proizlaze iz trgovine unutar CCR-a i tokove koji proizlaze iz trgovine sa zonama trgovanja izvan Core CCR. S 2025. slijedi prihvaćanje trećeg amandmana FB DA CCM za uspostavu koordinirane validacije i daljnje poboljšanje tehničkih aspekata provedbe, te nastavak rada na četvrtom amandmanu FB DA CCM.

U prosincu 2022. Core CCR je započeo fazu vanjskih izračuna prijenosnih kapaciteta za unutardnevno razdoblje tržišta FB ID CC(b) proračunatih u D-1 u 22:00 sati prema odluci ACER-a od 21. veljače 2019. (engl. Intraday capacity calculation methodology of the Core capacity calculation region in accordance with Article 20ff. of the Commission Regulation (EU) 2015/1222 of 24 July 2015 establishing a guideline on capacity allocation and congestion management). Nadalje, 4.12.2023. započela je faza vanjskih izračuna prijenosnih kapaciteta za unutardnevno razdoblje tržišta FB ID CC(a) proračunatih u D-1 u 15:00 sati iz preostalih prekozonskih prijenosnih kapaciteta za razdoblje tržišta dan unaprijed (engl. Day Ahead leftovers) Flow-based metodom.

Izračun prekozonskih unutardnevnih prijenosnih kapaciteta FB ID CC u skladu je s usvojenom metodologijom FB ID CC prema odluci ACER-a od 21. veljače 2019., ali i njenom prvom izmjenom od 19. travnja 2022., te drugom i trećom izmjenom od 14. ožujka 2024., koje su bile nužne tijekom 2024. za pripremu operativnog pokretanja procesa sredinom 2024. godine.

Nakon više od 6 mjeseci vanjskih izračuna prijenosnih kapaciteta za unutardnevno tržište FB ID CC(a) i FB ID CC(b) uz stabilno izvođenje procesa na razini Core CCR, HOPS je zajedno s ostalim OPS-ovima Core CCR 28. svibnja 2024. (za dan trgovanja 29. svibnja 2024.) uspješno započeo s operativnim provođenjem izračuna prekozonskih prijenosnih kapaciteta za unutardnevno tržište Flow-Based metodom (FB ID CC) za potrebe povezivanja unutardnevnog tržišta (ID FB MC) u Core CCR isporukom kapaciteta FB ID CCb) do D-1 u 21:45h tržišnoj platformi za tržišno povezivanje (Single Intraday Coupling – SIDC). Nakon operativnog početka FB ID CCb), zamijenivši NTC proračun unutardnevnog kapaciteta s unutardnevnim proračunom kapaciteta temeljenom na tokovima snaga 28.5.2024., HOPS je zajedno s ostalim OPS-ovima Core CCR 13.6.2024. (za dan isporuke 14.6.2024.) uspješno započeo i s isporukom prekozonskih prijenosnih kapaciteta FB ID CCa) do D-1 14:45h na tržišnoj platformi SIDC za sve sate sljedećeg dana.

Prekretnica uspostave FB ID CCb) označila je prvi učinkoviti izračun prekozonskih kapaciteta temeljen na proračunu tokova snaga u Core CCR i veliki korak prema optimizaciji dostupnog kapaciteta za unutardnevno tržište uz poštivanje operativne sigurnosti na osnovu zadnjeg dostupnog zajedničkog modela mreže (Common Grid Model – CGM). Također, uspostava FB ID CCa) omogućuje otvaranje unutardnevnog tržišta u Core regiji u 15:00 sati u D-1 i pruža potrebne podatke za unutardnevnu dražbu u 15:00 sati u D-1.

Sve relevantne informacije objavljenih rezultata FB ID CCa) i FB ID CCb) mogu se pronaći na Core IDCC dijelu mrežne stranice JAO.

Izveštaj posloводства Društva

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Unutardnevne dražbe (IDA) imaju za cilj unaprijediti SIDC uvođenjem novog mehanizma određivanja cijena za unutardnevne kapacitete, dopunjujući postojeću metodu kontinuirane trgovine. Uvođenjem IDA, novi tehnički postav i procesi komunikacije povezivanja tržišta koristit će se uz SIDC XBID platformu koja se koristi za kontinuirano trgovanje. U tom smislu IDA i kontinuirani tržišni mehanizmi podržavaju jedno drugo te omogućuju prikupljanje ponuda i učinkovite dodjele prijenosnog kapaciteta. IDA se provodi diljem Europe kako bi se omogućilo određivanje cijena prekozonskih kapaciteta u unutardnevnom vremenskom okviru te uskladio izračun i dodjela prekozonskih kapaciteta na unutardnevnom tržištu i povećala ukupna učinkovitost unutardnevnog trgovanja.

U pripremi je operativno pokretanje i FB ID CCc) sredinom 2025., dok je 17.prosinca.2024. pokrenuta faza vanjskih izračuna za FB ID CCc) procesa u 4:30 h povezana sa isporukom ažuriranih vrijednosti prekozonskih kapaciteta za potrebe unutardnevnog kontinuiranog trgovanja (MTU 6:00 – 24:00) u skladu s Člankom 26(3)(b) Core ID CC metodologije.

HOPS je kroz razne vanjske projektne timove pripremio, dizajnirao i implementirao sve potrebno za stabilno i uspješno sudjelovanje u operativnim procesima, te kroz internu HOPS radnu grupu (Odluka broj: 41.11.18.) popratio sve potrebne korake u cilju ostvarenja svih navedenih prekretnica.

U tijeku su i uspostave ostalih faza proračuna vezanih za dan D tj. FB ID CCd) do 10:00h (IDA3) s očekivanim operativnim početkom tijekom prvog i drugog kvartala 2026. godine i FB ID CCe) do 16:00h s očekivanim operativnim početkom tijekom trećeg kvartala 2026. godine.

Projekt izračuna unutardnevnog kapaciteta (Core Intraday Capacity Calculation - Core IDCC) dio je procesa integracije tržišta (Core Market Integration). Cilj je razvijanje i implementiranje metodologije za određivanje unutardnevnih kapaciteta za unutardnevne dražbe i unutardnevno kontinuirano trgovanje u cijeloj Core CCR u okviru jedinstvenog unutardnevnog povezivanja tržišta (Single Intraday Coupling - SIDC).

U 2023. pripremljene su i dane nadležnim regulatornim tijelima na odobrenje Metodologije BTCCM - Metodologija za proračun prekozonskog kapaciteta unutar vremenskog okvira za uravnoteženje za razmjenu energije uravnoteženja ili za provođenje procesa razmjene odstupanja, zatim prvi prijedlog izmjene i dopune LTSR Metodologije (1st amendment proposal of the long-term splitting rules methodology).

HOPS aktivno sudjeluje u i svim drugim povezanim projektima radnih tijela Core CCR (LTCC-Long Term capacity calculation; ROSC&CS i sl.) kroz procese donošenja metodologija te razvoja i implementacije poslovnih procesa, kao i u samom postupku izvođenja procesa.

Core CCR je 20. studenog 2023. započeo fazu unutarnjih proračuna dugoročnih prekozonskih kapaciteta temeljenog na tokovima snagama (eng. Flow-based) metodom (FB LT CC). Proračun prekozonskih kapaciteta u skladu je s usvojenom metodologijom LT CC prema odluci ACER-a od 18. siječnja 2023. (eng. Long-term capacity calculation methodology of the Core capacity calculation region in accordance with Article 10 of Commission Regulation (EU) 2016/1719 of 26 September 2016 establishing a guideline on forward capacity allocation). Predviđeno je krajem 2025. (za postupak dodjele kapaciteta u 2026.), uz dostavu i prihvaćanje prvog amandmana LT CCM, operativno pokretanje proračuna dugoročnih prekozonskih kapaciteta nakon provedbe vanjskih izračuna u trajanju od 6 mjeseci.

Početkom 2024. podnesen je zajednički prijedlog svih OPS-ova, Core CCR o metodologijama SNB NTC za izračun kapaciteta i Core-SNB validacije PK za vremenski okvir dan unaprijed za granice trgovanja CH-GR, CH-DE/LU i CH-AT. Ovim načinom želi se pojačati koordinacija između Core CCR i Swissgrid uslijed sve većih fizičkih tokova nakon FB DA MC u Core CCR, a dijelom i

zbog provedbe Uredbe o unutarnjem tržištu električne energije koja uključuje cilj od 70% minimalnog kapaciteta prijenosa uz poštivanje graničnih vrijednosti pogonskih veličina.

Odlukom ACER-a od 19.3.2024, prijedlog izmjene i dopune određivanja CCR obuhvatio je pridruživanje granice između RTE i SEM (Single Electricity Market in Ireland and Northern Ireland) zona ponuda u Core CCR čime je olakšana daljnja integracija Irske u europsko tržište električne energije. Ovime su započete implementacijske pripreme za operativno pokretanje nove granice ponuda između zona ponuda Francuske (RTE) i SEM (Eirgrid i dio SONI) nakon što Celtic interkonektor bude operativan krajem 2026., povezujući Irsku i Francusku 700MW DC kabelom.

Istom odlukom ACER-a, spajanjem Core CCR i Italy North CCR formira se Central Europe CCR (CE CCR). U početku će se ovo spajanje primjenjivati samo na proces izračuna kapaciteta za dan unaprijed tržište. Ovime će se poboljšati koordinacija i učinkovitost procesa izračuna i dodjele kapaciteta u kontinentalnoj Europi. Osim što aktivno sudjeluje u pripremama implementacije CE CCR procesa, HOPS također aktivno zagovara i potpomaže priključenje dodatnih granica trgovanja u CE CCR, što bi značilo da CGES, EMS i NOSBiH postanu integralni dio ove regije. Ovakvu konfiguraciju regija za izračun kapaciteta HOPS vidi kao ključnu za dugoročnu sigurnost pogona i smanjenje troškova održavanja te sigurnosti, prvenstveno troškova redispčiranja.

Regija koordinacije isključenja

HOPS je dio regije koordinacije isključenja, koja teritorijalno odgovara regiji za proračun kapaciteta Core CCR, a s obzirom na koordinaciju između različitih regija koordinacije isključenja sudjeluje i u dostavi podataka za regiju koordinacije isključenja jugoistočne Europe. Kroz proces koordinacije usuglašavaju se planovi isključenja i raspoloživosti relevantnih elemenata mreže i relevantnih proizvodnih modula u skladu s glavom Koordinacija isključenja Uredbe 2017/1485, što čini osnovu za izradu zajedničkih modela mreže i svih procesa koje te modele koriste.

Rad u LFC bloku SHB

Regionalna suradnja HOPS-a nastavljena je i u upravljačko-regulacijskom LFC bloku Slovenija-Hrvatska-BiH (dalje u tekstu: LFC blok SHB) gdje je u skladu s Uredbom SO GL pripremljen Sporazum o radu LFC bloka SHB (engl. Operational Agreement of LFC Block SHB). Tijekom 2024. HOPS je aktivno radio na noveliranju Sporazuma o radu LFC bloka SHB potrebnom zbog usklađivanja s očekivanim pristupanjem europskim platformama za uravnoteženje, a čije se potpisivanje očekuje tijekom 2025. godine.

Bilateralna i regionalna suradnja sa susjednim operatorima prijenosnih sustava

Tijekom 2024. nastavljena je suradnja sa susjednim operatorima sustava putem tematskih sastanaka na raznim razinama, sa slovenskim ELES-om, mađarskim MAVIR-om, srpskim EMS-om, bosansko hercegovačkim NOSBiH-om i crnogorskim CGES-om, na kojima je razmatran niz tema od zajedničkog interesa. Tijekom 2024. fokus komunikacije je bio na uključenju EMS-a, NOSBiH-a i CGES-a u CE CCR, s obzirom da je uobičajeno da susjedni operatori prijenosnih sustava na sebe preuzmu razmjerno veći dio tereta pripremanja proširenja regija.

U prosincu 2023. ACER je odlukom 18/23 odobrio prijedlog operatora prijenosnih sustava za izmjenu Harmoniziranih pravila dodjele za dugoročna prava prijenosa električne energije (engl. Harmonised allocation rules for longterm transmission rights in accordance with Article 51 of Commission Regulation (EU) 2019/1719 of 26 September 2016 establishing a Guideline on Forward Capacity Allocation dalje u tekstu: HAR). Izmijenjeni HAR stupio je na snagu 31. siječnja 2024. godine. Glavni razlog izmjene je uvođenje dugoročnih prava prijenosa na temelju tokova snaga i omogućavanja prekozonске koordinacije kako bi dugoročno tržište energije bilo učinkovitije i usklađeno s dan unaprijed tržištem. Dodatno su uvedene obveze tržišnih sudionika s ciljem sprječavanja korištenja financijskog sustava EU u svrhu pranja novca i financiranja terorizma. Navedene promjene su također razlog za novi Posebni dodatak HAR-u za granicu

Izvještaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

između zona trgovanja Hrvatska – Srbija, kako bi bio u skladu s novim HAR om i kako bi se HAR primijenio u maksimalnoj mogućoj mjeri za predmetnu granicu. Također, stupanje na snagu izmijenjenog HAR-a bio je i razlog novih Pravila za eksplicitnu dnevnu dodjelu kapaciteta za granicu zona trgovanja Hrvatska – Srbija, koje je HOPS u suradnji s EMS-om izradio u 2024. godini. Zbog novih pravila također je sklopljen i Amandman 2 postojećeg Sporazuma o upravljanju zagušenjima između granica zona trgovanja Srbije – Hrvatske između Elektromreže Srbije d.d. Beograd i Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.d. iz 2021. godine.

U 2024. je sklopljen i Sporazum o upravljanju zagušenjima na hrvatsko-bosanskohercegovačkoj granici između HOPS-a i Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini (NOSBiH) za 2025. godinu nadalje. Sporazum između HOPS-a i NOSBiH-a do sada se potpisivao na godišnjoj razini, no navedeni prijedlog Sporazum stupa na snagu 1.1.2025. te ima neograničeno trajanje. U slučaju promjene stavka iz Sporazuma, HOPS i NOSBiH će zajedno pripremiti novi prijedlog Sporazuma.

Projekti suradnje operatora prijenosnog sustava mediteranske regije

U 2024. HOPS je aktivno sudjelovao u radu Med-TSO, koje promiče suradnju među zemljama mediteranskog područja s ciljem razvoja mediteranskog elektroenergetskog sustava, kao susjedskog partnerstva koje će omogućiti Europi da završi svoju energetska tranziciju do 2050. godine. Time Društvo podržava razvoj integriranog, sigurnog i održivog mediteranskog sustava električne energije, olakšavajući korištenje zajedničkih kriterija i usklađenih, transparentnih i nediskriminirajućih tehničkih pravila za jamstvo interoperabilnosti međusobno povezanih elektroenergetskih sustava.

Kao član Udruženja, Društvo je od 2023. godine dio projekta TEASIMED2, koji uz Udruženje, značajno sufinancira Europska unija. Projekt će trajati do prosinca 2025. s ciljem promicanja progresivne integracije prijenosnih mreža zemalja u europskom i sjevernoafričkom području Mediterana, uzimajući u obzir zahtjeve adekvatnosti i energetske sigurnosti, poboljšanje prekogranične razmjene električne energije kao i integraciju obnovljivih izvora energije u mediteranskoj regiji, kroz koordinaciju nacionalnih razvojnih planova i odgovarajućih pravila za rad mreža.

Ciljevi projekta TEASIMED 2 usklađeni su s ciljevima politike Europske unije o energiji i klimatskim promjenama te s ciljevima strategije rasta Europske unije tj. Europskog zelenog plana, također uzimajući u obzir ciljeve iz dodatka NPOO-a, Poglavlja REPowerEU, kroz uštedu energije, diverzifikaciju opskrbe energijom i ubranu integraciju obnovljivih izvora energije.

ODRŽIVI RAZVOJ

Zahvaljujući aktivnom sudjelovanju svih organizacijskih jedinica HOPS-a, u potpunosti su realizirane obveze vezane za Registar onečišćavanja okoliša koji se vodi pri Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije. Registar onečišćavanja okoliša je skup podataka o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okoliš te je od iznimne važnosti da svaka tvrtka koja se odgovorno odnosi prema zaštiti okoliša i prirode ispuni sve obveze.

Budući da je HOPS upisan u „Registar pravnih i fizičkih osoba-obrtnika koji se bave djelatnošću uvoza/izvoza i stavljanja na tržište kontroliranih tvari i/ili fluoriranih stakleničkih plinova, servisiranja, obnavljanja i uporabe tih tvari“, nastavljeno je uspješno servisiranje i održavanje opreme koja sadrži staklenički plin sumporov heksafluorid SF₆. Detaljno izvješće o emisijama plina SF₆ iz postrojenja HOPS-a dostavljeno je Ministarstvu zaštite okoliša i zelene tranzicije na obrascu KT 1 - Očevidnik o uporabljenim količinama kontroliranih tvari i fluoriranih stakleničkih

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

plinova. Također, MINGO-u su dostavljeni podaci o ukupnim količinama plina SF6 koje se koriste u rasklopnim postrojenjima.

Tijekom 2024., jedinice lokalne samouprave (županije i općine) izrađivale su brojne razvojne strategije i programe te prostorne planove i izmjene i dopune istih. Provodili su se postupci strateške procjene utjecaja na okoliš, odnosno postupci ocjene o potrebi strateške procjene te revizije strateških studija o utjecaju na okoliš. Upiti iz jedinica lokalne samouprave koji dolaze na HOPS mogu se klasificirati na sljedeći način:

- upiti nadležnim tijelima (HOPS) za dostavu podataka za izradu strategija i programa razvoja, prostornih planova te izmjena i dopuna prostornih planova
- ocjene o potrebi strateške procjene – iznošenje mišljenja o potrebi strateške procjene vezano za izrađene strateške dokumente
- upiti za davanje mišljenja o sadržaju strateške studije o utjecaju na okoliš strategija i programa razvoja jedinica lokalne samouprave te obzirom na prostorne planove, kad se ustanovi da je nužna provedba strateške procjene utjecaja zahvata na okoliš
- revizija gotovih strategija i programa razvoja, prostornih planova te strateških studija o utjecaju na okoliš provedenih obzirom na navedene dokumente, tijekom provođenja postupka javne rasprave.

HOPS je pravodobno odgovarao na sve dostavljene upite te je na taj način maksimalno doprinijeto očuvanju zaštite okoliša i prirode uz omogućavanje istovremenog razvoja i izgradnje prijenosne mreže u smislu osiguranja sigurnosti opskrbe kupaca.

Tijekom 2024. provedene su intenzivne aktivnosti na realizaciji ciljeva i unaprjeđenju sustava upravljanja zaštitom okoliša što je rezultiralo uspješno provedenim drugim nadzornim auditom sustava prema normi ISO 14001:2015. Na taj način HOPS je nedvojbeno potvrdio svoju opredijeljenost ka sustavnoj brizi o zaštiti okoliša i prirode.

Također, HOPS je prepoznao energetske učinkovitost kao jedan od najdjelotvornijih načina postizanja ciljeva održivog razvoja obzirom da doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova u okoliš i time pozitivno utječe na klimatske promjene. Primjena mjera energetske učinkovitosti važna je pri povećanju sigurnosti opskrbe energijom i okosnica je jedinstvene energetske politike EU. Tijekom 2024. provedene su intenzivne aktivnosti na realizaciji ciljeva i unaprjeđenju sustava upravljanja energijom što je rezultiralo uspješno provedenim prvim nadzornim auditom sustava prema normi ISO 50001:2018. Na taj način HOPS je nedvojbeno potvrdio svoju opredijeljenost ka sustavnoj brizi o energetske učinkovitosti.

Uz nadzorne audite provedena je i interna edukacija vezano za sustave upravljanja prema ISO normama 14001:2015 i 50001:2018. Edukacija je provedena tijekom održavanja internih audita na razini cijelog HOPS-a, čime je još jednom potvrđen doprinos HOPS-a za zaštitu okoliša i povećanje energetske učinkovitosti.

HOPS je dužan mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti ostvarene u prijenosu električne energije unositi u Sustav za praćenje, mjerenje i verifikaciju ušteda energije (SMIV) te je izrađeno osam elaborata u kojima su izračunate uštede vezano za projekte koji su realizirani tijekom 2024. godine:

- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom podmorskog kabela 110 kV Krk-Lošinj
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom energetskog transformatora AT3 u TS Mraclin

- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom vodiča na DV 110 kV Benkovac-Bruška
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom vodiča na DV 110 kV Obrovac-Bruška
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom podmorskog kabela 110 kV Hvar-Korčula
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom podmorskog kabela 110 kV Brač-Hvar
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom vodiča na DV 110 kV Senj-Otočac
- Elaborat o uštedama energije ostvarenima zamjenom vodiča na DV 110 kV Otočac-Lički Osik

HOPS je 2024. izvršio izračun ugljikovog otiska tvrtke za 2023. što je publicirano u Nefinancijskom izvješću o održivosti. Ugljikov otisak (eng. „Carbon Footprint“) je mjera ukupne emisije stakleničkih plinova koju izravno ili neizravno uzrokuje neka osoba, proizvod, tvrtka ili događaj. Ugljikov otisak se mjeri u tonama ugljikov dioksid ekvivalenta (tCO₂e). Koncept ugljikov dioksid ekvivalenta (CO₂e) omogućuje usporedbu učinaka odnosno klimatskih utjecaja koncentracija različitih stakleničkih plinova u odnosu na jednu jedinicu CO₂. Računate su emisije Opsega 1 i Opsega 2, dok se u budućem razdoblju očekuje evidentiranje emisija i Opsega 3.

Tijekom 2024. godine u HOPS-u je nastalo ukupno 1188,55 tona opasnog i 540,83 tona neopasnog otpada. Veći dio otpada čine neklorirana izolacijska ulja i ulja za prijenos topline, kao i muljevi iz odvajanja te olovne baterije i metalni otpad. Količina nastalog otpada u 2024. godini veća je u odnosu na prethodne godine zbog zamjene podmorskih kabela i vodiča na dalekovodima. Otpadne metale poput bakra, aluminija i željeza, koji imaju vrijedna svojstva te se mogu reciklirati, HOPS prodaje putem nadmetanja te tako ostvaruje financijsku dobit. Važno je napomenuti da je tijekom 2024. godine 1658,14 tona (95,88 %) otpada reciklirano - R postupci), a 70,88 tona (4,12 %) otpada je odloženo – D postupci te je na taj način HOPS postigao značajan doprinos konceptu kružnog gospodarstva.

ZAŠTITA ZDRAVLJA I SIGURNOST NA RADU

Tijekom 2024. iz područja zaštite na radu obavljena su osposobljavanja novozaposlenih radnika i radnika premještenih na drugo mjesto za rad na siguran način. Organizirano je i cijepljenje radnika protiv sezonske gripe i uboda krpelja te je provedeno redovno ispitivanje radnog okoliša po objektima, redovita ispitivanja niskonaponskih električnih instalacija po objektima, redovni pregledi i ispitivanja radne opreme, nabava i podjela osobne zaštitne opreme radnicima, organizacija i provedba zdravstvenih pregleda radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada i pri radu s računalom, provjera alkoholiziranosti radnika, nadzorni obilasci transformatorskih stanica. Jednako tako, odrađeno je i ažuriranje Procjene rizika te su i odrađeni sastanci Odbora zaštite na radu.

Tijekom 2024. iz područja zaštite od požara obavljeno je sljedeće: pregledi i funkcionalna ispitivanja stabilnih sustava za dojavu i gašenje požara, periodični pregledi te kontrolna ispitivanja vatrogasnih aparata u svim objektima Društva, nabava novih te rashod starih vatrogasnih aparata, redovno godišnje ispitivanje i servis sustava za rano otkrivanje i dojavu požara kao i redovno ispitivanje hidrantske instalacije te sustava za zaštitu građevina od munje. Obavljeno je i osposobljavanje novih radnika za početno gašenje požara, provođenje vježbi evakuacije i spašavanja po objektima te izvršavanje obveza prema Programu aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku u 2024. godini.

NEPREDVIDIVI DOGAĐAJI

Ključni događaji koju su doveli do značajnih promjena u financijskim planovima, troškovima i prihodima Društva :

Rebalans plana poslovanja i plana investicija:

U lipnju 2024. godine pristupilo se izradi Rebalansa plana poslovanja i plana investicija za 2024.godinu.

Potreba za izradu Rebalansa proizašla je iz niže navedenih razloga:

(1) pad i stabilizacija cijena na veleprodajnom tržištu električne energije početkom 2024

Prosječna cijena električne energije u Q1 2024. iznosila je 72,15 €/MWh, što je pad od 30,4% u odnosu na prosječne cijene u 2023. godini. Prosječna cijena prvog kvartala za sve zone trgovanja u povezanom europskom tržištu bila je ispod 85 €/MWh.

(2) donošenje novih Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023) i Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav (HOPS 12/2023)

Pravila su stupila na snagu 1. siječnja 2024. godine, uvodeći novi način izračuna cijena pomoćnih usluga koje se ne mogu nabaviti na tržištu, što je rezultiralo nižim troškovima nabave pomoćnih usluga od planiranih

(3) odluka o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije (Narodne novine 27/24)

Odlukom HERA-e od 29. veljače 2024., uvedena je nova kategorija tarifnog modela "Ljubičasti" za poduzetništvo na vrlo visokom naponu, s nižom cijenom za obračunsku vršnu radnu snagu u usporedbi s Bijelim tarifnim modelom na visokom naponu, što je utjecalo na naknadu za korištenje prijenosne mreže.

(4) produljenje Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (Narodne novine 32/24)

Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 14. ožujka 2024. produljen je rok za dodatnih 6 mjeseci (od 1. travnja 2024. do 30. rujna 2024.) za nadoknadu razlike između tržišne nabavne cijene i zajamčene cijene radne energije za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži, pri čemu će taj prag iznositi u rasponu od 70,28 €/MWh do 150 €/MWh. Stupanjem na snagu nove Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije, Društvu se ograničava podnošenje zahtjeva HERA-i za povećanjem iznosa tarifnih stavki do 30.rujana 2024.godine

(5) Odluka o provedbi rebalansa (smanjenje) plana investicija za 40,93 milijuna eura, temeljem novih spoznaja i procjene realizacije do kraja 2024. godine

Produljenje Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (Narodne novine 104/24):

Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 6. rujna 2024. produljen je rok za dodatnih 6 mjeseci (od 1. listopada 2024. do 31. ožujka 2025.) za nadoknadu razlike između tržišne nabavne cijene i zajamčene cijene radne energije za pokrivanje gubitaka na prijenosnoj mreži, pri čemu će taj prag iznositi u rasponu od 79,41 €/MWh do 120 €/MWh. Temeljem predmetne Odluke, Društvu je, u 2025., dozvoljeno podnošenje zahtjeva Hrvatskoj energetskej regulatornoj agenciji za povećanjem iznosa tarifnih stavki do najviše 12 %.

Pogonski događaji

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Tijekom godine zabilježen je jedan značajniji pogonski događaj koji je za posljedicu imao prekid isporuke znatnih količina električne energije. Naime, 21. lipnja 2024. dogodio se regionalni raspad sustava pri čemu su bez električne energije ostali svi korisnici mreže u Dalmaciji, te manji dio njih u Slavoniji u široj okolici Đakova. Detalji događaja opisani su u izvješću izrađenom od strane ekspertne skupine, a koji je objavljen na stranicama ENTSO-E.

UPRAVLJANJE I IZLOŽENOST RIZICIMA

Poslovne aktivnosti Društva izložene su raznim vrstama strateških, financijskih i operativnih rizika koji mogu utjecati na usvojene ciljeve, stoga Društvo prati rizike i poduzima potrebne aktivnosti u okviru danih mogućnosti s ciljem učinkovitog upravljanja rizicima, odnosno svođenjem istih na najmanju moguću mjeru.

Rizik regulacije i poslovnog okruženja

Rizik poslovnog okruženja određen je političkim, gospodarskim i socijalnim uvjetima u Hrvatskoj i okruženju (kako regionalnom tako i čitave EU), koji imaju utjecaja na poslovanje i uspješnost poslovanja poslovnih subjekata.

Energetski je sektor, a posebno regulirane djelatnosti među kojima je i prijenos električne energije, podložan posebnoj regulaciji kojom se uređuju način i uvjeti obavljanja djelatnosti te koja u tom pogledu predstavlja regulatorni rizik.

HOPS je, kao društvo čija je djelatnost uređena brojnim zakonskim i podzakonskim propisima, stalno izložen rizicima regulatorne usklađenosti poslovanja, koji mogu utjecati ili utječu na cjelovitost, kvalitetu i pravovremenost izvršavanja zakonom propisanih obveza. To se posebno odnosi na rad u skladu s pravilima o funkcionalnoj neovisnosti i nediskriminatornom ponašanju HOPS-a kao neovisnog operatora prijenosa te izloženost vanjskim prijetnjama za kontinuitet izvršavanja tih obveza. Pritom regulatorni rizici ne mogu biti promatrani odvojeno od konteksta drugih pravnih i poslovnih rizika, s obzirom da je stabilnost i uspješnost poslovanja u izravnoj vezi s dugoročnom sposobnošću ostvarivanja zakonom utvrđenih obveza Društva.

Rizici primjene i provedbe zakonskih i podzakonskih akata

Aktualni ZoTEE stupio je na snagu u zadnjem tromjesečju 2021., no sve njegove odredbe još uvijek nisu provedene, jer do trenutka izrade ovog izvješća nisu usvojeni svi podzakonski akti čija je izrada propisana aktualnim ZoTEE.

Dio predmetnih akata u nadležnosti Društva, Pravila o priključenju na prijenosnu mrežu, Pravila o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav i Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, Društvo je donijelo u 2023., dok su Mrežna pravila donesena 2024. godine. Pravila nestandardnih usluga operatora prijenosnog sustava. Cjenik nestandardnih usluga Društvo je u 2023. uputilo u proceduru odobravanja u HERA-u, za koje akte HERA još nije dala suglasnost. Donošenje Pravila o upravljanju zagušenjima u prijenosnom sustavu je u 2024. odgođeno zbog složenosti problematike i odsutnosti donošenja vezanih podzakonskih akata (prvenstveno Pravila organiziranja veleprodajnih tržišta električne energije) čije donošenje nije u nadležnosti Društva, no ista su u pripremi.

Od jeseni 2022. se očekuje donošenje Odluke o iznosu jedinične naknade za priključenje na mrežu od strane HERA-e.

Slijedom izmjena i dopuna za Društvo najrelevantnijih EU direktiva i uredbi (uglavnom u sklopu tzv. reforme modela tržišta električne energije /eng. EMDR/) doći će njihovog transponiranja i/ili omogućavanja primjene kroz izmjene i dopune odgovarajućeg nacionalnog zakonodavnog okvira (prvenstveno ZOTEE i Zakona o obnovljivim izvorima energije i visokoučinkovitoj kogeneraciji).

Također slijedi niz novih zakonodavnih inicijativa koje je nova Europska komisija najavila u svojem Programu rada (posebice za 2025. godinu). Od tih zakonodavnih inicijativa koje su predviđene kao priprema za donošenje novih ili dorade postojećih propisa (uvelike sa ciljem pojednostavljivanja – samih propisa ali i njihove provedbe) a koje se dijelom odnose na poslovanje Društva najznačajniji su Kompas EU-a za jačanje konkurentnosti, Plan za čistu industriju i Akcijski plan za cjenovno pristupačnu energiju. Dodatno, slijedom Akcijskog plan Europske unije za mreže (kojeg je prethodna Europska komisija objavila krajem 2023.) najavljena je priprema (tijekom 2025.) i donošenje (početkom 2026.) Europskog paketa za mreže koji bi trebao obuhvatiti niz propisa koji se odnose na elektroenergetske mreže.

Navedeni procesi su od velikog značaja za buduće uvjete poslovanja Društva i ujedno predstavljaju mogućnosti za njihovo unapređenje, ali i rizik za njihovo pogoršanje pa će biti potreban dodatni angažman za aktivno sudjelovanje u njima ili bar njihovo praćenje, zajedno s ostalim zainteresiranim dionicima, prvenstveno EU operatorima prijenosnih sustava (posebice kroz ENTSO-E) ali i operatorima distribucijskih sustava.

Rizik zapošljavanja i zadržavanja radnika deficitarnih zanimanja

Postupci zapošljavanja i premještanja radnika Društva regulirani su i provode se u skladu s važećom uputom Društva koja regulira navedene procese. Pravovremeno i učinkovito pribavljanje radnika iznimno je važno osobito kada je razlog zapošljavanja zamjena radnika koji odlazi (u mirovinu ili na vlastiti zahtjev), kako iz razloga pravovremenog prijenosa znanja tako i radi brže integracije radnika u poslovne procese i radno okruženje. Promijenjene okolnosti na tržištu rada, u smislu povećane konkurencije poslova na strani poslodavaca s jedne strane i s druge strane manjka stručnih radnika za Društvo relevantnog i ciljanog profila na strani kandidata koji aktivno traže novi posao, rezultirale su češćim i lakšim odlukama radnika o promjeni posla. Navedeni trendovi prisutni su i u Društvu obzirom da zapošljava veliki broj radnika deficitarnih zanimanja tehničke struke svih razina stručne spreme te se u odnosu na ranija razdoblja primjećuje povećan broj odlazaka radnika uvjetovan očekivanom dinamikom napredovanja, odnosno pronalaskom bolje plaćenog posla. U proteklom razdoblju primijećen je povećan broj ponavljanja oglasnih postupaka zbog nemogućnosti pronalaska odgovarajućeg kandidata, odnosno izuzetno malog broja kandidata koji se prijavljuju na oglase za slobodna radna mjesta, a osobito za radna mjesta tehničke struke s mjestom rada u Zagrebu gdje je ponuda poslova izrazito izražena. Iako je fluktuacija radnika prirodna te u nekim slučajevima može imati i pozitivne efekte, ona predstavlja osobit rizik ako se radnika ne zamijeni pravovremeno i kvalitetnim kandidatom. Slijedom navedenog, Društvo poduzima aktivnosti koje će ga učiniti vidljivijim i konkurentnim na tržištu rada te na zadržavanje postojećih ključnih kadrova. Uz navedeno, redovito stipendiranje studenata tehničke struke, osobito područja elektrotehnike (energetike) i informacijsko komunikacijske tehnologije, omogućuje kontinuirani priljev kvalitetnih kadrova koji tek ulaze na tržište rada i osigurava njihov ostanak na radu obzirom na ugovorne obveze.

Rizici povezani s nabavnim poslovanjem

Pravovremeno donošenje planova redovnog poslovanja i investicija te praćenje i usklađivanje njihove realizacije predstavljaju temelj učinkovitog razvoja i održavanja elektroenergetskog sustava. Za učinkovito ostvarenje svih planova poslovanja i razvoja, ključnu ulogu ima adekvatna koordinacija i učinkovita suradnja unutar interne okoline kod provedbe postupaka nabave kojima treba posvetiti dovoljno vremena, prikupljanje što više informacija i podataka kako internih tako i iz okruženja, s ciljem da planovi budu što egzaktniji i da budu kvalitetan alat u ostvarivanju zadanih ciljeva Društva. Nabava kao strateška funkcija nastoji osigurati ekonomične i učinkovite postupke te racionalno trošenje financijskih sredstava, odnosno osigurati provedbu vrlo važnog načela, a to je dobivanje „najbolje vrijednosti za uloženi novac“.

Stanje na tržištu predstavlja značajan izazov u provedbi nabave, pri čemu je posebno izražen problem ograničenog broja sposobnih ponuditelja. Nedostatak tržišne utakmice dovodi do smanjene konkurencije, što može rezultirati povećanjem cijena i otežanom realizacijom planiranih projekata. S obzirom na to da je tržište sve više pogođeno poremećajima u nabavnim lancima,

Izvještaj posloводства Društva

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

Društvo se suočava s kašnjenjima u isporukama opreme i radova te rastom troškova koji izravno utječu na provedbu poslovnih planova.

Kako bi se ublažili ovi izazovi, Društvo aktivno prati tržišne trendove, analizira mogućnosti proširenja baze dobavljača te prilagođava strategije nabave s ciljem osiguranja kontinuiteta poslovanja i održivog razvoja elektroenergetske infrastrukture.

Prilikom planiranja nabave Društvo unaprijed razmišlja o potencijalnim događajima koji mogu nastati, učincima i posljedicama s kojima se Društvo može suočiti te razmatra moguće mjere kako bi se rizici minimalizirali. Značajan rizik u ostvarivanju ciljeva predstavljaju žalbeni postupci. Kako bi se rizik sveo na najmanju moguću mjeru, Društvo kontinuirano ulaže u edukaciju radnika.

Društvo će u godinama koje slijede nastaviti s razvojem i unapređenjem poslovnih procesa nabave te usavršavanjem radnika u svrhu ekonomične, učinkovite i djelotvorne provedbe postupaka javne nabave na svim razinama.

Rizik neraspoloživosti informacijskog sustava i ugroze sigurnosti podataka

U skladu s povećanim zahtjevima koje donosi Direktiva NIS2 te nacionalni Zakon o kibernetičkoj sigurnosti operatora ključnih usluga i davatelja digitalnih usluga iz 2024. godine, Društvo prepoznaje rizik neraspoloživosti informacijskih sustava i ugroze sigurnosti podataka kao jedan od ključnih rizika za kontinuitet poslovanja i sigurnost prijenosnog elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske. Posebno visok rizik proizlazi iz mogućih kibernetičkih napada trećih strana, čije bi posljedice mogle uključivati prekide u dostupnosti usluga, kompromitaciju integriteta i povjerljivosti podataka te ometanje sigurnog i stabilnog rada kritičnih IT i OT sustava.

S obzirom na sve kompleksnije prijetnje i strože regulatorne zahtjeve, Društvo sustavno razvija i provodi mjere kibernetičke sigurnosti kroz procjene rizika, primjenu tehničkih i organizacijskih zaštitnih mjera, kontinuirano praćenje i detekciju prijetnji te planove odgovora na incidente. Osiguravanje visoke razine kibernetičke otpornosti, zaštita podataka i neprekidna raspoloživost ključnih sustava predstavljaju prioritetne ciljeve, a u narednom razdoblju očekuje se dodatno jačanje kapaciteta i procesa u skladu s obvezama koje proizlaze iz NIS2 okvira i statusa HOPS-a kao operatora ključne usluge.

Rizik neriješenih imovinskopravnih odnosa

Zbog brojnih razloga (u prvom redu zbog neuređenog zemljišnoknjižnog stanja) postupci rješavanja imovinskopravnih odnosa vrlo su složeni i dugotrajni. Budući da imaju znatan utjecaj na realizaciju plana investicija, njihovom rješavanju Društvo posvećuje posebnu pozornost te nastoji sustavno pristupiti ovoj problematici. Neriješeni imovinskopravni odnosi negativno se odražavaju na trajanje i tijek projekata, u smislu nemogućnosti ishođenja građevinske dozvole, kašnjenja sa započinjanjem radova, održavanjem objekata, slobodnim raspolaganjem imovinom i slično.

Financijski rizici

Uprava Društva prati i upravlja financijskim rizicima koji se odnose na poslovanje Društva. Stanje na financijskim tržištima globalno i u Republici Hrvatskoj može biti ograničavajući čimbenik za refinanciranje postojećih i osiguranje novih kreditnih aranžmana.

U slučaju nepovoljnih trendova na troškovnoj strani te nemogućnosti korekcije prihodovne strane za iznos rasta egzogeno određenih nekontrolabilnih troškova, Društvo može doći u situaciju narušene likvidnosti, odnosno, u krajnjem slučaju, narušene sposobnosti izvršavanja svojih zakonom utvrđenih dužnosti. Dodatni rizik ugroze likvidnosti Društva proizlazi iz činjenice da Društvo, za financiranje projekata koji se financiraju vanjskim sredstvima (fondovi EU ili državna sredstva), vlastitim sredstvima mora podmirivati troškove za koje će, tek nekoliko mjeseci kasnije, ostvariti nadoknadu izvršenih plaćanja.

Rizikom likvidnosti Društvo upravlja stalnim projekcijama novčanog toka na tjednoj, mjesečnoj i godišnjoj razini.

Rizici na temelju sudjelovanja u projektima koji se sufinanciraju iz programa Europske unije

Najveći rizici odnose se na provedbu postupaka javne nabave, provedbu ugovornih obveza kao i povezane probleme s novčanim tokom, odnosno rizik pronalaska financijskih sredstava za sufinanciranje projektnih aktivnosti. Općenito, značajne rizike predstavlja neispunjavanje zadanih ciljeva i miljkaza, odnosno neizvršavanje obveza preuzetih ugovorima.

Najsloženiji dio provedbe projekta je provedba postupka javne nabave te financijsko praćenje projekta, dok su osiguranje promidžbe i vidljivosti jednostavniji dijelovi procesa provedbe projekta.

Rizici žalbenih postupaka u provođenju postupaka javne nabave mogu uzrokovati znatno produljenje roka provedbe od inicijalno predviđenog roka (žalbe na dokumentaciju, žalbe na odluku o odabiru, rješenja DKOM-a i sl.).

Predmetni projekti predstavljaju značajan angažman kapaciteta Društva odnosno izvršenje zadataka temeljem ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava postaje prioritet u razdoblju provedbe projekata stoga su uz navedene, značajni i rizici razdoblja prihvatljivosti izdataka te razdoblja provedbe projekata. Naime, projekte je nužno provesti u ugovorenom roku te realizirati troškove unutar razdoblja prihvatljivosti jer u suprotnom isti troškovi neće biti prihvaćeni za financiranje iz EU izvora te će teretiti Društvo.

U vezi navedenih rizika, postojanje istih može iz više razloga dovesti do raskida ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava što može imati negativne financijske posljedice na Društvo.

Potpisivanjem ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za projekte koji se financiraju iz mehanizma za oporavak i otpornost (NPOO), definirani su ključni događaji u realizaciji projekta kako slijedi:

- ishođeno 11 građevinskih dozvola za modernizaciju visokonaponske mreže, do 30. lipnja 2023. godine,
- nadograđeni podmorski kabeli kojima se šest otoka povezuje s kopnenom mrežom (Krk, Cres, Lošinj, Brač, Hvar i Korčula), do 30. lipnja 2024. godine,
- dovršena nadogradnja 300 km ili više visokonaponske mreže (220/110 kV), do 30. rujna 2024. godine,
- omogućiti priključenje dodatnih 1.500 MW kapaciteta OIE na EES, do 31. prosinca 2024. godine,
- dovršena nadogradnja 550 km visokonaponske mreže (220/110 kV), do 30. lipnja 2026. godine.
- ključni pokazatelji koji su definirani u 2023. i 2024. godini su realizirani ili su pred samom realizacijom s datumom 31. prosinca 2024. godine. U nastavku projekta potrebno je nastaviti s realizacijom preostalih aktivnosti koje su vremenski izuzetno zahtjevne.

Svi ključni događaji, odnosno pokazatelji u realizaciji projekta koji su bili predviđeni do kraja 2024. godine uspješno su ostvareni do trenutka izrade ovog Izvještaja.

Rizik velikog broja priključenja koji ne prati dostatan razvoj mreže

Rizici vezani za zatražena priključenja proizvodnih objekata po svom intenzitetu nastavljaju biti dominantni, odnosno znatno veći od bilo koje druge vrste rizika kojima je poduzeće bilo izloženo ranije. Samo u 2024. HOPS je u skladu sa relevantnim odredbama aktualnog ZoTEE, izdao preliminarne mišljenja za mogućnost priključenja više od 8000 MW (iz OIE) na prijenosnu mrežu. Tijekom svibnja 2024. HOPS je zaprimo 45 zahtjeva za dostavom podataka za izradu EOTRP-a sa zatraženom priključnom snagom od 2638 MW. Naglašavamo da je Ministarstvo u travnju komuniciralo s HOPS-om da bi se izdalo oko 500 MW energetske odobrenja, da bi u svibnju taj

iznos bio oko 1300 MW (preostalih 1300 MW je imalo EO od prije). Na temelju zahtjeva pripremljeni su ulazni podaci i u lipnju 2024. dostavljeni izrađivačima EOTRP-a koji su započeli postupak izrade EOTRP-a. U trenutku dostave podatka HERA i dalje nije donijela jediničnu cijenu. S obzirom na to HOPS je u rujnu 2024. dopisom HERA-i ukazao na nepotpun regulatorni okvir, jer zbog nedonošenja jedinične cijene nije bilo moguće primijeniti Metodologiju utvrđivanja naknade za priključenje koja je stupila na snagu 2022. godine. HOPS je u dopisu također iznio prijedlog postupaka analize priključenja 45 projekata i definiranja STUM-a i naknade za priključenje za sve projekte. Do kraja 2024. HOPS nije dobio odgovor HERA-a na dostavljeni prijedlog.

Iznimno veliki interes za priključenjem na mrežu (prvenstveno OIE) kojeg ne prati adekvatna izgradnja elektroenergetske mreže te ne donošenje odluke o iznosu jedinične cijene za naknadu za priključenje može predstavljati najvažniju potencijalnu ugrozu za dugoročnu financijsku održivost poslovanja HOPS-a u sljedećem srednjoročnom, a vjerojatno i dugoročnom razdoblju.

U slučaju da se realizira značajan broj priključenja bez odgovarajućeg razvoja mreže, postoji rizik značajno većih troškova za potrebe operativnih ograničenja priključenih OIE. Također je u nekim europskim državama uočen trend pojavljivanja situacija kada zbog velike proizvodnje (uključujući i OIE) prijenosna mreža ne može preuzeti svu proizvedenu energiju.

Rizik na temelju podnesenih prigovora na postupanje Društva u postupcima priključenja

Zbog trajanja rješavanja postupka odlučivanja u HERA-i o prigovorima podnositelja na postupanje Društva u odnosu na EOTRP postrojenja korisnika na prijenosnu mrežu u postupcima priključenja, postoji rizik od nemogućnosti završetka započetih postupaka priključenja projekata iz 2024. u roku u kojem bi HOPS trebao pripremiti ulazne podatke za nove postupke priključenja u 2025. godini.

ZNAČAJNIJI POSLOVNI DOGAĐAJI NAKON PROTEKA POSLOVNE GODINE

Naknada za korištenje prijenosne mreže

U skladu s odredbama Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/2023., 74/2023., 107/2023., 122/2023. i 32/2024.) HOPS nije HERA-i podnosio Zahtjev za povećanjem naknade za korištenje prijenosne mreže za 2023. niti za 2024. godinu.

Udovoljavajući zahtjevima definiranim Uredbom o izmjenama i dopuni uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije kojom je podnošenje Zahtjeva za povećanjem iznosa tarifnih stavki za prijenos ograničeno do maksimalno 12%, a zbog promjena uvjeta poslovanja, posebice porasta troškova osiguravanja električne energije za pokrivanje gubitaka, pomoćnih usluga i nužnosti ulaganja u prijenosnu mrežu (revitalizaciju i rekonstrukciju postojećih objekata i izgradnju novih objekata) HOPS je, temeljem utvrđenih priznatih troškova za buduću regulacijsku godinu (2025.), predložio prosječno povećanje naknade za korištenje prijenosne mreže za 2025. godinu za sve kategorije kupaca linearno od 12%, što bi na godišnjoj razini značilo povećanje prihoda od korištenja prijenosne mreže od 23,7 milijuna eura.

Isto tako HOPS je predložio i utvrđivanje tarifnog elementa obračunske vršne snage za proizvođače na prijenosnoj mreži u iznosu 0,125 EUR/kW što bi na godišnjoj razini značilo povećanje prihoda od korištenja prijenosne mreže od 5,3 milijuna eura, no u ovom trenutku još nije donesena odluka o iznosu i datumu primjene.

Odluka o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije koja se primjenjuje od 1. siječnja 2025., temeljem koje su tarifne stavke linearno na godišnjoj razini povećane za 12% objavljena je u NN 124/2024. od 13. prosinca 2024. godine.

Informacijska sigurnost

Sukladno članku 19. Zakona o kibernetičkoj sigurnosti, Nacionalni centar za kibernetičku sigurnost (ustrojen u okviru Sigurnosno-Obavještajne Agencije (SOA)), u ožujku 2025. godine izdao je Obavijest kojom je HOPS kategoriziran kao ključan subjekt u sektoru energetike s visokom razinom kibernetičkih sigurnosnih rizika. HOPS je dužan provesti naprednu razinu mjera upravljanja kibernetičkim sigurnosnim rizicima, u skladu s člankom 42. Uredbe o kibernetičkoj sigurnosti, najkasnije do 4. travnja 2026. Osim toga, obavezan je provoditi redovite revizije kibernetičke sigurnosti najmanje svake dvije godine, pri čemu je prva obavezna revizija predviđena od 4. travnja 2026., a provodit će je isključivo certificirani revizori. U roku od 15 dana od primitka obavijesti, HOPS mora dostaviti tražene podatke Nacionalnom centru za kibernetičku sigurnost, dok od 5. svibnja 2025. započinje obveza prijave značajnih kibernetičkih incidenata. Također, HOPS je postao korisnik PiXi platforme za razmjenu podataka o kibernetičkim prijetnjama, a pristup putem Nacionalnog identifikacijskog i autentifikacijskog sustava (NIAS) mora biti implementiran između 7. travnja i 2. svibnja 2025. godine.

RAZVOJ POSLOVANJA U BUDUĆEM RAZDOBLJU

Poslovanje i razvoj Društva kontinuirano se prilagođavaju postavljenim ciljevima i zadaćama koji su uvjetovani zahtjevima korisnika mreže, zakonodavnim i regulatornim okvirima te regionalnim i europskim okruženjem.

Posebna pažnja usmjerava se na održavanje visokog stupnja pouzdanosti prijenosne mreže kao infrastrukture od najvećeg značaja za Republiku Hrvatsku i zadržavanje visoke razine sigurnosti opskrbe električnom energijom na razini hrvatskog prijenosnog sustava, usklađivanje poslovanja Društva u odnosu na obveze iz nacionalnih i EU propisa, pružanje potpore daljnjem razvoju jedinstvenog povezanog EU tržišta električne energije, optimiranje kadrova, unapređenje i optimizacija poslovnih procesa, optimizacija troškova poslovanja i povećanje učinkovitosti, jačanje financijske stabilnosti, održivost poslovanja i sustavno upravljanje okolišnim, društvenim i korporativnim (ESG) utjecajima te omogućavanje prepoznatljivosti aktivnosti i rezultata HOPS-a u javnosti.

Aktivnosti Društva i u narednom razdoblju će biti usmjerena ka realizaciji ciljeva zelene tranzicije EU i s njima usklađenih ciljeva Integriranog nacionalnog energetskog klimatskog plana i Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske te povećanju vlastitih i pronalaženju dodatnih vanjskih izvora financiranja za realizaciju potrebnih ulaganja.

Iznimno veliki interes investitora za priključivanje proizvodnih objekata iz OIE, kao i promjena relevantnog zakonodavnog okvira, pred Društvo stavlja velike izazove u dijelu planiranja i razvoja prijenosne mreže te financiranja stvaranja tehničkih uvjeta u mreži. Nastavno na navedeno očekuje se da će Društvo u predstojećem razdoblju biti suočeno sa značajnim izazovima vezanim uz ulaganja u revitalizaciju postojećih postrojenja i dalekovoda te nove infrastrukturne investicije nužne za sigurni prijenos električne energije i daljnji razvoj prijenosne mreže u skladu s gospodarskim razvojem Republike Hrvatske.

Potrebna ulaganja u razvoj prijenosne mreže u nadolazećem srednjoročnom razdoblju značajno premašuju mogućnosti financiranja Društva iz vlastitih sredstava, stoga je od značajne važnosti donošenje što povoljnije odluke o jediničnoj naknadi za priključenje novih korisnika mreže, određivanju tarife od strane regulatora u skladu s važećom metodologijom. S obzirom da je problem financiranja razvoja prijenosne mreže problem na razini EU, ENTSO-E je angažiran da u suradnji sa relevantnim EU institucijama, operatorima omogući osiguravanje novih paketa bespovratnih sredstava iz EU fondova i povoljnih kreditnih linija za razvoj prijenosne mreže uz jamstva nacionalnih i europskih razvojnih banaka. Na EU razini se zagovaraju i dodatne

Izveštaj posloводства Društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d. u 2024. godini

modernizacije regulatornih okvira kako bi se isti bolje uskladio s financijskim zahtjevima operatora potrebnim za razvoj prijenosne mreže te se radi na pronalaženju dodatnih novih izvora financiranja. Važno je napomenuti da mogućnost zaduživanja Društva, uz vlastitu kreditnu sposobnost, ovisi i o spremnosti vlasnika HEP d.d. za odobravanjem korištenja kreditnih okvira na razini HEP Grupe kao i jamstava za društva unutar Grupe. Nužnost značajnih ulaganja, iskazanim u Desetogodišnjem planu razvoja prijenosne mreže, bez jasnih izvora financiranja nije održivo i predstavlja značajan rizik u smanjenju sigurnosti opskrbe i pravovremenih aktivnosti na razvoju prijenosne mreže te ugrožava ispunjavanje ciljeva iz Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske te Integriranog nacionalnog energetskog klimatskog plana, odnosno ciljeva zelene tranzicije EU.

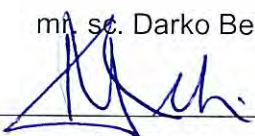
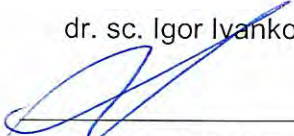
Društvo će nastaviti kontinuirano jačati sve interne kompetencije, naročito u područjima uspostavljanja i razvoja upravljačkih funkcija poslovne strategije, strategije razvoja prijenosne mreže, te daljnjeg unapređenja poslovanja s korisnicima mreže i tržišnim sudionicima, informacijskog sustava, te posebno internih funkcija pravne podrške, s obzirom na brzo rastući opseg i kompleksnost interakcija s vanjskim institucijama i poslovnim subjektima.

U okvirima svojih mogućnosti, Društvo će poduzimati odgovarajuće poslovne aktivnosti i mjere kako kontinuitet poslovanja Društva ne bi bio narušen te kako bi se, unatoč izloženosti navedenim rizicima i okolnostima, ostvarilo stabilno poslovanje, planirani prihodi i kontrola troškova Društva.

S ciljem zadržavanja visokog stručnog i poslovnog ugleda te prepoznatljivosti koje Društvo ima na nacionalnoj i međunarodnoj razini, Uprava Društva će inzistirati da se u narednom razdoblju poslovni procesi temelje na kvalitetnom planiranju i realizaciji planova poslovanja i investicija, na urednom ispunjavanju svih obveza na nacionalnoj i europskoj razini te pravodobnom donošenju i provođenju podzakonskih akata iz nadležnosti Društva.

U Zagrebu, 29. travnja 2025. godine

Potpisali u ime Društva:

 mr. sc. Darko Belić član Uprave	 Dejan Liović dipl. oec. član Uprave	 dr. sc. Igor Ivanković Predsjednik Uprave
---	---	---

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb 1

Izjava odgovornosti Uprave

Uprava društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb, Kupska 4, (dalje u tekstu „Društvo“) je dužna osigurati da su financijski izvještaji za svaku financijsku godinu pripremljeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu (NN 85/24,145/24) i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije i da pružaju istinit i objektivan prikaz financijskog stanja, rezultata poslovanja, promjena kapitala i novčanih tokova Društva za to razdoblje.

Društvo zasebno priprema i izdaje godišnje izvještaj u skladu sa zakonskim i regulatornim odredbama.

Uprava opravdano očekuje da Društvo ima odgovarajuća sredstva za nastavak poslovanja u doglednoj budućnosti. Sukladno tomu, Uprava je izradila godišnje financijske izvještaje pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja Društva.

Pri izradi financijskih izvještaja Uprava je odgovorna:

- za odabir i potom dosljednu primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika;
- za davanje razumnih i razboritih prosudbi i procjena;
- za primjenu važećih standarda financijskog izvještavanja i za objavu i objašnjenje u godišnjim financijskim izvještajima svakog odstupanja koje je od materijalnog značaja; te
- izradu godišnjih financijskih izvještaja uz pretpostavku o neograničenosti vremena poslovanja, osim ako je pretpostavka neprimjerena.

Uprava je odgovorna za vođenje ispravnih računovodstvenih evidencija, koje će u bilo koje doba s prihvatljivom točnošću odražavati financijski položaj i rezultate poslovanja Društva, kao i njihovu usklađenost sa hrvatskim Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije. Uprava je također odgovorna za čuvanje imovine Društva pa stoga i za poduzimanje opravdanih mjera da bi se spriječile i otkrile prijevare i ostale nezakonitosti.

Uprava je također odgovorna i za pripremu i sadržaj izvještaja posloводства u skladu s člankom 24. hrvatskog Zakona o računovodstvu.

Izvještaj posloводства i godišnji financijski izvještaji odobreni su od strane Uprave 29. travnja 2025. godine za podnošenje Nadzornom odboru.

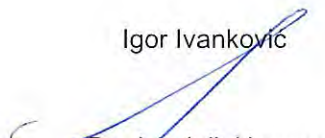
Potpisali za i u ime Uprave:

Darko Belić

Član Uprave

Dejan Liović

Član Uprave

Igor Ivanković

Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4
10 000 Zagreb
Republika Hrvatska, 29. travnja 2025.godine

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb 1

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA

Vlasniku društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Izvještaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja

Mišljenje

Obavili smo reviziju godišnjih financijskih izvještaja društva Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Kupska ulica 4 Zagreb (Društvo), koji obuhvaćaju Izvještaj o financijskom položaju na 31. prosinca 2024., Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, Izvještaj o novčanim tokovima i Izvještaj o promjenama kapitala za tada završenu godinu te Bilješke uz godišnje financijske izvještaje, uključujući i značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Prema našem mišljenju, priloženi godišnji financijski izvještaji istinito i fer prikazuju financijski položaj Društva na dan 31. prosinca 2024. godine, njegovu financijsku uspješnost i njegove novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koji su usvojeni u Europskoj uniji (MSFI).

Osnova za Mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u našem Izvještaju revizora u odjeljku *Odgovornosti revizora za reviziju godišnjih financijskih izvještaja*. Neovisni smo od Društva u skladu s Međunarodnim Kodeksom etike za profesionalne računovođe (s Međunarodnim standardima neovisnosti) koji je izdao Odbor za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA) (IESBA Kodeks), kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju financijskih izvještaja u Republici Hrvatskoj i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo pozornost na bilješku 17. *Nekretnine, postrojenja i oprema* uz godišnje financijske izvještaje u kojoj je navedeno da Društvo nema u cijelosti riješena imovinsko-pravna pitanja, odnosno vlasništvo nad nekretninama. Društvo je u postupku stjecanja dokumentacije o vlasništvu. Naše mišljenje nije modificirano u vezi s tim pitanjem.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su bila, po našoj profesionalnoj prosudbi, od najveće važnosti za našu reviziju godišnjih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu naše revizije godišnjih financijskih izvještaja kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o njima, i mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA (nastavak)

Izvještaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Utvrđili smo da je niže navedeno pitanje ključno revizijsko pitanje koje treba objaviti u našem izvještaju neovisnog revizora.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo adresirali ključno revizijsko pitanje
Priznavanje prihoda Društvo je u Izvještaju u sveobuhvatnoj dobiti za godinu završenu 31. prosinca 2024. godine iskazalo prihode od prodaje u iznosu od 385.320 tisuća eura (za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine u iznosu od 343.268 tisuća eura). Prihodi od prodaje Društva obuhvaćaju kako slijedi: - Prihod od prijenosa električne energije, - Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja - odstupanje, - Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja, - Prihod od prodaje prekograničnog prijenosnog kapaciteta u inozemstvu, - Prihod od međukompenzacijskog mehanizma operatora prijenosnih sustava (ITC), - Prihod od prodaje električne energije za gubitke. Sukladno Međunarodnom standardu financijskog izvještavanja 15 - <i>Prihodi na temelju ugovora s kupcima</i>, Društvo priznaje prihod od prodaje kako bi prikazalo prijenos obećane robe ili usluga kupcima u iznosu cijene transakcije za koju očekuje da ima pravo u zamjenu za tu robu ili uslugu. S obzirom na značajnosti prihoda od prodaje prikazanih u Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti i rizik priznavanja istih, zaključili smo da je postojanost i točnost i potpunost prihoda kao i njihova raspodjela u pravilnom izvještajnom razdoblju ključno revizijsko pitanje. Vidjeti bilješke 3.1. „Priznavanje prihoda“ i 6. „Prihod od prodaje“ u pripadajućim godišnjim financijskim izvještajima.	Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, između ostalog, uključivale su: - Stjecanje razumijevanja procesa prodaje obavljanjem razgovora sa ključnim osobama; - Stjecanje razumijevanje ključnih kontrola vezanih za priznavanje prihoda od prodaje; - Ispitivanje dizajna i implementacije relevantnih unutarnjih kontrola povezanih uz točnost i postojanost priznavanja ostvarenih prihoda; - Provedbu testova detalja na uzorku s ciljem prepoznavanja neuobičajenih ili nepravilnih stavaka i pravilne alokacije prihoda između izvještajnih razdoblja; - Usporedbu dobivenih eksternih potvrda iznosa otvorenih potraživanja od kupaca na datum izvještavanja i stanja prikazanih u poslovnim knjigama Društva na isti datum; - Procjenu usklađenosti politike za priznavanje prihoda od prodaje s Međunarodnim standardom financijskog izvještavanja 15 - <i>Prihodi na temelju ugovora s kupcima</i>; - Procjenu adekvatnosti objava vezanih uz priznavanje prihoda od prodaje u skladu s Međunarodnim standardom financijskog izvještavanja 15 - <i>Prihodi na temelju ugovora s kupcima</i>.

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA (nastavak)

Izvještaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

Utvdili smo da je niže navedeno pitanje ključno revizijsko pitanje koje treba objaviti u našem Izvještaju neovisnog revizora.

Ključno revizijsko pitanje	Kako smo adresirali ključno revizijsko pitanje
Vrednovanje investicija u tijeku Društvo je u Izvještaju o financijskom položaju za godinu završenu 31. prosinca 2024. godine iskazalo investicije u tijeku u iznosu od 122.437 tisuća eura (za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine u iznosu od 151.420 tisuća eura). Investicije u tijeku uglavnom se odnose na ulaganja pri izgradnji nekretnina, postrojenja i opreme. Trošak nabave obuhvaća sve troškove koji se mogu izravno povezati s dovođenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu. Investicije u tijeku se ne amortiziraju. Na svaki izvještajni datum, Društvo provjerava knjigovodstvene iznose investicija u tijeku kako bi utvrdilo postoje li naznake da je došlo do gubitaka zbog umanjenja vrijednosti. Ako takve naznake postoje, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogli odrediti eventualni gubici nastali zbog umanjenja. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti. Obzirom da određivanje vrijednosti investicija u tijeku na svaki izvještajni datum zahtijeva provedbu modela vrednovanja te je u određenoj mjeri ovisno o prosudbama Uprave, zaključili smo kako vrednovanje investicija u tijeku ključno revizijsko pitanje. Vidjeti bilješke 3.5. „Nekretnine, postrojenja i oprema“, 3.6. „Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine“ i 17. „Nekretnine, postrojenja i oprema“ u pripadajućim godišnjim financijskim izvještajima.	Naše revizorske procedure vezane za ovo područje, između ostalog, uključivale su: - Razgovor relevantnim osobama iz Odjela za nabavno poslovanje s ciljem dobivanja razumijevanja o samom procesu priznavanja i mjerenja, odnosno vrednovanja investicija u tijeku, o investicijskom ciklusu u kojem se Društvo nalazi kao i dobivanje razumijevanja o pojedinačnim investicijama u tijeku i planiranoj aktivaciji odnosno namjeravanoj uporabi iste. - Potvrdu točnosti i potpunosti podataka iz analitičkih pregleda Društva te usklada navedenog pregleda s glavnom knjigom; - Provedbu testova detalja na uzorku s ciljem potvrđivanja točnosti, postojanosti i vrednovanja investicija u tijeku te pregledavanje relevantne dokumentacije u cijelom postupku nabave imovine iz odabranog uzorka; - Procjenu usklađenosti politike priznavanja i mjerenja investicija u tijeku s Međunarodnim računovodstvenim standardom 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema i Međunarodnim računovodstvenim standardom 36 - Umanjenje vrijednosti imovine; i - Procjenu adekvatnosti objava vezanih za priznavanje i mjerenje investicija u tijeku u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema i Međunarodnim računovodstvenim standardom 36 - Umanjenje vrijednosti imovine.

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA (nastavak)

Izveštaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)

Ostala pitanja

Godišnje financijske izvještaje Društva za godinu završenu 31. prosinca 2023. godine revidirali su drugi revizori koji su izrazili nemodificirano mišljenje o tim godišnjim financijskim izvještajima 29. travnja 2024. godine.

Ostale informacije u godišnjem izvještaju

Uprava je odgovorna za ostale informacije. Ostale informacije uključuju izvještaj posloводства uključen u godišnje izvještaje, ali ne uključuju godišnje financijske izvještaje i naš izvještaj revizora o njima. Naše mišljenje o godišnjim financijskim izvještajima ne obuhvaća ostale informacije.

U vezi s našom revizijom godišnjih izvještaja, naša je odgovornost pročitati ostale informacije i, u provođenju toga, razmotriti jesu li ostale informacije značajno proturječne godišnjim financijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim u reviziji ili se drugačije čini da su značajno pogrešno prikazane.

U pogledu Izvještaja posloводства, obavili smo i postupke propisane Zakonom o računovodstvu. Ti postupci uključuju provjeru je li Izvještaj posloводства sastavljen u skladu s člankom 24. Zakona o računovodstvu.

Temeljeno na obavljenim postupcima, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti to procijeniti, izvještavamo da:

1. su informacije u priloženom Izvještaju posloводства usklađene, u svim značajnim odrednicama, s priloženim godišnjim financijskim izvještajima;
2. je priloženi Izvještaj posloводства sastavljen u skladu sa člankom 24. Zakona o računovodstvu.

Na temelju poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegova okruženja stečenog u okviru revizije godišnjih financijskih izvještaja, dužni smo izvijestiti ako smo ustanovili da postoje značajni pogrešni prikazi u priloženom Izvještaju posloводства. U tom smislu nemamo što izvijestiti.

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje financijske izvještaje

Uprava je odgovorna za sastavljanje godišnjih financijskih izvještaja koji istinito i fer prikazuju u skladu s MSFI i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja godišnjih financijskih izvještaja koji su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA (nastavak)

Izveštaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)

Odgovornosti Uprave i onih koji su zaduženi za upravljanje za godišnje financijske izvještaje (nastavak)

U sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem, objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako Uprava ili namjerava likvidirati Društvo ili prekinuti poslovanje ili nema realne alternative nego da to učini.

Oni koji su zaduženi za upravljanje su odgovorni za nadziranje procesa financijskog izvještavanja kojeg je ustanovilo Društvo.

Odgovornosti revizora za reviziju godišnjih financijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li godišnji financijski izvještaji kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati izvještaj revizora koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visoka razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih godišnjih h financijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije u skladu s MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i održavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza godišnjih financijskih izvještaja, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerne propuste, lažna predstavljanja ili zaobilaženje internih kontrola.
- stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Društva.
- ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava.
- zaključujemo o primjerenosti korištene računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja koju koristi Uprava i, temeljeno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi s vremenski neograničenim poslovanjem. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtijeva da skrenemo pozornost u našem Izvještaju neovisnog revizora na povezane objave u godišnjim financijskim izvještajima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzrokovati da Društvo prekine s vremenski neograničenim poslovanjem.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj godišnjih financijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i odražavaju li godišnji financijski izvještaji transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

IZVJEŠTAJ NEOVISNOG REVIZORA (nastavak)**Izvještaj o reviziji godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)****Odgovornosti revizora za reviziju godišnjih financijskih izvještaja (nastavak)**

Mi komuniciramo s onima koji su zaduženi za upravljanje u vezi s, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i u vezi sa značajnim nedostacima u internim kontrolama koji su otkriveni tijekom naše revizije.

Mi također dajemo izjavu onima koji su zaduženi za upravljanje da smo postupili u skladu s relevantnim etičkim zahtjevima u vezi s neovisnošću i da ćemo komunicirati s njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da utječu na našu neovisnost, kao i, gdje je primjenjivo, o radnjama poduzetim kako bi se uklonile prijetnje neovisnosti, te povezanim zaštitama.

Između pitanja o kojima se komunicira s onima koji su zaduženi za upravljanje, mi određujemo ona pitanja koja su od najveće važnosti u reviziji godišnjih financijskih izvještaja tekućeg razdoblja i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ta pitanja u našem izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa sprječava javno objavljivanje pitanja ili kada odlučimo, u iznimno rijetkim okolnostima, da pitanje ne treba priopćiti u našem Izvještaju neovisnog revizora jer se razumno može očekivati da bi negativne posljedice priopćavanja nadmašile dobrobit javnog interesa od takvog priopćavanja.

Izvješće o ostalim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Na dan 12. lipnja 2024. godine imenovala nas je Glavna skupština Društva da obavimo reviziju godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2024. godinu.

Angažirani smo za obavljanje zakonske revizije godišnjih financijskih izvještaja Društva prvi put za 2024. godinu što predstavlja angažman od jedne godine.

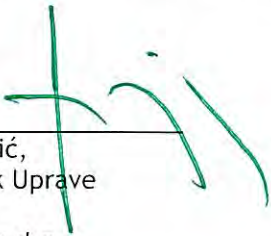
U reviziji godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2024. godinu odredili smo značajnost za godišnje financijske izvještaje kao cjelinu u iznosu od 12.520 tisuća eura, što predstavlja približno 1% ukupne imovine Društva na dan 31. prosinca 2024. godine.

Naše revizijsko mišljenje dosljedno je s dodatnim izvješćem za revizijski odbor Društva sastavljenim sukladno odredbama iz članka 11. Uredbe (EU) br. 537/2014.

Tijekom razdoblja između početnog datuma revidiranih godišnjih financijskih izvještaja Društva za 2024. godinu i datuma ovog Izvještaja nismo Društvu pružili zabranjene nerevizorske usluge i nismo u poslovnoj godini prije prethodno navedenog razdoblja pružali usluge osmišljavanja i implementacije postupaka internih kontrola ili upravljanja rizicima povezanih s pripremom i/ili kontrolom financijskih informacija ili osmišljavanja i implementacije tehnoloških sustava za financijske informacije, te smo u obavljanju revizije sačuvali neovisnost u odnosu na Društvo.

Angažirani partneri u reviziji koja ima za posljedicu ovaj Izvještaj neovisnog revizora su Vedrana Stipić i Radovan Lucić.

U Zagrebu, 29. travnja 2025. godine

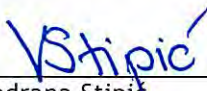

Hrvoje Stipić,
Predsjednik Uprave

BDO Croatia d.o.o.
Radnička cesta 180
10000 Zagreb

BDO

BDO Croatia d.o.o.
Zagreb, Radnička cesta 180
OIB: 76394522236

Vedrana Stipić,
ovlašteni revizor

BDO Croatia d.o.o.
Radnička cesta 180
10000 Zagreb

Radovan Lucić,
direktor i ovlašteni revizor

Šibenski Revicon d.o.o.
Ul. Stjepana Radića 44a
22000 Šibenik
za reviziju i poslovne usluge
SIBENIK
S. Radića 44

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

<i>(u tisućama eura)</i>	Bilješke	2024.	2023.
Prihodi od prodaje - povezana društva	6,38	233.157	220.390
Prihodi od prodaje - izvan Grupe	6	152.163	122.878
Ostali poslovni prihodi - izvan Grupe	7	23.472	23.529
		408.792	366.797
Utrošeni materijal i rezervni dijelovi	8	(2.337)	(2.661)
Troškovi usluga	9	(64.781)	(42.416)
Troškovi osoblja	10	(43.636)	(36.599)
Trošak amortizacije	16,17,18	(53.439)	(52.883)
Troškovi pomoćnih usluga sustava	11,38	(49.094)	(48.166)
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa	11,38	(51.772)	(53.064)
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja	11,38	(61.298)	(54.421)
Ostali troškovi - povezana društva	38	(7.334)	(8.178)
Ostali poslovni rashodi	12	(13.689)	(9.169)
		(347.380)	(307.557)
Dobit iz poslovanja		61.412	59.240
Financijski prihodi	13	1.660	692
Financijski rashodi	14	(1.921)	(2.690)
Neto gubitak iz financijskih aktivnosti		(261)	(1.998)
Dobit prije oporezivanja		61.151	57.242
Porez na dobit	15	(11.097)	(10.193)
Dobit tekuće godine		50.054	47.049
Ostala sveobuhvatna dobit		-	-
Ukupna sveobuhvatna dobit		50.054	47.049

Darko Belić
Član Uprave

Dejan Lović
Član Uprave

Igor Ivanković
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb

Priložene bilješke sastavni su dio ovih godišnjih financijskih izvještaja.

1

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Izveštaj o financijskom položaju

Na dan 31. prosinca 2024. godine

(u tisućama eura)	Bilješka	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
IMOVINA			
Nematerijalna imovina	16	7.427	6.804
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	1.023.480	953.379
Imovina s pravom korištenja	18	1.576	589
Predugjmovi za nekretnine, postrojenja i opremu	19	121	5.282
Ulaganje u nekretnine	20	806	702
Ulaganje u pridružena društva	21	1.446	890
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	22	7.037	7.037
Potraživanja od prodaje stanova	23	-	12
Odgodena porezna imovina	15	5.580	5.327
Ukupna dugotrajna imovina		1.047.473	980.022
Zalihe	24	1.573	1.279
Potraživanja od kupaca	25	19.191	28.782
Potraživanja od povezanih društava	38	58.992	43.375
Ostala kratkotrajna imovina	26	34.824	22.718
Dani depoziti	27	2.907	3.005
Novac i novčani ekvivalenti	28	87.516	85.995
Ukupna kratkotrajna imovina		205.003	185.154
UKUPNA AKTIVA		1.252.476	1.165.176
KAPITAL I OBVEZE			
Upisani kapital	29	643.322	643.322
Kapitalne i zakonske rezerve	29	16.743	14.391
Zadržana dobit		125.871	78.169
Ukupno kapital i rezerve		785.935	735.882
Obveze za podzajam i prema povezanim društvima	30,38	56.939	61.630
Rezerviranja	31	18.542	12.263
Dugoročne obveze – odgođeni prihod	32	222.909	182.127
Obveze prema bankama	33	3.075	5.125
Obveze s osnova najma	34	1.247	411
Ostale dugoročne obveze	35	12	28
Ukupne dugoročne obveze		302.724	261.584
Obveze za podzajam i prema povezanim društvima	30,39	4.683	7.617
Rezerviranja	31	328	205
Obveze prema dobavljačima	36	63.723	62.742
Obveze prema povezanim društvima	39	35.752	29.412
Obveze prema bankama	37	2.050	10.641
Obveze s osnova najma	34	352	204
Ostale kratkoročne obveze	38	56.928	56.889
Ukupne kratkoročne obveze		163.816	167.710
UKUPNO KAPITAL I OBVEZE		1.252.476	1.165.176

Darko Belić

Član Uprave

Dejan Liović

Član Uprave

Igor Ivanković

Predsjednik Uprave

Priložene bilješke sastavni su dio ovih godišnjih financijskih izvještaja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Izveštaj o promjenama kapitala

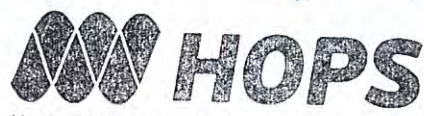
Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

<i>(u tisućama eura)</i>	Upisani kapital	Zakonske rezerve	Kapitalne rezerve	Zadržana dobit	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2022.	656.796	184	733	31.120	688.833
Prijenos na rezerve	(13.474)	-	13.474	-	-
Dobit tekuće godine	-	-	-	47.049	47.049
Stanje 31. prosinca 2023.	643.322	184	14.207	78.169	735.882
Prijenos u zakonske rezerve	-	2.352	-	(2.352)	-
Dobit tekuće godine	-	-	-	50.054	50.054
Stanje 31. prosinca 2024.	643.322	2.536	14.207	125.871	785.936

Darko Belić
Član Uprave

Dejan Liović
Član Uprave

Igor Ivanković
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb

1

Priložene bilješke sastavni su dio ovih godišnjih financijskih izvještaja.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Izveštaj o novčanim tokovima

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

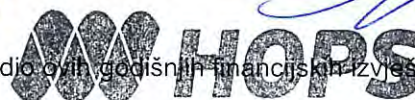
(u tisućama eura)	Bilješka	2024.	2023.
Neto dobit poslovne godine		50.054	47.049
Usklađenja:			
Porez na dobit	15	11.097	10.193
Amortizacija	16,17,18	53.439	52.883
Promjena rezerviranja	31	6.402	1.816
Neto gubitak iz financijskih aktivnosti	13,14	224	1.964
Otpis dugotrajne imovine	12	738	1.235
Višak dugotrajne imovine	12	-	(822)
Vrijednosno usklađenje zaliha	17	100	(285)
Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca, neto	12	208	2
Prihod od promjene fer vrijednosti financijske imovine	21	(556)	(260)
Prihod od promjene fer vrijednosti ulaganja u nekretnine	20	(104)	-
Novčani tijek ostvaren u poslovnim aktivnostima prije promjena u obrtnom kapitalu		121.602	113.775
Smanjenje/(povećanje) potraživanja od kupaca	25,39	9.383	(1.189)
(Povećanje) / smanjenje potraživanja od povezanih društava	39	(15.617)	27.987
Povećanje ostalih potraživanja	26	(12.106)	(18.056)
Smanjenje potraživanja za prodane stanove	23	12	18
(Povećanje)/Smanjenje zaliha	24	(420)	12
Povećanje obveza prema dobavljačima	19,35	6.432	2.778
Smanjenje obveza prema povezanim društvima	39	(1.285)	(53.459)
Povećanje ostalih obveza	34,37	48.689	88.022
Novčani tijekovi iz poslovnih aktivnosti		156.690	159.888
(Plaćanje) / povrat poreza na dobit		(16.978)	1.261
Plaćene kamate		(1.889)	-
Neto novac ostvaren u poslovnim aktivnostima		137.823	161.149
(Povećanje) predujmova za materijalnu imovinu	19	(285)	(439)
Neto izdaci za depozite		98	(3)
Naplaćene kamate		1.660	589
Kupnja nekretnina, postrojenja i opreme i nematerijalne imovine	16,17	(125.869)	(96.629)
Novčani tijekovi korišteni u aktivnostima ulaganja		(124.396)	(96.482)
Izdaci za kredite i najmove		(11.906)	(9.708)
Novčani tijekovi iz financijskih aktivnosti		(11.906)	(9.708)
Neto povećanje novčanih sredstava		1.521	54.959
Novac i novčani ekvivalenti, početak godine		85.995	31.036
Novac i novčani ekvivalenti, kraj godine		87.516	85.995

Darko Belić
Član Uprave

Dejan Lović
Član Uprave

Igor Ivanković
Predsjednik Uprave

Priložene bilješke sastavni su dio ovog godišnjeg financijskog izvještaja

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

1. OPĆENITO

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb („Društvo“) je dioničko društvo osnovano u Republici Hrvatskoj u 2005. godini kao društvo s ograničenom odgovornošću. Osnivač Društva i jedini vlasnik je Hrvatska elektroprivreda d.d. („Matica“ ili „HEP d.d.“), u vlasništvu Republike Hrvatske. Društvo je registrirano kod Trgovačkog suda u Zagrebu, Republika Hrvatska. Matični broj subjekta je 080517105, a OIB 13148821633. U 2024. godini. Društvo je prosječno imalo 1.170 zaposlena (2023:1.167 zaposlenih). Dana 6.10.2021. godine proglašen je Zakon o tržištu električne energije kojim je uz ostalo propisano da se operator prijenosnog sustava (HOPS) u roku od 6 mjeseci od proglašenja zakona mora organizirati kao dioničko društvo. Skupština Društva je na sjednici od 6. travnja 2022. godine donijela Odluku o preoblikovanju Društva u dioničko društvo. Trgovački sud u Zagrebu je dana 11. travnja 2022. donio Rješenje o preoblikovanju društva s ograničenom odgovornošću u dioničko društvo. Društvo je registrirano za prijenos električne energije.

Društvo ima određene poslovne odnose sa ostalim društvima unutar HEP Grupe. Odnosi s povezanim stranama navedeni su u bilješci 39.

Na dan 31. prosinca 2024. godine članice HEP Grupe su sljedeća ovisna društva:

Članice Grupe	Zemlja	Osnovna djelatnost
Hrvatska elektroprivreda d.d.	Hrvatska	Proizvodnja i distribucija električne energije
HEP - Proizvodnja d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije i topline
Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o.	Hrvatska	Prijenos električne energije
HEP- Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP-ODS)	Hrvatska	Distribucija električne energije
HEP Opskrba d.o.o.	Hrvatska	Opskrba električnom energijom
HEP Elektra d.o.o.	Hrvatska	Opskrba električnom energijom
HEP – Toplinarstvo d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja i distribucija toplinske energije
HEP – Plin d.o.o.	Hrvatska	Distribucija plina
HEP ESCO d.o.o.	Hrvatska	Financiranje projekata energetske učinkovitosti
Plomin Holding d.o.o.	Hrvatska	Razvoj infrastrukture okolnog područja Plomina
CS Buško Blato d.o.o.	BiH	Održavanje opreme hidroelektrana
HEP – Upravljanje imovinom d.o.o.	Hrvatska	Usluge odmora i rekreacije
HEP Telekomunikacije d.o.o.	Hrvatska	Telekomunikacijske usluge
HEP NOC Velika	Hrvatska	Usluge smještaja i školovanja
Energetski park Korlat d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije
HEP –Trgovina d.o.o.	Hrvatska	Trgovina električnom energijom i optimiranje rada elektrana
HEP – Energija d.o.o.	Slovenija	Trgovanje električnom energijom
HEP– Energija d.o.o. Mostar	BIH	Trgovanje električnom energijom
HEP– Energija d.o.o. Beograd	Srbija	Trgovanje električnom energijom
HEP Energija sh.p.k.	Kosovo	Trgovanje električnom energijom
HEP-VHS Zaprešić d.o.o.	Hrvatska	Projektiranje i izgradnja višenamjenskog hidrotehničkog sustava
Sunčana elektrana Poreč d.o.o.	Hrvatska	Proizvodnja električne energije
LNG Hrvatska d.o.o.	Hrvatska	Poslovanje ukapljenim prirodnim plinom
NE Krško	Slovenija	Proizvodnja električne energije

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

1. OPĆENITO (nastavak)

Na dan 31. prosinca 2024. godine Društvo je zapošljavalo 1.182 zaposlenika (31. prosinca 2023. godine 1.168 zaposlenika). Analiza zaposlenika po stručnoj spremi prikazana je u nastavku:

Struktura	31.12.2024.	31.12.2023.
DR.SC.	20	19
MR	17	18
VSS	505	488
VŠS	95	96
VKV	63	69
SSS	465	458
KV	6	6
NSS	4	5
PKV i NKV	7	9
Ukupno	1.182	1.168

Organi Društva

Glavna skupština Društva

Glavnu skupštinu Društva čini osnivač društva putem svog zastupnika:

Vice Oršulić	Predsjednik	od 8. prosinca 2023. godine
Frane Barbarić	Predsjednik	od 1. siječnja 2018. godine do 7. prosinca 2023. godine

Nadzorni odbor

Članovi Nadzornog odbora u 2024. i 2023. godini

Joško Grašo	Predsjednik	član od 12. veljače 2024. godine
Kažimir Vrankić	Predsjednik	od 4. travnja 2016. godine do 3. travnja 2024. godine
Srđana Delaš	Zamjenica predsjednika	članica od 4. travnja 2024. godine
Nikola Jaman	Član	od 20. rujna 2021. godine
Krešimir Ugarković	Član	od 4. travnja 2020. godine
Dinko Andabaka	Član (predstavnik radnika)	od 16. srpnja 2021. godine
Marko Dvorski	Zamjenik predsjednika	od 4. travnja 2020. godine do 15. siječnja 2024. godine

Uprava u 2024. i 2023. godini

Igor Ivanković	Predsjednik	od 16. travnja 2022. godine
Darko Belić	Član	od 16. travnja 2022. godine
Dejan Liović	Član	od 25. travnja 2019. godine

2. OSNOVE PRIPREME

2.1. Izjava o usklađenosti

Godišnji financijski izvještaji pripremljeni su u skladu s Zakonom o računovodstvu i Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI) koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u službenom listu Europske unije. Značajne računovodstvene politike nisu mijenjane u odnosu na prethodno razdoblje. Društvo ne priprema godišnje konsolidirane financijske izvještaje budući da koristi izuzeće prema Međunarodnom računovodstvenom standardu (MRS) 27 „*Konsolidirani i pojedinačni financijski izvještaji*“ jer je Društvo u cijelosti ovisno društvo Hrvatska elektroprivreda d.d., društva registriranog u Zagrebu, Hrvatska koje priprema godišnje financijske izvještaje koji uključuju godišnje konsolidirane financijske izvještaje pripremljene u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i dostupni su u Registru godišnjih financijskih izvještaja kojeg vodi Fina.

Računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane za sva razdoblja uključena u ove izvještaje.

2.2. Osnova sastavljanja i funkcionalna valuta

Godišnji financijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja po kojem se učinci transakcija priznaju kada su nastali i iskazuju u financijskim izvještajima za razdoblje na koje se odnose, te uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja.

Godišnji financijski izvještaji pripremljeni su na načelu povijesnog troška, izuzev ulaganja u nekretnine koje su iskazane po fer vrijednosti te financijske imovine i obaveza. Metode korištene za mjerenje fer vrijednosti objašnjene su u bilješci 5. uz godišnje financijske izvještaje.

Stavke uključene u godišnje financijske izvještaje Društva iskazane su u eurima. Euro je valuta primarnog gospodarskog okruženja u kojem Društvo posluje (funkcijska valuta).

2.3. Utjecaj potresa na poslovanje u 2024. i 2023. godini

U periodu 2022.-2024. godine, a za potrebu provedbe projekata prijavljenih na financiranje iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU) u sklopu obnove infrastrukture i opreme oštećenih potresom primljeno je 35.843 tisuća eura dok su operativni troškovi koji su nastali provedbom ovog projekta do 31.12.2024. godine iznosili ukupno 712 tisuća eura te su isti priznati u prihode. Primljeni poticaji će se u budućim periodima priznavati u prihode ovisno o troškovima nastalim provođenjem ovih projekata.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.4. Usvajanje novih standarda, tumačenja i izmjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja („MSFI“)

Prva primjena novih izmjena postojećih standarda na snazi za tekuće izvještajno razdoblje

U razdoblju koje počinje 1.siječnja 2024. godine na snazi su sljedeće izmjene postojećih standarda koje je objavio Odbor za Međunarodne računovodstvene standarde („OMRS“) i usvojila Europska unija:

- Financijski aranžmani dobavljača (Izmjena MRS-a 7 „Izvještaj o novčanom toku“ i MSFI-ja 7 „Financijski instrumenti: objavljivanje“)
- Obveza po osnovi najma u transakciji prodaje s povratnim najmom, na snazi za godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja 2024. (Izmjena MSFI-ja 16 „Najmovi“)
- Klasifikacija obveza na kratkoročne ili dugoročne (Izmjena MRS-a 1, „Prezentiranje financijskih izvješća“)
- Dugoročne obveze vezane kovenantama (Izmjena MRS-a 1, „Prezentiranje financijskih izvješća“),

Usvajanje navedenih izmjena postojećih standarda nije dovelo do značajnih promjena u financijskim izvještajima Društva.

Standardi i izmjene postojećih standarda koje je objavio OMRS i usvojeni su u Europskoj uniji, ali još nisu na snazi

Sljedeće izmjene stupaju na snagu za godišnje izvještajno razdoblje koje počinje 1. siječnja 2025.:

- Učinci promjena tečaja stranih valuta: nemogućnost konverzije (Izmjena MRS-a 21, „Učinci promjena tečaja stranih valuta“)

Novi standardi te izmjene postojećih standarda koje je objavio OMRS još neusvojeni u Europskoj uniji

MSFI-jevi trenutačno usvojeni u Europskoj uniji ne razlikuju se značajno od propisa koje je donio Odbor za Međunarodne računovodstvene standarde (OMRS), izuzev sljedećih novih standarda i izmjena postojećih standarda, o čijem usvajanju Europska unija dana godine još nije donijela odluku (datumi stupanja na snagu navedeni u nastavku odnose se na MSFI-jeve koje je izdao OMRS):

Sljedeće izmjene i dopune stupaju na snagu za godišnje izvještajno razdoblje koje počinje 1. siječnja 2026.:

- Izmjene i dopune Klasifikacije i mjerenja financijskih instrumenata (Izmjene i dopune MSFI-ja 9 „Financijski instrumenti“ i MSFI-ja 7 „Financijski instrumenti: objavljivanje“)
- Ugovori koji se odnose na električnu energiju ovisnu o prirodi (Dodaci MSFI-ju 9 „Financijski instrumenti“ i MSFI-ju 7 „Financijski instrumenti: objavljivanje“)

Sljedeći standardi su na snazi za godišnje izvještajno razdoblje koje počinje 1. siječnja 2027.:

- MSFI 18 Prezentacija i objavljivanje u financijskim izvještajima
- MSFI 19 Podružnice bez javne odgovornosti: objave.

2. OSNOVE PRIPREME (nastavak)

2.4. Usvajanje novih standarda, tumačenja i izmjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja („MSFI“) (nastavak)

Društvo trenutno procjenjuje učinak ovih novih računovodstvenih standarda i izmjena.

MSFI 18 Presentacija i objavljivanje u financijskim izvještajima, koji je izdao IASB u travnju 2024., zamjenjuje MRS 1 i rezultirat će velikim posljedičnim izmjenama računovodstvenih standarda MSFI, uključujući MRS 8 Osnove sastavljanja financijskih izvještaja (preimenovan iz Računovodstvene politike, Promjene u računovodstvima procjenama i pogreške). Iako MSFI 18 neće imati nikakav učinak na priznavanje i mjerenje stavki u konsolidiranim i odvojenim financijskim izvještajima, očekuje se da će imati značajan učinak na prezentaciju i objavljivanje određenih stavki. Ove promjene uključuju kategorizaciju i međubrojeve u izvještaju o dobiti ili gubitku, združivanje/rašćlanjivanje i označavanje informacija te objavljivanje mjera učinka koje je definirala uprava.

Društvo ne očekuje da će imati pravo na primjenu MSFI-ja 19.

2.5. Korištenje procjena i prosudbi

Priprema financijskih izvještaja u skladu s MSFI zahtijeva od Uprave stvaranje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu politika i iznosa objavljenih za imovinu i obveze, prihode i troškove. Procjene i uz njih vezane pretpostavke temelje se na povijesnom iskustvu i raznim ostalim čimbenicima, za koje se smatra da su razumni u danim okolnostima, rezultat kojih čini polazište za stvaranje procjena o vrijednosti imovine i obveza, koje se ne mogu dobiti iz drugih izvora. Stvarni rezultati mogu se razlikovati od takvih procjena. Spomenute procjene i uz njih vezane pretpostavke predmet su redovitog pregleda. Utjecaj korekcije procjene priznaje se u razdoblju u kojem je procjena korigirana ukoliko korekcija utječe samo na razdoblje u kojem je napravljena ili u razdoblju u kojem je napravljena korekcija i budućim razdobljima ukoliko korekcija utječe na tekuće i buduća razdoblja.

Prosudbe koje je Uprava napravila u primjeni MSFI, a koje imaju značajan utjecaj na financijske izvještaje i prosudbe kod kojih je rizik da će doći do materijalno značajnih korekcija u idućoj godini visok, navedene su u bilješci 4.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA

Slijedi prikaz značajnih računovodstvenih politika usvojenih za pripremu ovih financijskih izvještaja. Ove računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane od strane Društva za sva razdoblja uključena u ove izvještaje.

3.1. Priznavanje prihoda

Osnovna djelatnost Društva je vođenje elektroenergetskog sustava i pogona prijenosnog sustava Republike Hrvatske s međusobno povezanim prijenosnim sustavima, odnosno s distribucijskim sustavom u Republici Hrvatskoj.

Sukladno novom MSFI 15, glede priznavanja ugovora s kupcima Društvo primjenjuje model od „pet koraka“;

1. Utvrditi ugovor s kupcem
2. Utvrditi obveze isporuke u ugovoru
3. Utvrditi cijenu transakcije
4. Dodijeliti cijenu transakcije obvezama isporuke u ugovoru
5. Priznati prihod kada subjekt ispuni obvezu isporuke

Prihodi se priznaju za svaku zasebnu obvezu isporuke u ugovoru u iznosu cijene transakcije. Cijena transakcije je iznos naknade u ugovoru na koju Društvo očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupca.

Prihodi od naknade za korištenje prijenosne mreže

Naknade Društva od 2016. godine temelje se na energetske podacima ostvarene prodaje kupcima, Metodologiji za određivanje tarifnih stavki za prijenos električne energije i Odluci o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije koje donosi Hrvatska energetska regulatorna agencija („HERA“). HERA je 13. prosinca 2021. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije u 2022. godini. Ista se primjenjuje od 1. travnja 2022. godine do zaključno s 31. prosincem 2024. godine. HERA je 13. prosinca 2024. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije od 1. siječnja 2025. godine.

Prihod od ITC sporazuma

Društvo, kao Operator prijenosnog sustava (Transmission System Operator), potpisnik je ITC sporazuma (ITC Clearing and Settlement Agreement) temeljem kojeg ostvaruje prihod kao naknadu za pokriće troškova nastalih uslijed tranzita električne energije. Prihodi od ITC mehanizma određuju se na bazi metodologije utvrđene od strane ENTSO-e (European Network of Transmission System Operators for Electricity), a prema Uredbi 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.1. Priznavanje prihoda (nastavak)

Prihod od prekograničnog prijenosnog kapaciteta

Tijekom 2024. i 2023. godine bilateralna i multilateralna dodjela prekograničnih prijenosnih kapaciteta na granicama Republike Hrvatske sa susjednim operatorima prijenosa odvija se prema posebnim Pravilima o dodjeli prekograničnih prijenosnih kapaciteta, zasebno za jednu ili više granica i u skladu s Pravilima o korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta koja reguliraju korištenje kapaciteta na granicama sa susjednim operatorima sustava.

Prihod od električne energije uravnoteženja

Od 1. siječnja 2020. godine do 1. siječnja 2024. Društvo je ostvarivalo prihode i troškove od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja kroz proces odstupanja bilančnih grupa sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 11/2019), Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG, te u skladu sa setom ugovora o pomoćnim uslugama sustava sklopljenima s HEP Proizvodnjom d.o.o. i svim ostalim tržišnim pružateljima usluge uravnoteženja - mFRR.

Tijekom 2024. godine Društvo je ostvarivalo prihode i troškove od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja kroz proces odstupanja bilančnih grupa sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023), Pravilima o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav (HOPS 12/2023), Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG te u skladu sa setom ugovora o osiguravanju pomoćnih usluga sklopljenim s HEP Proizvodnjom d.o.o. i svim ostalim tržišnim pružateljima usluga uravnoteženja – mFRR i aFRR.

Prihodi od naknada za priključenje – primjena MSFI 15 „Prihodi na temelju ugovora s kupcima“

Na dan 1.1.2018. godine stupio je na snagu MSFI 15 „Prihodi na temelju ugovora s kupcima“ koji u dijelu ugovora za priključke na mrežu prijenosa zamjenjuje IFRIC 18. Sukladno odredbama MSFI 15, priključenje na mrežu smatra se plaćanjem nepovratne naknade za priključenje na mrežu koja je povezana s budućim ugovorom o korištenju mreže i ugovorom o opskrbi električnom energijom.

Slijedom toga, razdoblje priznavanja prihoda od naknade za priključak produžava se i nakon početnog ugovornog razdoblja s obzirom da je kupac temeljem realizacije ugovora o priključenju stekao pravo na korištenje prijenosne mreže i dalje na opskrbu električnom energijom. Prihod se stoga treba sustavno rasporediti kroz razdoblje korisnog vijeka upotrebe izgrađenog sredstva ili prenesenog sredstva koje se koristi za davanje stalne usluge, a naknada primljena od kupaca za priključenje evidentirati kao odgođeni prihod te priznavati kao prihod razdoblja istovremeno s amortizacijom imovine (priključaka) na koju se odnosi.

Financijski prihodi

Financijski prihodi sastoje se od prihoda od kamata na investirana sredstva, promjene fer vrijednosti financijske imovine iskazane po fer vrijednosti u računu dobiti i gubitka te dobitaka od tečajnih razlika.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.1. Priznavanje prihoda (nastavak)

Financijski prihodi (nastavak)

Prihod od kamate priznaje se u trenutku kada nastaje, koristeći metodu efektivne kamatne stope. Prihodi od dividendi priznaju se kada je ustanovljeno pravo na isplatu dividende.

Državne potpore

Državna potpora se priznaje kada postoji dovoljno jamstvo da će Društvo zadovoljiti uvjete koji se za nju traže i da će potpora biti primljena.

Državne potpore priznaju se u Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti na sustavnoj osnovi tijekom razdoblja u kojem Društvo priznaje kao rashode povezane troškove za čije su pokriće potpore namijenjene.

Državne potpore povezane s materijalnom imovinom koja se amortizira priznaju se u dobit ili gubitak u razdobljima i u omjerima u kojima se priznaje trošak amortizacije te imovine, odnosno kroz očekivani vijek uporabe te imovine.

Državne potpore povezane s imovinom koja se ne amortizira priznaju se u dobit ili gubitak kroz razdoblja u kojima se snose troškovi ispunjenja tih obveza.

3.2. Transakcije i stanja u stranim valutama

Ova financijska izvješća prikazana su u eurima (eur), koji je funkcionalna i prezentacijska valuta Društva.

Transakcije u stranim valutama izražene su u funkcionalnoj valuti upotrebom tečajne liste važeće na dan transakcije. Monetarna imovina i obveze izražene u stranoj valuti na datum izvještavanja preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečajne liste važeće na datum izvještavanja. Dobici ili gubici od tečajnih razlika koji nastaju prilikom podmirenja tih transakcija te iz preračuna monetarne imovine i obveza denominiranih u stranim valutama, priznaju se u dobit ili gubitak.

Nemonetarna imovina i stavke koje se mjere po povijesnom trošku strane valute ne preračunavaju se po novim tečajevima. Nemonetarna imovina i obveze denominirane u stranoj valuti prikazane prema povijesnom trošku, preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečajne liste važeće na dan transakcije.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.3. Najmovi

Najmovi se priznaju kao imovina s pravom korištenja i obveza za najam, kad god se većim dijelom svi rizici i nagrade povezani s vlasništvom nad sredstvom prenose na zajmoprimca tijekom trajanja najma, osim:

Svi najmovi obračunavaju se priznavanjem imovine s pravom korištenja i obvezama po najmu osim za:

- Najmove male vrijednosti;
- Najmove čije razdoblje najma završava u razdoblju od 12 mjeseci od datuma prve primjene ili kraće;
- Najmovi koji imaju mogućnost obostranog raskida bez značajnih ugovornih kazni (penala).

Društvo kao zajmoprimac

Za sve najmove, osim kratkoročnih najмова te najмова imovine niske vrijednosti, Društvo primjenjuje jedinstveni pristup priznavanja i mjerenja. Društvo priznaje obveze s osnove plaćanja po najmu i pravo korištenja imovine koje predstavlja pravo na korištenje predmetne imovine.

Imovina s pravom korištenja

Društvo priznaje imovinu s pravom korištenja u trenutku sklapanja ugovora o najmu (odnosno u trenutku kada je predmetna imovina raspoloživa za upotrebu). Imovina s pravom korištenja mjeri se po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti te se prilagođava prema ponovnom mjerenju obveza iz najma. Trošak imovine s pravom korištenja uključuje iznos priznatih obveza po zakupu, inicijalne izravne troškove te plaćanja po zakupu izvršena na dan ili prije sklapanja ugovora. Imovina s pravom korištenja amortizira se linearno tijekom trajanja najma.

Obveze s osnove najma

Prilikom sklapanja ugovora o najmu najma, Društvo priznaje obveze s osnove najma, mjerene po sadašnjoj vrijednosti budućih plaćanja po zakupu tijekom trajanja najma. Plaćanja s osnove najma uključuju fiksna plaćanja (umanjena za sva potraživanja s osnove poticaja), varijabilna plaćanja te iznose za koje se očekuje da će biti plaćeni s osnove garancija za preostalu vrijednost. Plaćanja s osnove najma mogu uključivati i vrijednost opcije kupnje čija se realizacija očekuje s razumnom sigurnošću te plaćanje penala za raskid najma, ukoliko uvjeti ugovora predviđaju opciju raskida. Promjenjiva plaćanja s osnove najma koja ne ovise o indeksu ili stopi priznaju se kao trošak u razdoblju u kojem je nastao događaj ili uvjet koji uvjetuje plaćanje.

Obveze po osnovi najma iskazuju se kao zasebna pozicija unutar dugoročnih i kratkoročnih obveza. U izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazuje se trošak amortizacije imovine s pravom korištenja i kamatni troškovi na obveze po osnovi najma.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.4. Nematerijalna imovina

Dugotrajna nematerijalna imovina uključuje software te ulaganja na tuđoj imovini radi stjecanja prava, a kapitaliziraju se do iznosa za koji su vjerojatne buduće ekonomske koristi te ako će iste pritijecati u Društvo. Naknadni troškovi vezani uz kapitaliziranu nematerijalnu imovinu priznaju se u knjigovodstveni iznos stavki samo ako povećavaju buduće ekonomske koristi povezane sa sredstvom te ako će iste pritijecati u Društvo.

Amortizacija se obračunava koristeći linearnu metodu otpisa kroz procijenjeni korisni vijek trajanja pojedine imovine. Nematerijalna imovina amortizira se od datuma kada je raspoloživa za upotrebu. Procijenjeni korisni vijek trajanja nematerijalne imovine je kako slijedi:

Software	5 godina
Ulaganja na tuđoj imovini radi stjecanja prava	25 godina

3.5. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i oprema iskazani su po trošku nabave umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirana umanjenja vrijednosti imovine, ako postoje. Trošak nabave obuhvaća sve troškove koji se mogu izravno povezati s dovođenjem sredstva u radno stanje za namjeravanu upotrebu.

Imovina u pripremi i zemljište se ne amortiziraju. Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme obračunava se primjenom pravocrtne metode u svrhu alokacije troška te imovine tijekom njenog procijenjenog korisnog vijeka uporabe kako slijedi:

Građevinski objekti (nekretnine i građevinski dijelovi objekata i postrojenja za prijenos električne energije)	10-40 godina
Oprema (oprema postrojenja i objekata za prijenos električne energije)	5-40 godina
Inventar i ostala oprema (uredska i oprema računskih centara, namještaj i motorna vozila)	5-20 godina

Korisni vijek uporabe pregledava se na svaki izvještajni datum i po potrebi usklađuje. U slučaju da je knjigovodstveni iznos imovine veći od procijenjenog nadoknadivog iznosa, razlika se otpisuje do nadoknadivog iznosa. Dobici i gubici nastali prodajom utvrđeni su kao razlika između prihoda od prodaje i knjigovodstvene vrijednosti prodanog sredstva te se priznaju unutar dobiti ili gubitka u sklopu ostalih prihoda/troškova. Naknadni izdaci uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost imovine ili se, po potrebi, priznaju kao zasebna imovina samo ako će Društvo imati buduće ekonomske koristi od spomenute imovine te ako se trošak imovine može pouzdano mjeriti. Knjigovodstvena vrijednost zamijenjenog dijela prestaje se priznavati. Svi ostali troškovi održavanja terete izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti u financijskom razdoblju u kojem su nastali. U situacijama u kojima je nedvojbeno da su troškovi rezultirali povećanjem budućih ekonomskih koristi za koje se očekuje da će se ostvariti uporabom stavke nekretnina, postrojenja i opreme iznad njenih izvorno procijenjenih mogućnosti, oni se kapitaliziraju kao dodatni trošak nekretnina, postrojenja i opreme. Troškovi prihvatljivi za kapitalizaciju obuhvaćaju troškove periodičnih, unaprijed planiranih značajnijih pregleda i remonta nužnih za daljnje poslovanje.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.5. Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

Troškovi posudbe

Troškovi posudbe koji se mogu izravno povezati sa stjecanjem, izgradnjom ili izradom kvalificiranog sredstva, a to je sredstvo koje nužno zahtijeva znatno vrijeme kako bi bilo spremno za namjeravanu uporabu ili prodaju, se pripisuju trošku nabave toga sredstva sve dok sredstvo većim dijelom ne bude spremno za namjeravanu uporabu ili prodaju.

Troškovi posudbe uključuju kamate na dopuštena prekoračenja po bankovnom računu, kratkoročne i dugoročne posudbe te tečajne razlike nastale posudbama u stranoj valuti u iznosu kojem se smatraju usklađivanjem troškova kamata.

3.6. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Na svaki izvještajni dan, Društvo provjerava knjigovodstvene iznose svoje nefinancijske imovine (izuzev zaliha i odgođene porezne imovine koje se razmatraju) kako bi utvrdilo postoje li naznake da je došlo do gubitaka zbog umanjivanja vrijednosti. Ako takve naznake postoje, procjenjuje se nadoknadiivi iznos sredstva da bi se mogli odrediti eventualni gubici nastali zbog umanjivanja. Ako nadoknadiivi iznos nekog sredstva nije moguće procijeniti, Društvo procjenjuje nadoknadiivi iznos jedinice koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada. Ako je moguće odrediti realnu i dosljednu osnovu za raspoređivanje, imovina Društva se također raspoređuje na pojedine jedinice koje stvaraju novac ili, ako to nije moguće, na najmanju skupinu jedinica koje stvaraju novac za koju je moguće odrediti realnu i konzistentnu osnovu raspoređivanja.

Nematerijalna imovina neodređenog vijeka uporabe i nematerijalna imovina koja još nije raspoloživa za uporabu se testira na umanjivanje jednom godišnje te kada postoji naznaka o mogućem umanjivanju imovine.

Nadoknadiivi iznos je veći iznos uspoređujući fer vrijednost umanjenu za troškove prodaje i vrijednost imovine u uporabi. Za potrebe procjene vrijednosti u uporabi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontiraju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo za koje procjene budućih novčanih tokova nisu bile usklađene. Ako je nadoknadiivi iznos nekog sredstva (ili jedinice koja stvara novac) procijenjen na iznos niži od knjigovodstvenog, knjigovodstveni iznos toga sredstva (jedinice koja stvara novac) umanjuje se do nadoknativog iznosa. Gubici od umanjivanja vrijednosti priznaju se odmah kao rashod, osim kod sredstva iskazanog u revaloriziranom iznosu, u kojem slučaju se gubitak od umanjivanja iskazuje kao smanjenje vrijednosti proizašlo iz revalorizacije sredstva.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjivanja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generira novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknativog iznosa toga sredstva na način da uvećana knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka od umanjivanja na tom sredstvu (jedinici koja generira novac). Poništenje gubitka od umanjivanja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje u revaloriziranom iznosu, u kom slučaju se poništenje gubitka od umanjivanja vrijednosti iskazuje kao povećanje uslijed revalorizacije.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.7. Ulaganje u nekretnine

Ulaganja u nekretnine uključuju nekretnine koje se drže radi zarade putem iznajmljivanja ili povećanja njihove tržišne vrijednosti ili u obje svrhe. Ugrađena oprema smatra se sastavnim dijelom ulaganja u nekretnine. Trošak nabave uključuje sve troškove koji su direktno povezani s nabavkom te imovine. Ulaganja u nekretnine u pripremi tj. izgradnji klasificiraju se kao dugotrajna materijalna imovina sve dok ne budu spremna za upotrebu. Nakon početnog priznavanja, ulaganja u nekretnine se vrednuju po fer vrijednosti. Dobici i gubici uslijed promjena fer vrijednosti ulaganja u nekretnine priznaju se u dobit i gubitak razdoblja u kojem su nastali.

Troškovi zamjene pojedine stavke ulaganja u nekretnine priznaju se u knjigovodstvenu vrijednost te imovine ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi koje su sadržane u toj stavci imovine pritjecati u Društvo te se njihova vrijednost može pouzdano izmjeriti. Troškovi redovnog održavanja ulaganja u nekretnine priznaju se unutar računa dobiti i gubitka kako nastaju. Investicijska nekretnina se prestaje priznavati, tj. isknjižava se, prodajom ili trajnim povlačenjem iz uporabe, kao i kad se od njenog otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi. Svaka dobit, odnosno svaki gubitak nastao isknjiženjem nekretnine, a utvrđuje se kao razlika između neto priljeva ostvarenih prodajom i neto knjigovodstvene vrijednosti predmetne nekretnine, uključuje se u dobit i gubitak razdoblja u kojem se nekretnina prestala priznavati.

3.8. Ulaganja u povezana društva

(i) Ovisna društva

Ovisna društva su sva društva (uključujući i društva s posebnom namjenom) nad kojima Društvo ima kontrolu nad financijskim i poslovnim politikama, što u pravilu uključuje više od pola glasačkih prava). Postojanje i učinak potencijalnih prava glasa koja se mogu iskoristiti ili zamijeniti razmatraju se prilikom procjene ima li Društvo kontrolu nad drugim poslovnim subjektom. Ulaganja u ovisna društva početno se priznaju po trošku, a naknadno po trošku umanjenom za umanjena vrijednosti. Testiranje ulaganja u ovisna društva na umanjenje vrijednosti provodi se na godišnjoj razini (računovodstvena politika 3.13).

(ii) Pridružena društva

Pridružena društva su ona u kojima Društvo ima značajan utjecaj, ali nema kontrolu, što u pravilu uključuje 20% do 50% prava glasa. Ulaganja u pridružena društva početno se priznaju po trošku, a naknadno po trošku umanjenom za umanjena vrijednosti. Testiranje ulaganja u pridružena društva na umanjenje vrijednosti provodi se na godišnjoj razini (računovodstvena politika 3.13).

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.9. Zalihe

Zalihe sadrže uglavnom elektromaterijal, rezervne dijelove za postrojenja i opremu prijenosne mreže i sitni inventar, a iskazane su po nižoj vrijednosti od troška nabave utvrđenog na temelju prosječne ponderirane cijene umanjene za ispravak vrijednosti zastarjelih zaliha i neto ostvarive vrijednosti. Trošak nabave uključuje fakturirani iznos i druge troškove koji su nastali izravno u svezi s dovođenjem zaliha na određenu lokaciju i uporabno stanje. Neto ostvariva vrijednost predstavlja procjenu prodajne cijene u redovnom tijeku poslovanja umanjenu za varijabilne troškove prodaje.

Uprava provodi ispravak vrijednosti zaliha na temelju pregleda ukupne starosne strukture zaliha, te na temelju pregleda značajnih, pojedinačnih iznosa uključenih u zalihe. Sitan inventar i alati u potpunosti se otpisuju prilikom stavljanja u uporabu.

3.10. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće.

3.11. Primanja zaposlenih

(i) Obveze za mirovine i ostale obveze nakon umirovljenja

U toku redovnog poslovanja prilikom isplata plaća Društvo u ime svojih radnika koji su članovi obveznih mirovinskih fondova obavlja redovita plaćanja doprinosa sukladno zakonu. Obvezni mirovinski doprinosi fondovima iskazuju se kao dio troška plaća kada se obračunaju. Društvo nema obvezu osigurati bilo koja druga primanja radnika nakon njihova umirovljenja vezano uz mirovine iz obveznih mirovinskih fondova.

Obveza se odnosi na sve osobe koje su u radnom odnosu temeljem ugovora o radu. Navedeni doprinosi se uplaćuju u određenom postotnom iznosu utvrđenom na temelju bruto plaće. Doprinosi u ime posloprimca i u ime poslodavca obračunavaju se kao trošak razdoblja u kojem su nastali (vidi bilješku 10).

(ii) Otpremnine kod prestanka radnog odnosa

Obveze za otpremnine priznaju se kad Društvo prekine radni odnos radnika prije redovnog datuma umirovljenja. Društvo priznaje obveze za otpremnine kada je dokazivo preuzelo obvezu da prekine radni odnos sa sadašnjim radnicima, na osnovu detaljnog formalnog plana bez mogućnosti da od njega odustane ili osigurava otpremnine kao rezultat ponude da potakne dragovoljno raskidanje radnog odnosa.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.11. Primanja zaposlenih (nastavak)

(iii) Rezerviranja za otpremnine kod odlaska u mirovinu

Otpremnine koje dopijevaju u razdoblju duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma, diskontiraju se na njihovu sadašnju vrijednost temeljem aktuarskog izračuna koji se izrađuje na kraju svakog izvještajnog razdoblja te koji koristi pretpostavke o broju radnika za koje se procjenjuje da će ostvariti pravo na otpremninu pri redovnoj mirovini, procijenjeni trošak navedenih otpremnina te diskontnu stopu koja je slična prosječnoj očekivanoj stopi prinosa na ulaganje u državne obveznice u Republici Hrvatskoj koje kotiraju na tržištu i kod kojih su valute i rokovi dospelja u skladu s valutama i procijenjenim trajanjem obveze za isplatom primanja. Aktuarski dobiti i gubici koji proizlaze iz usklada i promjena temeljenih na iskustvu u aktuarskim pretpostavkama knjiže se odmah unutar dobiti ili gubitka.

(iv) Redovne otpremnine kod odlaska u mirovinu

Temeljem kolektivnog ugovora (u primjeni od 1. siječnja 2020. godine do 31. prosinca 2023. godine) radnici prilikom odlaska u mirovinu imaju pravo na redovnu otpremninu u iznosu 1/8 bruto prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku za prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, a za svaku navršenu godinu neprekidnog trajanja radnog odnosa kod poslodavca. Spomenuti Kolektivni ugovor vrijedi do 31. prosinca 2023. godine. Novi kolektivni ugovor je stupio na snagu 1. siječnja 2024. godine te sadržava identične odredbe.

(v) Dugoročna primanja radnika

Društvo priznaje obvezu za dugoročna primanja radnika (jubilarne nagrade) ravnomjerno u razdoblju u kojem je nagrada ostvarena na temelju stvarnog broja godina radnog staža. Nagrada za dugogodišnji rad iznosi od 199,09 eura do 729,98 eura neto za rad u Društvu od 10 do 45 godina neprekidnog radnog odnosa kod poslodavca. Sporazumom između Društva i sindikata potpisanim tijekom 2024. godine određeno je kako će od 1. siječnja 2025. godine naknade za dugogodišnji rad iznositi od 280,00 eura do 729,98 eura neto za rad u Društvu od 10 do 45 godina neprekidnog radnog odnosa kod poslodavca. Obvezu za dugoročna primanja radnika mjeri nezavisni aktuar na kraju svakog izvještajnog razdoblja koristeći pretpostavke o broju radnika kojima navedena primanja treba isplatiti, procijenjeni trošak navedenih primanja te diskontne stope koja je određena kao prosječna očekivana stopa prinosa na ulaganje u državne obveznice. Aktuarski dobiti i gubici koji proizlaze iz usklada i promjena temeljenih na iskustvu u aktuarskim pretpostavkama knjiže se odmah unutar dobiti ili gubitka.

(vi) Kratkoročna primanja radnika

Društvo priznaje rezerviranje za bonuse zaposlenicima kada postoji ugovorna obveza ili praksa iz prošlosti na temelju koje je nastala izvedena obveza.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.12. Rezerviranja

Rezerviranje je priznato kad Društvo ima sadašnju obvezu (zakonsku ili izvedenu) koja je nastala kao rezultat prošlih događaja te je vjerojatno (više da nego ne) da će odljev sredstava biti potreban da se podmiri ta obveza, a pouzdano se može procijeniti iznos obveze. Rezerviranja se preispituju na izvještajni dan te se usklađuju s procjenom temeljenom na trenutno najboljim saznanjima. Kad je iznos smanjenja vrijednosti novca značajan, iznos rezerviranja je sadašnja vrijednost troškova za koje se očekuje da će nastati kako bi se podmirila obveza, utvrđenih korištenjem procijenjene bez rizične kamatne stope kao diskontne stope. Kad se koristi diskontiranje, svake se godine utjecaj diskontiranja knjiži kao financijski trošak te je iskazana vrijednost rezerviranja povećana svake godine za proteklo vrijeme.

3.13. Financijska imovina

Društvo je usvojilo MSFI 9 „*Financijski instrumenti*“ sa danom 1. siječnja 2018. godine te njegova primjena nije imala značajnog utjecaja na financijske izvještaje Društva.

Društvo priznaje financijsku imovinu u svojim financijskim izvještajima kada postaje strana u ugovornim odredbama instrumenta. Ovisno o poslovnom modelu za upravljanje imovinom te ugovornim značajkama novčanih tokova financijske imovine Društvo mjeri financijsku imovinu po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka.

Društvo klasificira imovinu kako je prikazano u nastavku:

O P I S	Klasifikacija / mjerenje
Dugotrajna imovina	
Financijska imovina kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	Vlasnički instrumenti / fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
Dani zajmovi	Držanje radi naplate / amortizirani trošak
Kratkotrajna imovina	
Novac i novčani ekvivalenti (depoziti)	Držanje radi naplate / amortizirani trošak
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	Držanje radi naplate / amortizirani trošak

Poslovni modeli Društva odražavaju način na koji Društvo upravlja imovinom, a s ciljem ostvarenja novčanih tokova.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.13. Financijska imovina (nastavak)

Poslovni model odražava način na koji Društvo upravlja imovinom kako bi ostvarilo novčane tokove – bez obzira na to je li cilj Društva (i) isključivo prikupljanje ugovornih novčanih tokova od imovine ('držanje radi naplate ugovornih novčanih tokova') ili (ii) prikupiti i ugovorne novčane tokove i novčane tokove koji proizlaze iz prodaje imovine ('držati radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje'), a ako nijedna od gore navedenih točaka nije primjenjiva, financijska imovina se klasificira kao dio drugog poslovnog modela i mjeri se po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

i) Financijska imovina kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Početno priznavanje

Društvo priznaje financijsku imovinu ili obvezu kada i samo kada postaje ugovorna strana u ugovornim odredbama instrumenta.

Društvo početno priznaje financijsku imovinu po fer vrijednosti uvećanu za transakcijske troškove koji se izravno mogu pripisati stjecanju ili izdavanju financijske imovine.

Vlasnički instrumenti uključuju strateška ulaganja. Vrednovanje vlasničkih instrumenata mjeri se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI) bez naknadne reklasifikacije u dobit ili gubitak. Razlog tome je što pri strateškim ulaganjima prioritet nije kratkoročno maksimalno povećanje dobiti. Stjecanje i prodaja strateških ulaganja temelje se na razmatranjima poslovne politike. Dividende se priznaju u dobit ili gubitak., osim ako dividende jasno ne predstavljaju dio troška ulaganja.

Naknadno mjerenje

Nakon početnog priznavanja Društvo mjeri financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

ii) Dani zajmovi

Dani zajmovi Društva drže se unutar poslovnog modela čiji je cilj držanje financijske imovine kako bi se naplatili ugovorni novčani tokovi. Ugovornim uvjetima na određeni datum nastaju novčani tokovi koji predstavljaju samo plaćanja glavnice i kamata. Pri tome je glavnica fer vrijednost imovine pri početnom priznavanju.

Na osnovu navedenog, dani zajmovi mjereni su po amortiziranom trošku.

Mjerenje po amortiziranom trošku podrazumijeva sljedeće;

- Prihod od kamata računa se korištenjem efektivne kamatne stope, te se ista pri obračunu primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine.

iii) Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca koja nemaju značajnu financijsku komponentu pri početnom priznavanju mjerena su sukladno MSFI 15 po njihovoj transakcijskoj cijeni.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.13. Financijska imovina (nastavak)

iv) Umanjenje

Društvo na osnovi očekivanih kreditnih gubitaka priznaje umanjena financijske imovine. Na svaki izvještajni datum, Društvo mjeri očekivane kreditne gubitke te iste priznaje u financijskim izvještajima. Očekivani kreditni gubici od financijskih instrumenata mjere se na način koji odražava:

- Nepristran i ponderiran iznos vjerojatnosti koji je određen procjenom raspona mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca,
- Razumne i prihvatljive podatke o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima budućih ekonomskih uvjeta.

Glede potraživanja od kupaca društvo primjenjuje pojednostavljeni pristup MSFI 9 za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka korištenjem očekivanih rezervacija za kreditne gubitke potraživanja od kupaca.

Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka potraživanja od kupaca, Društvo je analizom starosne strukture i povijesnih podataka utvrdilo potencijalne buduće gubitke. Analizom starosne strukture, utvrđeno je da Društvo nema značajnih dospjelih potraživanja, najznačajniji dio potraživanja nije dospio te Društvo procjenjuje da će se u cijelosti naplatiti. Nisu utvrđeni značajni očekivani kreditni gubici.

v) Prestanak priznavanja financijske imovine

Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu kada;

- Ističu ugovorna prava na novčane tokove od financijske imovine,
- Prenosi financijsku imovinu i pritom prijenos ispunjava uvjete za prestanak priznavanja.

Društvo prenosi financijsku imovinu ako, i samo ako, ili:

- (a) prenosi ugovorna prava na primanje novčanih tokova od financijske imovine, ili
- (b) zadržava ugovorna prava na primanje novčanih tokova od financijske imovine, ali pretpostavlja ugovornu obvezu plaćanja novčanih tokova jednom ili više primatelja u aranžmanu.

Kada Društvo prenosi financijsku imovinu dužno je procijeniti obujam do kojeg zadržava rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom. U ovom slučaju kada se prenose svi rizici i koristi od vlasništva, Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje zasebno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze koje su nastale ili zadržane u okviru prijenosa.

Ako se zadržavaju gotovo svi rizici i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, Društvo nastavlja s priznavanjem financijske imovine. Ako Društvo niti prenosi niti zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, Društvo određuje je li zadržana kontrola nad financijskom imovinom. Ukoliko nije zadržana kontrola nad financijskom imovinom, Društvo prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje zasebno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze koje su nastale ili zadržane u okviru prijenosa.

Ukoliko je zadržana kontrola, Društvo nastavlja s priznavanjem financijske imovine u mjeri u kojoj i dalje sudjeluje u toj financijskoj imovini.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.14. Financijske obveze

Početno priznavanje i mjerenje

Financijske obveze klasificiraju se kao financijske obveze koje se mjere po amortiziranom trošku. Sve financijske obveze početno se priznaju po fer vrijednosti plus pripadajući transakcijski troškovi. Financijske obveze Društva uključuju obveze prema dobavljačima i ostale obveze, prekoračenja po bankovnom računu i kredite i zajmove.

Naknadno mjerenje

Nakon početnog priznavanja, kamatonosni krediti i zajmovi naknadno se mjere po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope.

Posudbe se klasificiraju kao kratkoročne obveze, osim ako Društvo ima bezuvjetno pravo odgoditi podmirenje obveze najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma. Kratkoročne posudbe i zajmovi dobavljača se prikazuju po izvorno posuđenom iznosu umanjenom za otplate. Trošak kamata tereti račun dobiti i gubitka u razdoblju na koje se kamata odnosi.

Prestanak priznavanja

Društvo prestaje s priznavanjem obveza u financijskim izvještajima kada i samo kada je obveza podmirena. Kada je postojeća financijska obveza zamijenjena drugom od strane istog kreditora po bitno različitim uvjetima, ili su uvjeti postojećih obveza značajno promijenjeni, takva promjena ili modifikacija tretira se kao prestanak originalne obveze i priznavanje nove obveze, a razlika u odgovarajućim knjigovodstvenim vrijednostima priznaje se u računu dobiti i gubitka.

3.15. Kapital, kapitalne rezerve i zakonske rezerve

Upisani kapital je iskazan u eurima po nominalnoj vrijednosti. Kapitalne rezerve su formirane sukladno Zakonu o trgovačkim društvima i Statutom Društva, a nastale su na temelju novčane uplate i unosa u stvarima vlasnika Društva. Zakonske rezerve nastale su Odlukom Glavne skupštine Društva o rasporedu dobiti iz 2021. godine i 2023. godine (dvadeseti dio) sukladno odredbama Zakona o trgovačkim društvima i Statutu Društva.

3.16. Dividenda

Raspodjela dividendi vlasniku Društva priznaje se kao obveza u financijskim izvještajima u razdoblju u kojem su odobrene od strane Glavne skupštine Društva.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.17. Oporezivanje

(i) Porez na dobit

Trošak poreza na dobit sastoji se od tekućeg i odgođenog poreza. Porez na dobit iskazuje se unutar dobiti ili gubitka do iznosa poreza na dobit koji se odnosi na stavke unutar glavnice kada se trošak poreza na dobit priznaje unutar ostale sveobuhvatne dobiti.

Tekući porez predstavlja očekivanu poreznu obvezu obračunatu na oporezivi iznos dobiti za godinu, koristeći poreznu stopu važeću na datum izvještavanja i sva usklađenja porezne obveze iz prethodnih razdoblja. Oporeziva dobit razlikuje se od neto dobiti razdoblja iskazanoj u računu dobiti i gubitka jer ne uključuje stavke prihoda i rashoda koje su oporezive ili neoporezive u drugim godinama, kao i stavke koje nikada nisu oporezive ni odbitne. Tekuća porezna obveza Društva izračunava se primjenom poreznih stopa koje su na snazi, odnosno u postupku donošenja na kraju izvještajnog razdoblja.

(ii) Odgođena porezna imovina i obveze

Odgođeni porez priznaje se koristeći metodu bilančne obveze te uzima u obzir privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza koje se koriste za potrebe financijskog izvještavanja i iznosa koji se koriste za porezne svrhe. Iznos odgođenog poreza ne priznaje se za sljedeće privremene razlike: početno priznavanje goodwilla, početno priznavanje imovine ili obveze u transakciji koja nije poslovna kombinacija i koja ne utječe ni na računovodstvenu ni na oporezivu dobit i razlike koje se odnose na ulaganja u podružnice i zajednički kontrolirana poduzeća kada je vjerojatno da se situacija neće izmijeniti u skoroj budućnosti. Odgođeni porez vrednuje se po poreznim stopama za koje se očekuje da će biti primijenjene kod privremenih razlika kada se one izmijene, temeljene na zakonima koji su važeći na datum izvještavanja. Odgođena porezna imovina priznaje se u visini u kojoj je vjerojatno da će se ostvariti buduće oporezive dobiti koje će biti dostupne da ih privremene razlike neutraliziraju. Odgođena porezna imovina umanjuje se za iznos za koji više nije vjerojatno da će se moći iskoristiti kao porezna olakšica.

Odgođena porezna imovina i obveze prebijaju se ako postoji zakonsko pravo na prijeboj tekuće porezne obveze i imovine te ukoliko se odnose na poreze koje je obračunalo isto porezno tijelo na isto oporezivi subjekt, ili na različite porezne subjekte, ali oni namjeravaju podmiriti tekuće porezne obveze i imovinu na neto osnovi ili svoju poreznu imovinu i obveze realizirati istovremeno. Knjigovodstveni iznos odgođene porezne imovine preispituje se na kraju svakog izvještajnog razdoblja i umanjuje u onoj mjeri u kojoj više nije vjerojatno da će biti raspoloživ dostatan iznos oporezive dobiti za povrat cijelog ili dijela porezne imovine.

(iii) Porezna izloženost

U određivanju iznosa tekućeg i odgođenog poreza, Društvo uzima u obzir utjecaj neizvjesnih poreznih pozicija te mogućnost postojanja dodatnih poreza i kamata. Ovo razmatranje oslanja se na procjene i pretpostavke i može uključivati niz prosudbi o budućim događajima. Novi podaci koji mogu postati dostupni mogu uzrokovati da Društvo promijeni svoju prosudbu o adekvatnosti postojećih poreznih obveza; takve promjene poreznih obveza utjecat će na porezni rashod u razdoblju u kojem je takva odluka donesena.

3. SAŽETAK INFORMACIJA O MATERIJALNIM RAČUNOVODSTVENIM POLITIKAMA (nastavak)

3.18. Obveze prema dobavljačima

Obveze prema dobavljačima su obveze plaćanja dobavljaču za preuzetu robu ili primljene usluge tijekom redovnog poslovanja. Obveze prema dobavljačima se klasificiraju kao tekuće ukoliko dospijevaju na plaćanje u roku do jedne godine, odnosno u okviru dugoročnih obveza ako je dospijeće duže od godine dana. Obveze prema dobavljačima se inicijalno priznaju po fer vrijednosti, a naknadno se mjere prema amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE

Pri izradi godišnjih financijskih izvještaja Društva, Uprava je koristila određene procjene i pretpostavke koje utječu na objavljene prihode, rashode, imovinu i obveze te objavljivanje nepredviđenih obveza tijekom i na datum izvješća. Međutim, neizvjesnost vezana uz ove pretpostavke i procjene može rezultirati značajnim izmjenama knjigovodstvene vrijednosti odnosno imovine ili obveza u budućim razdobljima. Ključne pretpostavke koje se odnose na budućnost i ostali ključni izvori procjena neizvjesnosti na datum izvješća o financijskom položaju koje nose znatan rizik značajnih izmjena knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza u sljedećoj financijskoj godini navedene su kako slijedi:

Priprema godišnjih financijskih izvještaja u skladu s MSFI zahtijeva od Uprave stvaranje prosudbi, procjena i pretpostavki koje utječu na primjenu politika i iznosa objavljenih za imovinu, obveze, prihode i troškove te objavu potencijalnih obveza. Stvarni rezultati se mogu razlikovati od takvih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se pregledavaju. Utjecaj korekcije procjene priznaje se u razdoblju u kojem je procjena korigirana i budućim razdobljima ukoliko korekcija utječe na tekuće i buduća razdoblja.

(i) Vijek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme

Utvrdjivanje korisnog vijeka imovine temelji se na povijesnom iskustvu sa sličnom imovinom, kao i predviđenom tehnološkom razvoju. Primjerenost procijenjenog korisnog vijeka razmatra se jednom godišnje, ili kad god postoji naznaka značajnih promjena u pretpostavkama. Vjerujemo da je ovo važna računovodstvena procjena, budući da uključuje pretpostavke o tehnološkom razvoju i značajno ovisi o investicijskim planovima Društva. Nadalje, s obzirom na značajan udjel imovine Društva koja se amortizira u ukupnoj imovini, utjecaj većih promjena ovih pretpostavki mogao bi biti značajan za financijski položaj i rezultate poslovanja Društva. U tijeku 2024. godine nije bilo izmjene procijenjenog vijeka trajanja nekretnina, postrojenja i opreme odnosno stopa amortizacije.

(ii) Priznavanje odgođene porezne imovine

Neto odgođena porezna imovina predstavlja iznose poreza na dobit koji su nadoknadivi na temelju budućih odbitaka oporezive dobiti te se iskazuje u izvještaju o financijskom položaju. Odgođena porezna imovina priznaje se do visine poreznih prihoda za koje je vjerojatno da će biti ostvareni. Prilikom utvrđivanja buduće oporezive dobiti i iznosa poreznih prihoda za koje je vjerojatno da će biti ostvareni u budućnosti, Uprava donosi prosudbe i izrađuje procjene na temelju oporezive dobiti iz prethodnih godina i očekivanja budućih prihoda za koje se smatra da su razumni u postojećim okolnostima (vidi bilješku 15). Knjigovodstveni iznos odgođene porezne imovine za 2024. godinu iznosi 5.580 tisuća eura (31 prosinca 2023.: 5.327 tisuća eura).

(iii) Nadoknadivost zaliha

Društvo provodi ispravak vrijednosti zaliha prema starosnoj strukturi. U 2024. godini Društvo je provelo vrijednosno usklađenje zaliha za 100 tisuća eura (u 2023.: umanjenje vrijednosnog usklađenja u iznosu 285 tisuća eura) (vidi bilješku 7 i 24).

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(iv) Aktuarske procjene korištene za izračun naknada za odlazak u mirovinu

Trošak definiranih planiranih naknada je utvrđen koristeći aktuarske procjene. Aktuarske procjene uključuju utvrđivanje pretpostavki o diskontiranim stopama, budućim povećanjima dohotka i smrtnosti ili stopi fluktuacije. Zbog dugoročne prirode tih planova te procjene sadržavaju element nesigurnosti. Rezerviranja za naknade za mirovine i jubilarne nagrade na dan 31. prosinca 2024. iznose 12.811 tisuća eura (31. prosinca 2023.: 10.421 tisuća eura) (vidi bilješku 31).

(v) Posljedice određenih sudskih sporova

Društvo je strana u brojnim sudskim sporovima proizašlim iz redovnog poslovanja. Rezerviranja se evidentiraju ukoliko postoji sadašnja obveza kao rezultat prošlog događaja (uzimajući u obzir sve raspoložive dokaze uključujući mišljenje pravnih stručnjaka) gdje je vjerojatno da će podmirenje obveze zahtijevati odljev resursa i ukoliko se iznos obveze može pouzdano procijeniti. Rezervira se iznos iz spora za koji su pravni stručnjaci i vanjski odvjetnici Društva sukladno najboljoj procjeni procijenili kako isti neće biti riješen u korist Društva. Iznos koji se rezervira odnosi se na iznos tužbenog zahtjeva odnosno glavnice, kamate se ne rezerviraju iz razloga što je temeljem dosadašnjeg iskustva stav Društva kako bi dodatno rezerviranje zateznih kamata, prema izračunima temeljnim na do rješenja sudskih sporova nepoznatim ulaznim podacima za izračun, obzirom na značajnu neizvjesnost bilo u konačnici priznavanje nepredviđene obveze odljeva gospodarskih resursa.

(vi) Testiranje na umanjenje vrijednosti ulaganja u ovisna društva

Društvo godišnje procjenjuje nadoknadivost ulaganja kroz test vrijednosti neto imovine ovisnih društava, odnosno vrijednost udjela pridruženih društava uvećano za udjel u rezultatu pridruženih društava obračunatih po metodi udjela. Procjenom nisu utvrđene pretpostavke za umanjenje vrijednosti navedene financijske imovine.

(vii) Vlasništvo nad zemljištem i zgradama

Društvo je u postupku stjecanja dokumentacije o vlasništvu pojedinih nekretnina. Ograničenja vezano uz vlasništva nad zemljištem i zgradama odnose se na nekretnine koje nisu službeno registrirane kao vlasništvo Društva. Društvo je uključeno u nekoliko sudskih sporova u vezi vlasništva nad određenim nekretninama, međutim Uprava vjeruje da će ishod tih sudskih sporova rezultirati time da će Društvo ishoditi sve relevantne dokumente vezane uz vlasništvo nad nekretninama koje je evidentirala u svojim poslovnim knjigama.

(viii) Model očekivanog gubitka

S primjenom MSFI 9, uvodi se model očekivanog gubitka (ECL). Mjerenje očekivanog gubitka od umanjenja vrijednosti temelji se na razumnim i potpornim informacijama koje su dostupne bez pretjeranih troškova i napora, i koje uključuju informacije o prošlim događajima, trenutnim te predviđenim budućim uvjetima i okolnostima.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(viii) Model očekivanog gubitka (nastavak)

Prilikom utvrđivanja očekivanih budućih potreba za umanjnjem vrijednosti obično se koriste povijesne vjerojatnosti neispunjavanja obveza, koje se nadopunjuju budućim parametrima relevantnim za kreditni rizik.

Najznačajniji dio financijske imovine Društva čine potraživanja od povezanih društva (HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o., Zagreb sa osnova naknade za korištenje prijenosne mreže i Hrvatske elektroprivrede d.d., Zagreb za energiju uravnoteženja), potraživanja od kupaca, ulaganja u depozite i novčana sredstva.

Potraživanja od kupaca iskazana su po fakturiranom iznosu. Ispravak vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja temelji se na najboljoj procjeni Uprave Društva o nenaplativosti potraživanja. Sva potraživanja od subjekata u stečaju, kao i utužena potraživanja u cijelosti su otpisana. Uprava Društva provodi ispravak sumnjivih i spornih potraživanja na temelju pregleda ukupne starosne strukture svih potraživanja, te na temelju pregleda značajnih, pojedinačnih iznosa uključenih u potraživanja.

Nadoknativa vrijednost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja procijenjena je po sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova diskontiranih po tržišnoj kamatnoj stopi na datum mjerenja. Kratkotrajna potraživanja bez navedene kamatne stope mjerena su prema iznosu originalnog računa ukoliko učinak diskontiranja nije značajan.

Zbog postojanja vjerojatnosti da neka potraživanja neće biti naplaćena kroz duži rok Društvo temeljem razumne procjene i iskustva stečenog kroz duže razdoblje obavlja vrijednosno usklađivanje nenaplaćenih potraživanja, tako što ih umanjuje na sljedeći način:

Starost potraživanja	Postotak umanjnja
Nedospjelo	0,97 %
do 30 dana	0,97 %
31 — 60 dana	2,50 %
61 — 90 dana	3,28 %
90 — 180 dana	6,28 %
181 — 365 dana	12,63%%
Preko godinu dana	100 %

Opći pristup očekivanih kreditnih gubitaka primjenjuje se na vlasničke instrumente koji se mjere kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Pojednostavljeni pristup očekivanih kreditnih gubitaka primjenjuje se na potraživanja od kupaca što rezultira ranijim priznavanjem troška od umanjnja vrijednosti.

Primjena pojednostavljenog pristupa za financijsku imovinu te umanjnje vrijednosti ugovorne imovine, koja se od 1. siječnja 2018. godine priznaje u skladu s MSFI 9 nema značajan utjecaj na rezultat poslovanja Društva.

4. KLJUČNE RAČUNOVODSTVENE PROSUDBE I PROCJENE (nastavak)

(viii) Model očekivanog gubitka (nastavak)

Analiza potraživanja i pripadajućeg vrijednosnog usklađenja pokazala su značajnu naplatu potraživanja u prethodnim godinama. Povijesno gledano, navedeni trendovi su stabilni i nema poznatih činjenica niti naznaka da će se trend promijeniti u budućim razdobljima.

Povijesni podaci pokazuju da se potraživanja od povezanih društava naplaćuju u cijelosti i ona nisu podložna umanjenju vrijednosti.

Tijekom izvještajnog razdoblja nije bilo promjena u metodama početne procjene ili značajnim pretpostavkama koje su korištene. Tijekom izvještajnog razdoblja nije bilo značajnih promjena u knjigovodstvenoj vrijednosti financijskih instrumenata, a time niti značajnog utjecaja na iznos vrijednosnog usklađenja.

(ix) Prihodi od ITC sporazuma

Procijenjeni prihodi od ITC sporazuma odnose se na od strane Društva procijenjene prihode za dio 2024. godine s obzirom da isti nisu zaračunati u tekućoj godini. Procjena je napravljena prema najavama obračuna za razdoblje lipanj - listopad 2024. godine

5. ODREĐIVANJE FER VRIJEDNOSTI

Društvo primjenjuje niz računovodstvenih politika i objava koje zahtijevaju mjerenje fer vrijednosti za financijsku i nefinancijsku imovinu i obveze.

Društvo ima uspostavljen sustav kontrola u okviru mjerenja fer vrijednosti koji podrazumijeva cjelokupnu odgovornost Uprave i funkcije financija vezanu uz nadziranje svih značajnijih mjerenja fer vrijednosti, konzultiranje s vanjskim stručnjacima te, u kontekstu navedenog, izvještavanje o istome tijelima zaduženima za korporativno upravljanje.

Fer vrijednosti mjere se u odnosu na informacije prikupljene od trećih strana u kojem slučaju Uprava i funkcija financija ocjenjuju ukoliko dokazi prikupljeni od trećih strana osiguravaju da navedene procjene fer vrijednosti ispunjavaju zahtjeve MSFI uključujući i razinu iz hijerarhije fer vrijednosti u koju bi te procjene trebale biti klasificirane.

Sva značajnija pitanja vezana uz procjenu fer vrijednosti izvještavaju se Nadzornom odboru. Fer vrijednosti kategoriziraju se u različite razine u hijerarhiji fer vrijednosti na temelju ulaznih varijabli koje se koriste u tehnikama procjene kao što slijedi:

- Razina 1 - kotirane cijene (nekorrigirane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu ili obveze.
- Razina 2 - ulazne varijable koje ne predstavljaju kotirane cijene uključene u razinu 1, a radi se o ulaznim varijablama za imovinu ili obveze koje su vidljive bilo izravno (npr. kao cijene) bilo neizravno (npr. izvedene iz cijena).
- Razina 3 - ulazne varijable za imovinu ili obveze koje se ne temelje na vidljivim tržišnim podacima (ulazne varijable koje nisu vidljive).

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnim tržištima temelji se na kotiranim tržišnim cijenama na dan bilance. Tržište se smatra aktivnim ako su kotirane cijene poznate temeljem burze, aktivnosti brokera, industrijske skupine ili regulatorne agencije, a te cijene predstavljaju stvarne i redovite tržišne transakcije prema uobičajenim trgovačkim uvjetima.

Fer vrijednost financijskih instrumenata kojima se ne trguje na aktivnom tržištu (na primjer, OTC derivativi) utvrđuje se korištenjem tehnika procjene. Te tehnike procjene zahtijevaju maksimalno korištenje vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, a oslanjaju se što je manje moguće na procjene specifične za pojedini subjekt. Ako se jedna ili više značajnih ulaznih varijabli ne temelji na vidljivim tržišnim podacima, procjena fer vrijednosti kategorizira se kao razina 3.

Društvo je napravilo sljedeće značajnije procjene fer vrijednosti u okviru pripreme financijskih izvještaja, a koje su detaljnije objašnjene u sljedećoj bilješci:

- bilješka 20: Ulaganja u nekretnine

6. PRIHODI OD PRODAJE*(u tisućama eura)*

	2024.	2023.
<i>Prihod od prodaje - povezana društva</i>		
Prihod od prijenosa električne energije	193.108	184.749
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja – odstupanje	30.286	24.695
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja	6.432	7.008
Ostali prihodi od prodaje	3.331	3.938
	233.157	220.390
<i>Prihod od prodaje - izvan Grupe</i>		
Prihod od prijenosa električne energije	9.569	10.174
Prihod od prodaje prekograničnog prijenosnog kapaciteta u inozemstvu	97.202	67.452
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja	17.010	18.257
Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja – odstupanje	20.640	13.557
Prihod od međukompenzacijskog mehanizma operatora prijenosnih sustava (ITC)	4.709	10.109
Prihod od prodaje električne energije za gubitke	3.033	3.329
	152.163	122.878

Prihod od prodaje električne energije uravnoteženja i prodaje električne energije uravnoteženja – odstupanje (i od povezanih i od društava izvan Grupe) u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu je veći za 10.852 tisuća eura što je najvećim dijelom uzrokovano povećanjem cijena električne energije na tržištu.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

7. OSTALI POSLOVNI PRIHODI IZVAN GRUPE

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Prihod od nadoknade troškova gubitaka od strane RH	14.860	11.888
Prihod od imovine priključaka MSFI 15	2.971	2.843
Prihod od ITC mehanizma 2023 godine	-	1.990
Prihod od nadoknade troškova otpisanih potraživanja naknade za prijenosnu mrežu – Fond solidarnosti Europske unije	-	1.884
Prihod od nadoknade troškova EU projekata	2.156	1.857
Prihodi temeljem uporabe vlastitih proizvoda i usluga	342	500
Prihodi od imovine primljene bez naknade	492	369
Prihod od umanjenja ispravka vrijednosti zaliha (bilješka 24.)	-	285
Uvećanje vrijednosti financijske imovine (bilješka 21.)	556	260
Prihod od nestandardnih usluga	280	133
Ukidanje rezerviranja za sudske sporove (bilješka 31.)	17	26
Naplaćena isknjižena potraživanja	-	2
Otpis obveza	679	-
Promjena fer vrijednosti ulaganja u nekretnine	104	-
Ostali poslovni prihodi	1.015	1.492
	23.472	23.529

Prihodi od naknada za priključenje na mrežu prijenosa se sustavno raspoređuju kroz razdoblje korisnog vijeka uporabe imovine (priključka), a naknada primljena od kupca za priključenje na mrežu prijenosa evidentira se kao odgođeni prihod te priznaje kao prihod razdoblja istovremeno s amortizacijom imovine na koju se odnosi.

Prihodi temeljem uporabe vlastitih proizvoda i usluga odnose se na kapitalizirani trošak osoblja Društva vezano uz investicije u tijeku (rad nadzornih inženjera) i kapitalizirani trošak posudbe.

Ostali poslovni prihodi odnose se na prodaju prethodno otpisane imovine kao sekundarne sirovine u iznosu 473 tisuća eura (2023.: 535 tisuća eura), prihode od najamnina 35 tisuća eura (2023.: 35 tisuća eura), te ostale prihode 507 tisuća eura (2023.: 922 tisuća eura).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

8. UTROŠENI MATERIJAL I REZERVNI DIJELOVI

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Materijal za održavanje energetskih objekata	829	1.248
Utrošena energija	726	753
Materijal za održavanje ostale imovine	101	81
Utrošeni sitni inventar i zaštitna odjeća	220	243
Ostalo	461	336
	2.337	2.661

9. TROŠKOVI USLUGA

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Zajedničke dražbe prekograničnog prijenosnog kapaciteta	43.528	22.566
Usluge održavanja energetskih objekata	12.181	11.358
Intelektualne usluge	3.957	3.598
Troškovi ITC mehanizma	473	1.155
Usluge održavanja ostale imovine	1.454	1.101
Usluge čuvanja imovine	1.120	951
Trošak istraživanja i razvoja	263	220
Telekomunikacijske usluge	366	348
Najmovi male vrijednosti	116	99
Ostalo	1.323	1.020
	64.781	42.416

U 2024. godini dio intelektualnih usluga odnosio se na naknade za zakonsku reviziju godišnjih financijskih izvještaja za 2023. godinu u iznosu 25 tisuća eura, naknada za druge usluge provjere u iznosu 10 tisuća eura, naknade za usluge poreznog i drugog savjetovanja u iznosu 25 tisuća eura. Naknada za zakonsku reviziju 2024. godine iznosi 35 tisuća eura, a naknada za druge usluge provjere 10 tisuća eura.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

10. TROŠKOVI OSOBLJA

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Neto plaće	22.548	18.745
Porezi iz plaća	3.003	2.362
Doprinosi iz plaća – mirovinsko osiguranje	6.379	5.276
Doprinosi na plaće	4.853	3.938
	36.783	30.321

Ukupni troškovi zaposlenih bili su kako slijedi:

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Bruto plaće	36.783	30.321
Naknade troškova zaposlenima	1.752	1.681
Materijalna prava zaposlenih	4.261	4.210
Primici u naravi	89	94
Troškovi uplata u mirovinski fond	118	105
Troškovi dopunskog zdravstvenog osiguranja	129	130
Naknada za neiskorišteni godišnji odmor	504	58
	43.636	36.599

Na dan 31. prosinca 2024. godine Društvo je imalo 1.182 zaposlenika (2023: 1.168 zaposlenih). Naknade troškova zaposlenima uključuju troškove prijevoza na posao, dnevnice i ostale slične troškove.

Troškovi materijalnih prava zaposlenih uključuju otpremnine prilikom odlaska u mirovinu, jubilarne nagrade te prigodne pomoći i poklone. Troškovi navedenih otpremnina u 2024. godini iznosili su 964 tisuće eura (2023.:942 tisuća eura), a odnose se na otpremnine za 30 radnika.

Naknade članovima Uprave i izvršnim direktorima uključene u troškove osoblja:

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Bruto plaće	953	957
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	206	164
Ostala primanja (primici u naravi)	79	91
	1.238	1.212

Broj članova Uprave i izvršnih direktora	13	13
--	----	----

10. TROŠKOVI OSOBLJA (nastavak)

Naknade članovima Nadzornog odbora :

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Bruto plaće	3	-
Doprinosi za mirovinsko osiguranje	1	-
Ostala primanja (putni troškovi i primici u naravi)	7	5
	11	5
Broj članova Nadzornog Odbora	5	5

11. TROŠKOVI POMOĆNIH USLUGA SUSTAVA, GUBITAKA NA MREŽI PRIJENOSA I TROŠKOVI NABAVKE ELEKTRIČNE ENERGIJE URAVNOTEŽENJA*(u tisućama eura)*

	2024.	2023.
<i>Troškovi pomoćnih usluga sustava</i>		
Troškovi pomoćnih usluga sustava – povezana društva (bilješka 39)	44.932	45.442
Troškovi pomoćnih usluga sustava – izvan Grupe	4.162	2.724
	49.094	48.166
<i>Troškovi gubitaka na mreži prijenosa</i>		
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa – povezana društva (bilješka 39)	-	2.172
Troškovi gubitaka na mreži prijenosa – izvan Grupe	51.772	50.892
	51.772	53.064
<i>Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja</i>		
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – povezana društva – HEP Proizvodnja d.o.o. (bilješka 39)	21.063	15.959
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – povezana društva - odstupanje (bilješka 39)	11.153	7.749
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – izvan Grupe	23.429	25.217
Troškovi nabavke električne energije uravnoteženja – odstupanje – izvan Grupe	5.653	5.496
	61.298	54.421

Tijekom 2024. i 2023. godine Društvo je električnu energiju za pokriće gubitaka na mreži prijenosa nabavljalo na burzi električne energije i bilateralnim ugovorima.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

12. OSTALI POSLOVNI RASHODI

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Porezi, doprinosi i naknade	2.648	2.681
Rezerviranja za otpremnine i jubilarne nagrade	2.391	1.774
Trošak neotpisane vrijednosti rashodovane dugotrajne i kratkotrajne materijalne imovine	738	1.235
Trošak službenih putovanja	946	775
Otpisana potraživanja naknade za prijenosnu mrežu – potres	736	751
Članarine poslovnim udruženjima	717	677
Premije osiguranja	150	159
Naknade šteta fizičkim osobama	88	111
Vrijednosno usklađenje potraživanja od kupaca	208	-
Vriednosno usklađenje zaliha	100	-
Rezerviranja za sudske troškove (bilješka 31)	4.029	68
Ostali troškovi	938	938
	13.689	9.169

13. FINANCIJSKI PRIHODI

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Prihodi od kamata	1.660	691
Pozitivne tečajne razlike	-	1
	1.660	692

14. FINANCIJSKI RASHODI

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Kamate - povezana društva	1.853	2.082
Kamate po kreditima – banke	32	561
Zatezne kamate	5	19
Negativne tečajne razlike	2	2
Kamate po najmu – MSFI 16	29	26
	1.921	2.690

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

15. POREZ NA DOBIT

Društvo je porezni obveznik, sukladno poreznim zakonima i propisima Republike Hrvatske. Porezna osnovica utvrđuje se kao razlika između prihoda i rashoda razdoblja i uvećava za rashode koji su porezno nepriznati. Stopa poreza na dobit iznosi 18% (2023.: 18%).

Porezni trošak obuhvaća:

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Tekući porez	11.350	10.187
Odgođeni porez	(253)	6
Porezni trošak u Izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti	11.097	10.193

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Dobit prije oporezivanja	61.151	57.242
Porez na dobit uz stopu poreza od 18%	11.007	10.304
Porezni efekt stalnih razlika - uvećanje	129	228
Porezni efekt stalnih razlika - umanjeње	(39)	(339)
Porezni efekt privremenih razlika	253	(6)
Trošak tekućeg poreza	11.350	10.187
Efektivna porezna stopa (%)	18,56%	17.80%

U skladu s poreznim propisima, Porezna uprava može u svakom trenutku pregledati knjige i evidencije društava u razdoblju od tri godine nakon isteka godine u kojoj je porezna obveza iskazana te može nametnuti dodatne porezne obveze i kazne. Uprava Društva nije upoznata ni s kakvim okolnostima koje bi mogle dovesti do potencijalnih značajnih obveza u tom pogledu.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

15. POREZ NA DOBIT (nastavak)

U tablici u nastavku sažeto su prikazane promjene odgođene porezne imovine tijekom godine:

<i>(u tisućama eura)</i>	Vrijednosn usklađenje	Rezerviranja o za jubilarne nagrade i otpremnine	Rezerviranja troškova	Amortiz. velikih rezervnih dijelova	Početna primjena MSFI 15 i MSFI 16	Vrijednosno usklađenje financijske imovine i ulaganja u nekretnine	Porezni gubitak	Ukupno
Na dan 31. prosina 2022.	420	1.620	92	779	1.927	232	264	5.333
U korist/(teret) dobiti i gubitka	(51)	319	132	(3)	(96)	(43)	(264)	(6)
Na dan 31. prosina 2023.	369	1.939	224	776	1.831	189	-	5.327
U korist/(teret) dobiti i gubitka	18	430	(64)	3	(90)	(44)	-	253
Na dan 31. prosina 2024.	387	2.369	160	779	1.741	145	-	5.580

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

16. NEMATERIJALNA IMOVINA

<i>(u tisućama eura)</i>	Software	Ulaganje na tuđim osnovnim sredstvima radi stjecanja prava	Investicije u tijeku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST				
Na dan 1. siječnja 2023. godine	17.136	7	196	17.339
Prijenos s materijalne imovine	3.745	196	(196)	3.745
Preknjiženje	(13)	-	-	(13)
Prodaja i rashod	(883)	-	-	(883)
Na dan 31. prosinca 2023. godine	19.985	203	-	20.188
Povećanje	13	-	-	13
Prijenos s materijalne imovine	3.755	-	-	3.755
Preknjiženje sa materijalne imovine	15	-	-	15
Prodaja i rashod	(610)	-	-	(610)
Na dan 31. prosinca 2024. godine	23.158	203	-	23.361
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA				
Na dan 1. siječnja 2023. godine	11.631	7	-	11.638
Amortizacija za godinu	2.637	-	-	2.637
Prodaja i rashod	(883)	-	-	(883)
Preknjiženje	(8)	-	-	(8)
Na dan 31. prosinca 2023. godine	13.377	7	-	13.384
Amortizacija za godinu	3.090	6	-	3.096
Prodaja i rashod	(561)	-	-	(561)
Prijenos	15	-	-	15
Na dan 31. prosinca 2024. godine	15.921	13	-	15.934
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST				
Na dan 31. prosinca 2023. godine	6.608	196	-	6.804
Na dan 31. prosinca 2024. godine	7.237	190	-	7.427

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

<i>(u tisućama eura)</i>	Zemljišta	Građevinski objekti	Postrojenja i oprema	Investicije u tijeku	Ukupno
NABAVNA VRIJEDNOST					
Na dan 1. siječnja 2023.	20.723	656.969	1.286.006	140.697	2.104.395
Povećanja	-	84	1.511	95.033	96.628
Prijenosi s investicija u tijeku	106	22.668	57.766	(84.285)	(3.745)
Prijenos i preknjiženja	24	6	7	-	37
Višak	-	1.562	608	-	2.170
Prodaja i rashod	-	(2.052)	(12.964)	(25)	(15.041)
Na dan 31. prosinca 2023.	20.853	679.237	1.332.934	151.420	2.184.444
Povećanja	8	1	2.936	122.910	125.855
Prijenosi s investicija u tijeku	2.128	44.320	101.639	(151.842)	(3.755)
Preknjiženje na nematerijalnu imovinu	-	-	(15)	-	(15)
Prijenos između društava	(639)	(2.150)	-	-	(2.789)
Prodaja i rashod	-	(597)	(21.493)	(51)	(22.141)
Na dan 31. prosinca 2024.	22.350	720.811	1.416.001	122.437	2.281.599
AKUMULIRANA AMORTIZACIJA					
Na dan 1. siječnja 2023.	-	426.045	767.720	-	1.193.765
Amortizacija za godinu	-	11.728	38.272	-	49.961
Preknjiženje	-	-	8	-	8
Višak	-	970	377	-	1.347
Prodaja i rashod	-	(1.987)	(12.029)	-	(14.016)
Na dan 31. prosinca 2023.	-	436.756	794.309	-	1.231.065
Amortizacija za godinu	-	11.793	38.233	-	50.065
Prijenos između društava	-	(1.518)	-	-	(1.518)
Preknjiženje	-	-	(15)	-	(15)
Prodaja i rashod	-	(595)	(20.883)	-	(21.478)
Na dan 31. prosinca 2024.	-	446.436	811.683	-	1.258.119
NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST					
Na dan 31. prosinca 2023.	20.853	242.481	538.625	151.420	953.379
Na dan 31. prosinca 2024.	22.350	274.375	604.318	122.437	1.023.480

17. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Investicije u tijeku uglavnom se odnose na ulaganja pri izgradnji nekretnina, postrojenja i opreme. Najznačajnije investicije u tijeku obuhvaćaju rekonstrukcija TS Rakitje u iznosu 10.756 tisuća eura (31.12.2023.: 10.541 tisuća eura), rekonstrukcija TS Mračlin u iznosu 10.867 tisuća eura (31.12.2023.: 8.089 tisuća eura), rekonstrukcija TS Konjsko u iznosu 16.453 tisuće eura (31.12.2023. u iznosu 1.190 tisuća eura), rekonstrukcija rasklopišta u RHE Velebit u iznosu 4.449 tisuća eura (31.12.2023. u iznosu 503 tisuće eura), izgradnja dalekovoda DV 110 kV Ston – Rudine – komolac u iznosu 3.228 tisuće eura (31.12.2023. u iznosu 195 tisuća eura), Izgradnja TS 110/10(20) kV terminal u iznosu 2.876 tisuća eura (31.12.2023. u iznosu 2.823 tisuće eura), revitalizacija TS 220/110 kV Đakovo u iznosu 2.617 tisuće eura (31.12.2023. u iznosu 964 tisuće eura), rasklopište HE Dubrovnik u iznosu 4.215 tisuće eura (31.12.2023. u iznosu 2.632 tisuće eura). Ugovorne obveze vezane uz investicije u tijeku na dan izvještavanja iznose 46.805 tisuća eura (2023.: 131.962 tisuće eura), a predviđeni vremenski plan realizacije je usklađen rokovima izgradnje.

Tijekom 2024. godine u upotrebu su stavljene, između ostalih, sljedeće značajnije investicije: DV 2x110kV Bilice – Trogir u iznosu 14.328 tisuća eura, podmorski kabel 110 kV Krk – Cres u iznosu 10.737 tisuća eura, podmorski kabel 110 kV Cres - Lošinj u iznosu 1.366 tisuća eura, dalekovod 220 kV Senj – Melina u iznosu 9.666 tisuća eura, TS 110/20 kV Stenjevec u iznosu 8.471 tisuće eura, podmorski kabel 110 kV Brač – Hvar u iznosu 7.017 tisuće eura, podmorski kabel 110 kV Hvar - Korčula u iznosu 23.233 tisuće eura, kabel 110 kV EL-TO – TS Stenjevec u iznosu 6.654 tisuće eura.

Tijekom 2024. godine društvo je kapitaliziralo dio troškova posudbe u ukupnom iznosu 80 tisuća eura (2023: 211 tisuća eura). Stopa kapitalizacije korištena pri određivanju troškova posudbi prihvatljivih za kapitalizaciju iznosi 0,864% (2023: 1,122%). Tijekom 2024. godine društvo je kapitaliziralo dio troškova rada u ukupnom iznosu 249 tisuća eura (2023.: 289 tisuća eura).

Vlasništvo nad zemljištem i zgradama

Društvo je u postupku stjecanja dokumentacije o vlasništvu određenih nekretnina. Ograničenja vezano uz vlasništva nad zemljištem i zgradama odnose se na nekretnine koje nisu službeno registrirane kao vlasništvo Društva. Radi zaštite svojih interesa Društvo vodi nekoliko sudskih i/ili upravnih postupaka koji se prvenstveno odnose na zemljišta koja su dijelom uknjižena na Društvo i dijelom su na tim zemljištima izgrađeni objekti trafostanica i drugi objekti u funkciji Društva. Ne očekuje se da će ishod tih postupaka imati značajan utjecaj na financijski položaj ili rezultat Društva.

Nad imovinom nisu upisani zalozi poslovnih banaka niti drugih trećih strana.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

18. IMOVINA S PRAVOM UPOTREBE

(u tisućama eura)

NABAVNA VRIJEDNOST

Na dan 1. siječnja 2023. godine

1.213

176

1.389

Povećanje

8

-

8

Otuđenje

-

-

-

Na dan 31. prosinca 2023. godine

1.221

176

1.397

Povećanje

1.264

-

1.264

Na dan 31. prosinca 2024. godine

2.485

176

2.661

AKUMULIRANA AMORTIZACIJA

Na dan 1. siječnja 2023. godine

386

132

518

Amortizacija za godinu

241

44

285

Povećanje

5

-

5

Na dan 31. prosinca 2023. godine

632

176

808

Amortizacija za godinu

277

-

277

Povećanje

-

-

-

Na dan 31. prosinca 2024. godine

909

176

1.085

NETO KNJIGOVODSTVENA VRIJEDNOST

Na dan 31. prosinca 2023. godine

589

-

589

Na dan 31. prosinca 2024. godine

1.576

-

1.576

Ukupni novčani odljev za otplatu glavnice po najmovima u 2024. godini iznosio je 301 tisuća eura (2023. : 306 tisuće eura).

19. PREDUJMOVI ZA NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMU

(u tisućama eura)

Na dan 1. siječnja 2023. godine

7.543

Novi predujmovi

439

Iskorišteno u tekućoj godini

(2.700)

Stanje 31. prosinca 2023. godine

5.282

Novi predujmovi

285

Iskorišteno u tekućoj godini

(5.446)

Stanje 31. prosinca 2024. godine

121

20. ULAGANJE U NEKRETNINE

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Fer vrijednost na početku godine	702	702
Neto promjena vrijednosti temeljem usklađenja fer vrijednosti	104	-
Stanje na kraju godine po fer vrijednosti	806	702

Ulaganja u nekretnine odnose se na neposlovnu imovinu (poslovni prostori, stanovi i garaže) u vlasništvu Društva iznajmljenu na neodređeno vrijeme zaposlenicima Društva i trećim osobama.

Ulaganje u nekretnine vodi se po fer vrijednosti određenoj temeljem procjene neovisnog, stručnog procjenitelja temeljeno na usporednoj metodi s tržišnim cijenama za slične nekretnine – 2. razina.

Društvo generira prihode od najma nekretnina klasificiranih kao ulaganja u nekretnine u iznosu od 2 tisuće eura (2023.: 2 tisuće eura). Društvo je zabilježilo direktne operativne troškove (uključujući pričuvu) u iznosu od 4 tisuće eura (2023.:4 tisuće eura).

Društvo redovito testira ulaganja u nekretnine na umanjenje vrijednosti, analizirajući cijenu usporedivih nekretnina. Na dan izvještavanja, korištena je procjena ovlaštenog procjenitelja i sudskog vještaka.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

21. ULAGANJE U PRIDRUŽENA DRUŠTVA

(u tisućama eura)	Država	31. prosinca 2024.		31. prosinca 2023.	
		% vlasništva	Neto knjig. vrijednost	% vlasništva	Neto knjig. vrijednost
Hrvatska burza električne energije d.o.o., Zagreb	Hrvatska	50,0%	1.062	50,0%	1.062
Promjena vrijednosti			384		(172)
			1.446		890

Društvo vodi ulaganja u pridružena društva po metodi udjela. Metodu primjenjuju ulagatelji koji imaju ulaganje više od 20 % glasačke moći, ali nemaju kontrolu nad subjektom u koji ulažu.

Tijekom 2018. godine Društvo je izvršilo dokapitalizaciju društva Hrvatska burza električne energije d.o.o. u iznosu 265 tisuća eura (2.000 tisuća kuna). Na dan 31. prosinca 2024. godine Društvo je temeljem interne procjene uvelo vrijednost ulaganja u društvo Hrvatska burza električne energije d.o.o. za 556 tisuće eura, (2023: uvećanje za 260 tisuće eura) što je prikazano u bilješci 7 „Ostali poslovni prihodi izvan grupe“.

22. FINANCIJSKA IMOVINA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUH VATNU DOBIT

(u tisućama eura)	Država	31. prosinca 2024.		31. prosinca 2023.	
		% vlasništva	Neto knjig. vrijednost	% vlasništva	Neto knjig. vrijednost
HEP Telekomunikacije d.o.o.	Hrvatska	13,7%	6.290	13,7%	6.290
JAO S.A.	Luksemburg	4%	336	4%	336
TSCNET Services GmbH	Njemačka	6,25%	371	6,25%	371
SEE CAO d.o.o.	Crna Gora	12,5%	40	12,5%	40
			7.037		7.037

Tijekom 2013. godine Društvo je sklopilo Ugovor o osnivanju društva s ograničenom odgovornošću HEP Telekomunikacije d.o.o. s Hrvatskom elektroprivredom d.d. i HEP Operatorom distribucijskog sustava d.o.o. čime je postalo vlasnik udjela u društvu HEP Telekomunikacije d.o.o. u ukupnom iznosu 4.585 tisuća eura (34.545 tisuće kuna), što čini 13,73% vlasništva. Osnivački ulog Društva u društvu HEP Telekomunikacije d.o.o. čine stvari koje uključuju imovinu optike i telekomunikacija. Tijekom 2020. godine društvo je s ostalim suvlasnicima sudjelovalo u povećanju temeljnog kapitala društva HEP Telekomunikacije d.o.o. te je povećalo svoj udjel za 1.705 tisuća eura (12.849 tisuća kuna) unosom stvari (imovina optike i telekomunikacija) u iznosu od 1.457 tisuća eura (10.979 tisuća kuna) i uplatom novca u iznosu od 248 tisuća eura (1.870 tisuća kuna). Udjeli u vlasništvu ostali su nepromijenjeni.

Skupštine društava CAO GmbH i CASC EU, dva regionalna ureda raspodjele za prekogranične prijenosne električne energije kapaciteta, odobrile su u 2015. godini ugovor o pripajanju za stvaranje ureda Zajedničke raspodjele (JAO). Navedenim pripajanjem došlo je do olakšavanja unutarnjeg tržišta električne energije u Europskoj uniji. JAO S.A. je zajednička tvrtka za pružanje usluga kojoj su vlasnici dvadeset i pet operatora prijenosnog sustava (TSO) iz dvadeset dvije zemlje.

SEE CAO d.o.o. je zajednička tvrtka koja obavlja eksplicitnu dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta između svojih dioničara operatora prijenosnog sustava.

TSCNET GmbH kao regionalni koordinator za sigurnost pruža operatorima prijenosnih sustava uslugu prognoze o sigurnosnom statusu i protoku električne energije preko svojih prijenosnih mreža. Ove prognoze obuhvaćaju razdoblje od jedne godine unaprijed do unutar dnevne faze radnog dana.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

23. POTRAŽIVANJE OD PRODAJE STANOVA

Dugotrajna potraživanja odnose se na stanove prodane na kredit zaposlenicima HEP d.d. u ranijim godinama u skladu s zakonima Republike Hrvatske. Navedena potraživanja prenesena su Društvu od strane Matice na dan 1. srpnja 2002. godine. Potraživanja od prodaje, koja imaju kamatnu stopu nižu od tržišne, otplaćuju se mjesečno u razdoblju od 20 do 35 godina. Uprava smatra da je fer vrijednost dugotrajnih potraživanja približna njihovoj neto knjigovodstvenoj vrijednosti budući da bi efekt diskontiranja bio nematerijalan imajući u vidu trenutne niske razine tržišnih kamatnih stopa za slične kreditne odnose. Potraživanja su osigurana hipotekom na kupljene stanove.

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Ukupna potraživanja od prodaje stanova	16	41
Tekuće dospjeće dugotrajnih potraživanja	(16)	(29)
Dugoročni dio	-	12

24. ZALIHE

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Zalihe elektromaterijala i ostalog materijala	1.107	991
Rezervni dijelovi	2.545	2.280
Građevinski materijal	59	46
Ostalo	9	9
Ispravak vrijednosti	(2.147)	(2.047)
	1.573	1.279

Kretanje vrijednosnog usklađenja zaliha bilo je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	2024.	2023.
Na dan 1. siječnja	2.047	2.332
(Umanjenje) / uvećanje vrijednosnog usklađenja (bilješka 7. i 12.)	100	(285)
Na dan 31. prosinca	2.147	2.047

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

25. POTRAŽIVANJA OD KUPACA

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Potraživanja od kupaca	19.947	34.723
Umanjenje vrijednosti	(756)	(5.941)
Neto potraživanja od kupaca	19.191	28.782

Kretanje umanjena vrijednosti potraživanja od kupaca bilo je kako slijedi:

(u tisućama eura)

	2024.	2023.
Stanje 1. siječnja	5.941	5.943
Rezerviranja za očekivane gubitke	208	-
Ukidanje rezerviranja	-	(2)
Isknjiženje prethodno ispravljenog	(5.393)	-
<i>Promjena na ispravku vrijednosti</i>	<i>(5.185)</i>	<i>(2)</i>
Stanje 31. prosinca	756	5.941

Uprava vjeruje da je fer vrijednost potraživanja na dan izvještavanja približna knjigovodstvenoj vrijednosti potraživanja od kupaca. Troškovi umanjena vrijednosti potraživanja od kupaca prikazani su u bilješci 12 „Ostali poslovni rashodi“, a prihodi od naplaćenih ispravljenih potraživanja u bilješci 7 „Ostali poslovni prihodi izvan grupe“.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

25. POTRAŽIVANJA OD KUPACA (nastavak)

Starosna struktura dospjeća neispravljenih potraživanja od kupaca bila je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Nedospjelo	19.091	28.113
0 - 30 dana	6	653
31 - 60 dana	2	16
61 - 90 dana	10	-
91 - 180 dana	2	-
181 - 365 dana	80	-
Preko 365 dana	-	-
	19.191	28.782

Potraživanja od kupaca denominirana su u sljedećim valutama:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Euro (EUR)	19.191	28.782
	19.191	28.782

26. OSTALA KRATKOTRAJNA IMOVINA

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Potraživanje za nadoknadu troškova po EU projektima	25.872	14.171
Unaprijed plaćeni troškovi i obračunati prihodi	2.459	4.149
Potraživanja za porez na dodanu vrijednost	4.515	2.209
Potraživanje od države za nadoknadu troškova gubitaka	1.281	1.892
Tekuće dospjeće dugotrajnih potraživanja (bilješka 23.)	16	28
Ostala potraživanja	681	269
	34.824	22.718

Potraživanje za nadoknadu troškova po EU projektima odnose se na potraživanje po zahtjevu za nadoknadu sredstava po projektu NPOO u iznosu 25.872 tisuće eur (2023.: 11.594 tisuća eur za projekt NPOO i 2.577 tisuća eur za projekt FSEU).

Unaprijed plaćeni troškovi odnose se na premije dopunskog zdravstvenog osiguranja i ostalih troškova u iznosu 712 tisuća eura (2023.: 459 tisuće eura).

26. OSTALA KRATKOTRAJNA IMOVINA (nastavak)

Obračunati prihodi u 2024. godini odnose se na procijenjeni prihod od ITC mehanizma za razdoblje lipanj - listopad 2024. godine u iznosu 1.434 tisuća eura od strane Uprave Društva (2023.: 3.690 tisuća eura) i ostali nezaračunati prihod u iznosu 313 tisuća eura.

27. DANI DEPOZITI

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Dani depoziti – izvlaštenje	2.884	2.982
Dane garancije	23	23
	2.907	3.005

Dani depoziti za potrebe izvlaštenja

Društvo u određenim postupcima izvlaštenja prilikom izgradnje energetskih objekata ima obvezu položiti sredstva na depozite koji će biti razročeni po ispunjenju uvjeta iz Zakona o izvlaštenju. Depoziti su oročeni na rok oročenja od 3 mjeseca do godine dana, odnosno do ispunjenja navedenih uvjeta i nose kamatnu stopu u rasponu od 0,1% do 2,7%.

28. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Novac na poslovnim računima	19.342	47.725
Devizni račun	15	8
Dani depoziti s dospijecom do 90 dana	68.156	38.260
Stanje blagajne	3	2
	87.516	85.995

Novac u banci odnosi se na novčane račune u komercijalnim bankama koji nose prosječnu kamatnu stopu od 0,01% na deviznom računu te 0,1% na eurskom računu na godišnjoj razini.

29. KAPITAL I REZERVE

Upisani kapital

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Osnivački kapital	643.322	643.322

Tijekom 2013. godine u skladu sa Zakonom o tržištu električne energije Hrvatska elektroprivreda d.d., Zagreb dokapitalizirao je Društvo unosom stvari i prava te je upisani kapital sa 3 tisuće eura povećan za iznos od 446.865 tisuća eura na iznos od 446.868 tisuća eura. Registrirano je sedam poslovnih udjela.

Dana 18. ožujka 2019. godine Trgovački sud u Zagrebu donio je rješenje o povećanju temeljnog kapitala Društva unosom stvari od strane HEP-a d.d. za iznos od 2.579 tisuća eura. Nakon povećanja temeljni kapital iznosi 656.796 tisuća eura.

Glavna Skupština Društva je na sjednici od 19. lipnja 2023. godine donijela Odluku kojom se gubitak 2022. godine pokriva iz zadržane dobiti prethodnih godine.

Dana 29. studenog 2023. godine Glavna Skupština Društva donijela je Odluku o usklađenju temeljnog kapitala i dionica smanjenjem temeljnog kapitala kojom se iznos temeljnog kapitala smanjio za iznos od 13.474 tisuće eura na iznos od 643.322 tisuće eura. Istom Odlukom smanjen je nominalni iznos dionice s iznosa 13,27 eura za iznos 0,27 eura na iznos od 13,00 eura.

Tijekom 2024. glavna Skupština Društva je donijela Odluku kojom se dio dobiti 2024. godine unosi u zakonske rezerve u iznosu 2.352 tisuće eura dok se preostali dio dobiti u iznosu 44.697 tisuća eura raspoređuje na zadržanu dobit.

Zakonske i kapitalne rezerve

Rezerve iskazane u iznosu od 733 tisuće eura nastale su prilikom pripajanja ovisnih društava u 2005. godini u iznosu od 5 tisuća eura te unosom nekretnina od Hrvatske elektroprivrede d.d., Zagreb tijekom 2013. godine u iznosu od 728 tisuće eura. Rasporedom dobiti 2021. godine formirane su zakonske rezerve u iznosu 184 tisuće eura, a tijekom 2024. godine su povećane za dodatnih 2.352 tisuće eura prijenosom iz zadržane dobiti. Odluku o usklađenju temeljnog kapitala i dionica smanjenjem temeljnog kapitala od 29. studenog 2023. godine kapitalne rezerve su povećane za 13.474 tisuće eura.

Predložena raspodjela dobiti

Uprava Društva će Glavnoj skupštini predložiti raspored dobiti za 2024. godinu u ukupnom iznosu 50.054 tisuća eura na način da se dvadeseti dio dobiti unese u zakonske rezerve, a preostali dio rasporedi u zadržanu dobit. Konačnu Odluku o rasporedu dobiti 2024. godine donosi Glavna skupština Društva sukladno odredbama Statuta i Zakona o trgovačkim društvima.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

30. OBVEZE ZA PODZAJAM I ZAJAM PREMA POVEZANIM DRUŠTVIMA

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Obveze prema HEP d.d. za podzajam i kredit	61.611	69.228
Ostale dugoročne obveze prema povezanim društvima	11	19
	61.622	69.247
Tekuće dospijeće dugoročnog duga	(4.683)	(7.617)
Dugoročni dio	56.939	61.630

Na dan 31. prosinca 2012. godine raskinut je ugovor o najmu nekretnine, postrojenja i opreme koja je sukladno Zakonu o tržištu električne energije nužna za obavljanje djelatnosti. Dio dospjelih obveza po raskinutim ugovorima o najmu podmiren je dugoročnim kreditima temeljem ugovora o podzajmu sklopljenim s HEP d.d., Zagreb, a s osnove primljenih kredita Matice od komercijalnih banaka. Tijekom 2020. godine Društvo je s Maticom sklopilo ugovore o dugoročnim zajmovima na 18.817 tisuća eura i 23.474 tisuća eura u svrhu financiranja investicijskih projekata. Tijekom 2021. godine Društvo je s Maticom sklopilo ugovor o dugoročnom zajmu na 6.994 tisuća eura u svrhu financiranja investicijskih projekata. Tijekom 2022. Društvo je s Maticom sklopilo ugovor o dugoročnom zajmu na 56.928 tisuća eura u svrhu refinanciranja zajma koji je imao dospijeće u 2022. godini.

Dospijeća obveza za podzajam i zajam na datum izvještavanja su kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do 6 mjeseci	3.809	3.808
7 – 12 mjeseci	874	3.809
1 – 2 godine	-	4.683
2 - 5 godina	56.928	56.928
	61.611	69.228

30. OBVEZE ZA PODZAJAM I OBVEZE PREMA POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

Dospijeća ostalih dugoročnih obveza na datum izvještavanja su kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do 6 mjeseci	6	6
7 – 12 mjeseci	5	6
1 – 2 godine	-	7
	11	19

Knjigovodstveni iznos posudbi približno odgovara njihovoj fer vrijednosti obzirom da većina posudbi ima varijabilnu kamatnu stopu ili fiksnu kamatnu stopu koja je bila približna trenutnoj tržišnoj kamatnoj stopi u trenutku ugovaranja. Fer vrijednost se izračunava koristeći diskontirane novčane tokove.

Kreditu u iznosu od 61.611 tisuća eura nose fiksnu kamatnu stopu (2023.: 69.228 tisuće eura). Prosječna ponderirana fiksna kamatna stopa na kredite iznosi 2,897% na godišnjoj razini (2023.: od 2,741% na godišnjoj razini). Instrument osiguranja su zadužnice.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

31. REZERVIRANJA

<i>(u tisućama eura)</i>	Jubilarnе nagrade	Naknade za umirovljenje	Rezervacije za sudske sporove	Ukupno
Na dan 31. prosinca 2023.:				
Dugoročni dio	387	9.829	2.047	12.263
Kratkoročni dio	67	138	-	205
	454	9.967	2.047	12.468
Na dan 31. prosinca 2024.:				
Dugoročni dio	496	11.987	6.059	18.542
Kratkoročni dio	60	268	-	328
	556	12.255	6.059	18.870

Kretanje u rezerviranjima bilo je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	Jubilarnе nagrade	Naknade za umirovljenje	Rezervacije za sudske sporove	Ukupno
Na dan 1. siječnja 2023.	463	8.184	2.005	10.652
Povećanje	60	2.451	68	2.579
Smanjenje	-	-	(26)	(26)
Isplate	(69)	(668)	-	(737)
Na dan 31. prosinca 2023.	454	9.967	2.047	12.468
Na dan 1. siječnja 2024.	454	9.967	2.047	12.468
Povećanje	165	2.879	4.029	7.073
Smanjenje	-	-	(17)	(17)
Isplate	(63)	(591)	-	(654)
Na dan 31. prosinca 2024.	556	12.255	6.059	18.870

31. REZERVIRANJA (nastavak)

Jubilarne nagrade i naknade za umirovljenje

Sukladno kolektivnim ugovorima, Društvo ima obvezu isplaćivanja jubilarnih nagrada, naknada za umirovljenje i ostalih naknada svojim zaposlenicima. Prema navedenim ugovorima, ukoliko zaposlenici odlaze u redovnu mirovinu (bez poticajne otpremnine) isplaćuje im se redovna otpremnina u iznosu 1/8 bruto prosječne mjesečne plaće isplaćene zaposleniku za prethodna tri mjeseca prije prestanka ugovora o radu, a za svaku navršenu godinu neprekidnog trajanja radnog odnosa kod poslodavca. Drugih oblika primanja nakon odlaska u mirovinu nema.

Rezerviranje za naknade za umirovljenje i jubilarne nagrade temelji se na izračunu ovlaštenog aktuara. Aktuarske procjene su izvedene na temelju sljedećih glavnih pretpostavki:

	Procjena	
	2024.	2023.
Stopa fluktuacije	2,00%	2,30%
Diskontna stopa	2,75%	3,9%
Pretpostavka rasta plaća	2% godišnje	15% u 2024.; 9% u 2025. i 2% od 2026. nadalje
Prosječna očekivana dob odlaska u mirovinu (u godinama)	61	61

Sudski sporovi

Rezervacije za sudske sporove odnose se na sudske sporove podignute protiv Društva, a za koje je procijenjeno da je vjerojatno kako neće biti riješeni u korist Društva. Trošak rezerviranja iskazan je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u bilješci 12. „Ostalih rashoda poslovanja“. Najznačajniji sudski sporovi za koji je procijenjeno da nije vjerojatno rješenje u korist Društva odnose se na tužbu fizičke osobe za naknadu za izvlaštenu nekretninu pokrenutu kod Ureda državne uprave u Splitu za koju je rezerviran iznos od 1.784 tisuća eura u 2010. godini, tužbu fizičkih osoba za naknadu štete za umanjeње vrijednosti nekretnine te izgublјenu zaradu za koju je rezerviran iznos 2.893 tisuće eura u 2024. godini te tužbu pravne osobe za naknadu štete za koju je rezerviran iznos od 1.126 tisuća eura u 2024. godini.

Na temelju stručnog mišljenja pravnih savjetnika, Uprava predviđa da ishod svih sporova neće rezultirati značajnim gubicima iznad iznosa koji je rezerviran na dan 31. prosinca 2024. godine.

32. DUGOROČNE OBVEZE – ODGOĐENI PRIHOD

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Odgođeni prihod vezan za imovinu primljenu bez naknade temeljem MSFI 15 /i/	69.268	68.462
Odgođeni prihod vezan za imovinu primljenu bez naknade do 30. lipnja 2009. godine /ii/	11.515	8.430
Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena od fondova Europske unije /iii/	165.465	126.642
Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena od drugih /iv/	231	3.458
	246.479	206.992
Tekuće dospijeće ostalih dugoročnih obveza (vidi bilješku 38.)	(23.570)	(24.865)
	222.909	182.127

/i/ Primjenom MSFI 15 „Prihodi od ugovora s kupcima“ od 1. siječnja 2018. godine naknada za priključenje priznaje se kao iskazivanje odgođenog prihoda koji se priznaje kao prihod na sustavnoj i racionalnoj osnovi tijekom vijeka upotrebe imovine (vidi bilješku 7. Ostali poslovni prihodi izvan grupe). Prvom primjenom MSFI 15, Društvo je priznalo kumulativni učinak primjene MSFI 15 u početno stanje te evidentiralo odgođeni prihod s naslova sadašnje vrijednosti imovine financirane iz naknade za priključenje u periodu 1. srpnja 2009. godine do 31. prosinca 2017. u iznosu 42.000 tisuće eura.

/ii/ Odgođeni prihodi odnose se na prihode po osnovi primitaka materijalne imovine bez naknade i dugotrajne materijalne imovine financirane iz naknade sredstava za priključenje na prijenosnu mrežu. Prihod od primitka ove imovine priznaje se istovremeno s amortizacijom materijalne imovine na koju se odnosi što vrijedi za ugovore o priključenju na mrežu sklopljenu s kupcima do 30. lipnja 2009. godine.

/iii/ Odgođeni prihod za novčana sredstva primljena iz fondova EU odnosi se na novčana sredstva primljena za sudjelovanje Društva u projektu SINCRO.GRID u iznosu 10.238 tisuća eura, projektu GREENSWITCH u iznosu 2.844 tisuće eura, projektu EPASSIS u iznosu 35 tisuće eura, projektu E-CYBIS u iznosu 65 tisuća eura, projektu ECLIPSE u iznosu 78 tisuća eura, projektu CYBERSEAS u iznosu 4 tisuća eura, projektu LIFE DANUBE FREE SKY u iznosu 87 tisuće eura i projekt HEDGE-IoT u iznosu 19 tisuća eura.

Za sudjelovanje u projektu iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (dalje NPOO) odgođeni prihod iznosi ukupno 116.964 tisuća eura od čega je kao kratkoročna obveza reklasificirano 16.128 tisuća eura. Troškovi koji su nastali provedbom ovog projekta do 31.12.2024. iznosili su 1.653 tisuće eura.

Za potrebu provedbe projekata prijavljenih na financiranje iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU) u sklopu obnove infrastrukture i opreme oštećenih potresom odgođeni prihod iznosi 35.131 tisuća eura dok su troškovi koji su nastali provedbom ovog projekta do 31.12.2024. iznosili 712 tisuće eura. Primljeni poticaji će se u budućim periodima priznavati u prihode ovisno o troškovima nastalim provođenjem ovih projekata.

33. DUGOROČNE OBVEZE PREMA BANKAMA

Društvo je tijekom 2022. godine s ERSTE&STEIERMARKISCHE BANK d.d., Rijeka, sklopilo ugovor o kreditu na ukupan iznos 10.250 tisuća eura za potrebe investicijskih ulaganja s fiksnom kamatnom stopom 0,40% godišnje za vrijeme cijelog trajanja kredita, dospijeće 2027. godina. Tijekom 2024. godine otplaćeno je 2.050 tisuća eura sukladno otplatnom planu (2023. godine 2.050 tisuća eura). Instrument osiguranja je zadužnica.

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Obveze po kreditu	5.125	7.175
Tekuće dospijeće (bilješka 36)	(2.050)	(2.050)
	3.075	5.125

Dospijeća obveze po kreditu na datum izvještavanja je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Do 6 mjeseci	1.025	1.025
7 – 12 mjeseci	1.025	1.025
1 – 2 godine	2.050	2.050
2 - 5 godina	1.025	3.075
	5.125	7.175

34. DUGOROČNE OBVEZE S OSNOVA NAJMA

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Obveze s osnova najma	1.599	615
Tekuće dospijeće obveza s osnova najma	(352)	(204)
Dugoročni dio	1.247	411

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

34. DUGOROČNE OBVEZE S OSNOVA NAJMA (nastavak)

Dospijeca obveza s osnova najma na datum izvještavanja je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
do 3 mjeseca	88	51
3 do 12 mjeseci	264	153
1 do 2 godine	352	205
2 do 5 godina	657	206
preko 5 godina	238	-
	1.599	615

Kretanje obveza po osnovi najma prikazano je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	2024.	2023.
Stanje 1. siječnja	615	891
Troškovi kamata (bilješka 14)	(29)	(26)
Novi najam	1.265	3
Plaćanje najma	(251)	(253)
Stanje na dan 31. prosinca	1.599	615

35. OSTALE DUGOROČNE OBVEZE

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Obveze prema državi za prodaju stanova	12	28
Dugoročni dio	12	28

Obveze prema državi za prodaju stanova zaposlenicima u skladu s državnim programom koji je ukinut 1996. godine. Prema zakonskim propisima 65% prihoda od prodaje stanova zaposlenicima plaća se državi po primitku sredstava. Prema zakonu Društvo nema obvezu doznačiti sredstva prije nego što ih naplati od zaposlenika.

36. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Dobavljači za osnovna sredstva	40.931	44.952
Dobavljači za obrtna sredstva	22.792	17.790
	63.723	62.742

37. OBVEZE PREMA BANKAMA

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Tekuće dospijeće dugoročne obveze za kredit (bilješka 33.) /i/	2.050	2.050
Kratkoročne obveze za faktoring /ii/	-	8.591
	2.050	10.641

/i/ Tekuće dospijeće dugoročne obveze za kredit odnosi se na iznos kredita koji dospijeva na naplatu u 2025. godini (bilješka 33.)

/ii/ Društvo je krajem 2021. godine sklopilo Sporazum o namirenju novčanih tražbina sa ERSTE&STEIERMARKISCHE BANK d.d., Rijeka, kojim se banka obvezala otkupljivati potraživanja koja ostale pravne osobe/dobavljači imaju prema Društvu. Temeljem navedenog sporazuma i pojedinačnih Ugovora o dobavljačkom faktoringu banka je u ime i za račun Društva platila potraživanja dobavljačima u ukupnom iznosu 8.591 tisuća eura. Obveze Društva prema banci s naslova dobavljačkog faktoringa imale su dospijeće u siječnju 2024. godine, a ugovorna kamata iznosila 0,40% godišnje. Sve obveze prema banci s naslova ovog Sporazuma podmirene su u rokovima dospijeća.

38. OSTALE KRATKOROČNE OBVEZE

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Obveze za porez na dobit	4.559	10.187
Obveze po primljenim predujmovima za priključenje na mrežu	7.485	7.419
Obveze po primljenim jamstvima	6.986	4.754
Neto plaće	1.969	1.476
Obveze za naknadu za neiskorištene dane godišnjeg odmora	1.935	1.431
Obveze za poreze, doprinose i druge pristojbe	790	615
Doprinosi iz plaća	588	435
Porezi iz plaća	286	176
Obveze za otpremnine i ostale obveze prema zaposlenima	462	406
Odgođeni prihodi za prekogranični prijenosni kapacitet	7.186	3.589
Odgođeni prihodi ostalo	20	38
Obračunati troškovi električne energije uravnoteženja (odstupanje)	360	-
Obračunati troškovi ITC mehanizma	495	1.155
Tekuće dospijeće dugoročnih obveza – odgođeni prihodi (vidi bilješku 32.)	23.570	24.865
Ostale kratkoročne obveze	237	343
	56.928	56.889

Odgođeni prihodi za prekogranični prijenosni kapacitet odnose se na prijenosni kapacitet dodijeljen na godišnjim i mjesečnim dražbama održanim u prosincu 2024. godine, a koji će biti korišten u siječnju i veljači 2025. godine.

39. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA

Stranka je povezana sa subjektom kada direktno ili indirektno kroz jednog ili više posrednika kontrolira, kontrolirana je od ili je pod zajedničkom kontrolom subjekta, ima udio u subjektu koji mu daje značajan utjecaj nad tim subjektom i ima zajedničku kontrolu nad subjektom.

Osnivač Društva i jedini vlasnik je Hrvatska elektroprivreda d.d. (Matica), u vlasništvu Republike Hrvatske. Nastavno na navedeno Društvo u bilješkama prikazuje i značajnije transakcija sa društvima i/ili subjektima koja su u potpunom ili djelomičnom vlasništvu Države.

Društvo ima određene poslovne odnose sa ostalim društvima unutar HEP Grupe. Povezana društva navedena su u bilješci 1.

U 2024. i 2023. godini Društvo naknade Društva temelji na energetske podacima ostvarene prodaje kupcima, Metodologiji za određivanje tarifnih stavki za prijenos električne energije i Odluci o iznosu tarifnih stavki za prijenos električne energije koje donosi Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA). HERA je 13. prosinca 2021. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije u 2022. godini. Ista se primjenjuje od 1. travnja 2022. godine do zaključno s 31. prosincem 2024. godine. HERA je 13. prosinca 2024. godine donijela Odluku kojom su promijenjene tarifne stavke za prijenos električne energije od 1. siječnja 2025. godine.

Troškovi nabave pomoćnih usluga u ukupnom iznosu 44.932 tisuće eura (2023: 45.442 tisuća eura) definirani su ugovorima o pomoćnim uslugama koje je HOPS sklopio s društvom HEP – Proizvodnja d.o.o., a sve u skladu s Metodologijom za određivanje cijena za pružanje pomoćnih usluga.

Od 1. siječnja 2020. godine do 1. siječnja 2024. Društvo je ostvarivalo prihode i troškove od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja kroz proces odstupanja bilančnih grupa sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 11/2019), Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG, te u skladu sa setom ugovora o pomoćnim uslugama sustava sklopljenima s HEP Proizvodnjom d.o.o. i svim ostalim tržišnim pružateljima usluge uravnoteženja - mFRR.

Tijekom 2024. godine Društvo je ostvarivao prihode i troškove od pružanja usluge uravnoteženja i obračuna električne energije uravnoteženja kroz proces odstupanja bilančnih grupa sukladno važećim Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava (HOPS 12/2023), Pravilima o nefrekvencijskim pomoćnim uslugama za prijenosni sustav (HOPS 12/2023), Ugovorima o odgovornosti za odstupanje sklopljenim s VBG te u skladu sa setom ugovora o osiguravanju pomoćnih usluga sklopljenim s HEP Proizvodnjom d.o.o. i svim ostalim tržišnim pružateljima usluga uravnoteženja – mFRR i aFRR.

39. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

Potraživanja i obveze te prihodi i rashodi s Maticom kao i s ostalim povezanim društvima navedeni su u tabeli u nastavku:

(u tisućama eura)	2024.	2023.
Prihodi i rashodi		
Prihodi od prodaje		
Prihodi od prijenosa električne energije – HEP-ODS d.o.o., HEP Proizvodnja d.o.o. i EPK d.o.o.	193.108	184.749
Prihodi od prodaje el. energije uravnoteženja – voditelji bilančnih grupa unutar HEP grupe	30.286	24.694
Prihodi od prodaje el. energije uravnoteženja - HEP Proizvodnja d.o.o.	6.432	7.008
Prihodi od pružanja usluga HEP Telekomunikacijama d.o.o.	2.544	2.529
Ostali prihodi od prodaje povezana društva	787	1.410
	233.157	220.390
Rashodi		
Ostali troškovi		
- trošak telekomunikacijskih usluga – HEP Telekomunikacije d.o.o.	6.029	5.897
- ostali rashodi iz poslovanja povezana društva	1.305	2.281
	7.334	8.178
Troškovi gubitka na mreži prijenosa (bilješka 11)	-	2.172
Troškovi električne energije uravnoteženja (bilješka 11)		
- troškovi nabavke el. energije uravnoteženja – odstupanje – povezana društva voditelji bilančnih grupa unutar grupe	11.153	7.749
- troškovi nabavke el. energije uravnoteženja – HEP Proizvodnja	21.063	15.959
	32.215	23.708
Troškovi pomoćnih usluga sustava – HEP Proizvodnja d.o.o. (bilješka 11)	44.932	45.442
Financijski rashodi HEP d.d.	1.853	2.093

39. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Potraživanja i obveze		
Potraživanje od HEP d.d. i ostalih društava HEP Grupe		
- za naknadu prijenosa električne energije od HEP-ODS-a, HEP Proizvodnje d.o.o. i EPK d.o.o.	37.334	33.861
- za električnu energiju uravnoteženja od voditelja bilančnih grupa unutar grupe (HEP d.d. i HEP ODS d.o.o.)	19.559	7.510
- za električnu energiju uravnoteženja od HEP Proizvodnje d.o.o.	1.578	1.063
- za ostalo	521	941
	58.992	43.375
Obveze prema povezanim društvima		
Kratkoročne obveze		
- za dospjele obveze prema ugovoru o najmu – HEP d.d.	263	1.535
- za el. energiju uravnoteženja – od voditelja bilančnih grupa unutar grupe i HEP Proizvodnje d.o.o.	19.393	9.528
- za gubitke na mreži prijenosa – HEP d.d.	-	208
- za primljeni depoziti za osiguranje plaćanja – HEP d.d. i HEP-ODS d.o.o., EPK d.o.o.	4.626	1.730
- za obračunatu kamatu po podzajmu – HEP d.d.	294	1.877
- primljeni predujam za priključenje od HEP-a d.d. i ostalih društava	808	4.238
- ostale kratkoročne obveze prema povezanim društvima	855	927
	26.239	20.043
Obveze prema HEP Proizvodnji d.o.o. za pomoćne usluge sustava	9.355	9.211
Obveze prema HEP Proizvodnji d.o.o. za priključenje na mrežu prijenosa – primljeni predujmovi	158	158
	9.513	9.369
Ukupno obveze prema povezanim društvima	35.752	29.412
Dugoročne obveze		
Obveze prema HEP d.d. za podzajam i zajam (bilješka 30)	61.611	69.228
Obveze prema HEP d.d. za prodane stanove (bilješka 30)	11	19
	61.622	69.247
Tekuće dospjeće dugoročnih obveza (bilješka 30)	(4.683)	(7.617)
	56.939	61.630

Tijekom godine koja završava 31. prosinca 2024. godine Društvo je kompenziralo dospjele obveze i kamate po podzajmovima prema povezanim društvima s potraživanjima prema povezanim društvima u iznosima 7.617 tisuća eura koji se odnose na glavnica i 3.436 tisuća eura koji se odnose na kamatu (2023.: 12.321 tisuća eura i 450 tisuća eura).

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

39. ODNOSI S POVEZANIM DRUŠTVIMA (nastavak)

(u tisućama eura)	Rashodi		Prihodi	
	2024.	2023.	2024.	2023.
<i>Društva koja su u većinskom vlasništvu Države</i>				
Hrvatska burza električne energije d.o.o.	28.993	38.903	3.033	3.329
HROTE d.o.o.	1.482	1.088	3.613	4.896
HŽ Infrastruktura d.o.o.	4	2	1.791	1.849
Zakonodavna, izvršna i druga tijela Republike Hrvatske	-	-	14.860	11.888
Hrvatske šume d.o.o.	14	217	-	-
Narodne novine d.d.	50	36	-	-
Hrvatska radio televizija	70	70	-	-
Zdravstvene ustanove i organizacije	26	90	-	-
Sveučilišta i veleučilišta	202	383	-	-
Jadrolinija d.d.	24	22	-	-
Ostali korisnici	307	14	-	-
UKUPNO	31.172	40.825	23.297	21.962

(u tisućama eura)	Potraživanja		Obveze	
	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
HŽ Infrastruktura d.o.o.	173	173	1.891	1.891
HROTE d.o.o.	-	626	1.616	47
Zakonodavna, izvršna i druga tijela Republike Hrvatske	1.281	1.892	-	-
Hrvatska burza električne energije d.o.o.	417	30	787	151
Ostali korisnici	89	53	454	77
UKUPNO	1.960	2.774	4.748	2.15

40. NEPREDVIDIVI DOGAĐAJI I PREUZETE OBVEZE

Nepredvidive obveze su moguće obveze odnosno obveze za koje nije vjerojatno da će podmirenje obveza zahtijevati odljev resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi ili se ne može dovoljno pouzdano procijeniti iznos obveze. Financijske obveze društva koje nisu uključene u Izvještaj od financijskom položaju, a koje je Društvo izdalo kao instrument osiguranja plaćanja obveza po kreditima i ostalim ugovornim obvezama na dan 31. prosinca 2024. godine iznose 146.548 tisuća eura (31. prosinca 2023. godine u iznosu od 166.675 tisuća eura).

Društvo je kao udjelničar u društvu Hrvatska burza električne energije d.o.o. spremno omogućiti sva sredstva koja su neophodna da bi društvo mogla nastaviti poslovati i izvršavati svoje obveze o dospijeću.

Obveze iz poslovanja

Društvo je na dan 31. prosinca 2024. godine imalo zaključene ugovore prema kojim su započele, a nisu završene, investicije u različite objekte i opremu. Vrijednost ugovorenih nezavršenih radova za najznačajnije projekte iznosila je 46.805 tisuća eura (2023.: 131.962 tisuće eura).

Zaštita okoliša

Društvo kontinuirano prati i analizira utjecaj svojih poslovnih procesa na okoliš. Najvažniji pokazatelji takvih utjecaja su emisije onečišćujućih tvari u zrak te količina nastalog proizvodnog otpada o čemu Društvo pravodobno i objektivno izvještava mjerodavne institucije, jedinice lokalne samouprave i zainteresiranu javnost. Zaposlenici koji se bave poslovima zaštite prirode i okoliša dodatno se obučavaju na seminarima i radionicama, u okviru kojih se informiraju o obvezama i aktivnostima koje proizlaze iz odredbi zakonske regulative na području zaštite prirode i okoliša. Društvo ima sustav praćenja izdataka za zaštitu prirode i okoliša (RETZOK) kojim od 2004. godine prati sve izdatke u zaštitu prirode i okoliša.

Društvo analizira i priprema se na usklađivanje prema obvezama koje proizlaze iz zakonodavstva EU u pogledu strožih graničnih vrijednosti emisija onečišćujućih tvari i smanjenja emisija stakleničkih plinova, sheme trgovanja emisijskim jedinicama stakleničkih plinova, objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (tzv. "okolišnih dozvola"), sustava ekološki značajnih područja i ekoloških koridora (Nacionalna ekološka mreža).

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI

Upravljanje rizikom kapitala

Odnos neto duga i kapitala (Gearing ratio)

Društvo upravlja kapitalom kako bi osiguralo da će biti u mogućnosti nastaviti s vremenski neograničenim poslovanjem dok u isto vrijeme uvećava povrat vlasnicima kroz optimizaciju odnosa duga i kapitala. Uprava prati strukturu kapitala na polugodišnjoj osnovi. Kao dio ovog praćenja, Uprava analizira trošak kapitala i rizike povezane sa svakom stavkom kapitala. Odnos neto duga i glavnice na izvještajni dan bio je kako slijedi:

<i>(u tisućama eura)</i>	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Dug po kreditima	(66.746)	(80.504)
Kratkotrajna financijska imovina	2.907	3.005
Novac i novčani ekvivalenti	87.516	85.995
Neto dug	23.676	8.496
Kapital	785.935	735.882
Udio duga u kapitalu	3,01%	1,15%

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**Upravljanje rizikom kapitala (nastavak)**

Dug je definiran kao obveza za dugoročne i kratkoročne obveze po podzajmu i ostale dugoročne obveze prema povezanim društvima. Glavnica uključuje sav kapital i sve rezerve.

Kategorije financijskih instrumenata

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Financijska imovina		
Potraživanja s osnove prodaje stanova	16	41
Potraživanja od kupaca	19.191	28.782
Potraživanja od povezanih društava	58.992	43.375
Ostala kratkotrajna imovina	34.824	22.718
Kratkotrajna financijska imovina	2.907	3.005
Novac i novčani ekvivalenti	87.516	85.995
Ukupno zajmovi i potraživanja po amortiziranom trošku	203.446	183.916

(u tisućama eura)

	31. prosinca 2024.	31. prosinca 2023.
Financijske obveze		
Obveze po kreditima	66.746	85.013
Ostale dugoročne obveze	1.259	1.626
Obveze prema dobavljačima	63.723	62.742
Obveze prema povezanim društvima	35.752	29.412
Ostale kratkoročne obveze	57.280	57.093
Ukupno financijske obveze po amortiziranom trošku	224.760	234.699

Fer vrijednost financijskih instrumenata

Fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza se određuje kako slijedi:

- fer vrijednost ostale financijske imovine i ostalih financijskih obveza određuje se u skladu s modelima za određivanje cijena, a na temelju analize diskontiranih novčanih tokova koristeći cijene iz poznatih transakcija na tržištu i cijene koje se nude za slične instrumente

Financijski instrumenti koji se drže do dospelja u normalnom poslovanju su knjiženi po trošku nabave ili neto iznosu smanjenom za otplaćeni dio.

Fer vrijednost je određena kao iznos po kojem se financijski instrument može prodati trgovanjem između dobrovoljnih poznatih stranaka po tržišnim uvjetima, osim u slučaju prodaje pod prisilom ili radi likvidacije.

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Fer vrijednost financijskih instrumenata (nastavak)

Fer vrijednost financijskog instrumenta je ona koja je objavljena na tržištu vrijednosnica ili dobivena metodom diskontiranog toka novca.

Uprava smatra da na dan 31. prosinca 2024. iskazani iznosi financijske imovine i obveza te ulaganja u nekretnine približno odgovaraju njihovoj tržišnoj vrijednosti.

Ciljevi upravljanja financijskim rizikom

Funkcija financija u okviru Društva pruža podršku poslovanju, koordinira pristup domaćem i međunarodnim tržištima novca i kapitala, nadgleda i upravlja financijskim rizikom koji se odnosi na poslovanje Društva kroz interne izvještaje o riziku kojima se analizira izloženost po stupnju i utjecaju rizika. Najvažniji rizici uključuju tržišne rizike (rizik promjene valutnog tečaja, rizik promjene kamatnih stopa i cijena), kreditni rizik i rizik od moguće nelikvidnosti. Najvažniji rizici, zajedno s metodama korištenim za upravljanje tim rizicima opisani su u nastavku.

Tržišni rizici

(i) Cjenovni rizik

Društvo je izloženo međunarodnom tržištu i u značajnom dijelu se financira putem kredita denominiranih u stranim valutama. Kao rezultat, Društvo je podložno utjecaju tečajnih razlika i promjene kamatnih stopa. Društvo je, zbog prodaje usluga s odgodom plaćanja, izloženo i riziku nenaplativosti potraživanja.

(ii) Valutni rizik

Društvo određene transakcije obavlja u stranoj valuti te je po tom pitanju izloženo rizicima promjene valutnih tečajeva. Knjigovodstvena vrijednost imovine i obveza iskazanih u stranoj valuti nije značajna te je izloženost društva valutnom riziku minimalna.

Analiza osjetljivosti na valutni rizik

Društvo je do 31. prosinca 2022. godine uglavnom bilo izloženo valutnom riziku promjene tečaja kune u odnosu na EUR. Obzirom kako je Republika Hrvatska s 1. siječnjem 2023. godine uvela EUR kao službenu valutu plaćanja te fiksirala tečaj kuna u EUR (1EUR = 7,53450 HRK) izloženost promjeni tečaja stranih valuta više ne predstavlja rizik za Društvo. Izloženost promjeni tečaja najvećim dijelom bilo je povezano je sa stanjem primljenih kredita, stanjem dobavljača, potraživanjima od kupaca i depozitima iskazanim u eurima (EUR).

Društvo se trenutno ne štiti od valutnog rizika vezanog uz ostale valute.

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Ciljevi upravljanja financijskim rizikom (nastavak)

Tržišni rizici (nastavak)

(iii) Upravljanje kamatnim rizikom

Zbog koristi kredite s fiksnim kamatnim stopama te je nije izloženo riziku promjene kamatnih stopa. Društvo je izloženo kamatnom riziku u onoj mjeri u kojoj je kamatnom riziku izložena Matica.

Analiza osjetljivosti na kamatni rizik

Analiza osjetljivosti u nastavku temeljena je na izloženosti riziku promjene kamatnih stopa na izvještajni dan. Za obveze vezane za promjenjivu kamatnu stopu analiza je izrađena uz pretpostavku da je iznos obveza iskazanih na izvještajni dan vrijedio tijekom cijele godine. Društvo se trenutno ne štiti od kamatnog rizika uvažavajući činjenicu kako su sve obveze ugovorene s fiksnom kamatnom stopom te budući da se procjena mogućeg učinka promjena kamatnih stopa ne smatra značajnom.

Upravljanje kreditnim rizikom

Kreditni rizik odnosi se na rizik da druga strana neće ispuniti svoje ugovorne obveze što će rezultirati financijskim gubitkom Društva.

Društvo nema značajnu izloženost kreditnom riziku ni prema jednom kupcu izvan Grupe ili društvu kupaca koji imaju slične osobine. Društvo definira kupce da imaju slične osobine ako su povezane osobe. Najznačajniji kupac je povezano društvo HEP-ODS i čini više od 33% potraživanja na 31. prosinca 2024. godine.

Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine prikazana u financijskim izvještajima, umanjena za gubitke po osnovi umanjenja vrijednosti, predstavlja maksimalnu izloženost Društva kreditnom riziku bez uzimanja u obzir vrijednosti prikupljenih kolaterala.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Krajnja odgovornost za upravljanje rizikom likvidnosti leži na Upravi Društva koja je izgradila odgovarajući okvir za upravljanje rizikom likvidnosti kojim će se upravljati kratkotrajnim, srednjoročnim i dugotrajnim potrebama za upravljanje likvidnošću Društva. Društvo upravlja ovim rizikom održavanjem adekvatnih rezervi, ostalim izvorima financiranja te time što konstantno nadgleda prognozirane i stvarne novčane tokove i uspoređuje profile dospjeća financijske imovine i obveza.

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)**Analiza rizika likvidnosti**

Tablice u nastavku prikazuju ugovorna dospijeca financijskih obveza i financijske imovine iskazane u izvještaju o financijskom položaju na kraju izvještajnog razdoblja. Tablice su izrađene na temelju nediskontiranih novčanih tokova do dospijeca te uključuju novčane tokove po glavnici i kamatama.

Na dan 31. prosinca 2024.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
			<i>(u tisućama eura)</i>			
<i>Obveze koje ne nose kamatu:</i>						
Obveze za prodane stanove	12	12	12	-	-	-
Obveze prema dobavljačima	63.723	63.723	63.723	-	-	-
Obveze prema povezanim društvima	35.752	35.752	35.752	-	-	-
Ostale kratkoročne obveze	57.280	57.280	57.280	-	-	-
	156.767	156.767	156.767	-	-	-
<i>Kamatonosne obveze:</i>						
Obveze po kreditima	66.746	70.263	8.722	3.766	57.775	.
Obveze po najmovima	1.247	1.500	356	356	548	240
	67.993	71.763	9.078	4.122	58.323	240
Ukupno	224.760	228.530	165.845	4.238	58.323	240

Na dan 31. prosinca 2023.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
			<i>(u tisućama eura)</i>			
<i>Obveze koje ne nose kamatu:</i>						
Obveze za prodane stanove	28	28	28	-	-	-
Ostale dugoročne obveze	3.458	3.458	104	104	3.250	-
Obveze prema dobavljačima	62.742	62.742	62.742	-	-	-
Obveze prema povezanim društvima	29.412	29.412	29.412	-	-	-
Ostale kratkoročne obveze	57.093	57.093	57.093	-	-	-
	152.733	152.733	149.379	104	3.250	-
<i>Kamatonosne obveze:</i>						
Obveze po kreditima	85.013	89.493	13.073	8.773	67.647	-
Obveze po najmovima	614	636	212	212	212	-
	85.627	90.129	13.285	8.985	67.859	-
Ukupno	238.360	242.862	162.664	9.089	71.109	-

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d., Zagreb

Bilješke uz godišnje financijske izvještaje (nastavak)

Za godinu završenu 31. prosinca 2024.

41. FINANCIJSKI INSTRUMENTI (nastavak)

Analiza rizika likvidnosti (nastavak)

Na dan 31. prosinca 2024.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama eura)</i>						
<i>Imovina koja ne nosi kamatu:</i>						
Dugotrajna potraživanja	16	16	16	-	-	-
Potraživanja od kupaca	19.191	19.191	19.191	-	-	-
Potraživanja od povezanih društava	58.992	58.992	58.992	-	-	-
Ostala kratkotrajna imovina	34.824	34.824	34.824	-	-	-
Kratkotrajna financijska imovina	23	23	23	-	-	-
	113.046	113.046	113.046	-	-	-
<i>Kamatonosna imovina:</i>						
Kratkotrajna financijska imovina	2.884	2.913	2.913	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti	87.516	89.266	89.266	-	-	-
	90.400	92.179	92.179	-	-	-
Ukupno	203.445	205.225	205.225	-	-	-

Na dan 31. prosinca 2023.	Neto knjig. vrijednost	Ugovoreni novčani tokovi	do godinu dana	1 - 2 godine	2 - 5 godina	preko 5 godina
<i>(u tisućama eura)</i>						
<i>Imovina koja ne nosi kamatu:</i>						
Dugotrajna potraživanja	41	41	28	13	-	-
Potraživanja od kupaca	28.782	28.782	28.782	-	-	-
Potraživanja od povezanih društava	43.375	43.375	43.375	-	-	-
Kratkotrajna financijska imovina	23	23	23	-	-	-
Ostala kratkotrajna imovina	6.357	6.357	6.357	-	-	-
	78.578	78.578	78.565	13	-	-
<i>Kamatonosna imovina:</i>						
Kratkotrajna financijska imovina	2.982	3.012	3.012	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti	85.995	87.715	87.715	-	-	-
	88.977	90.727	90.727	-	-	-
Ukupno	167.555	169.305	169.292	13	-	-

42. DOGAĐAJI NAKON IZVJEŠTAJNOG DATUMA

Ostalih događaja nakon izvještajnog datuma koji bi značajno utjecali na godišnje financijske izvještaje Društva za 2024. godinu, a koji bi slijedom toga trebali biti objavljeni, nije bilo.

43. ODOBRENJE GODIŠNJIH FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

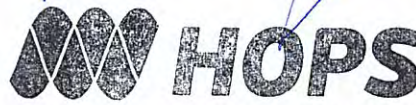
Uprava je usvojila godišnje financijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje.

Potpisali u ime Društva na dan 29. travnja 2025. godine

Darko Belić
Član Uprave

Dejan Liović
Član Uprave

Igor Ivanković
Predsjednik Uprave

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.
Kupska 4, Zagreb **1**